

İNSAN
ve
TEMEL DEĞERLER

(İnsanı İnsan Yapan Değerler)

FETTAH GÜVENTÜRK
Mak. Y. Müh.

2017 / İZMİR

NİSAN 2017

ISBN 978-605-63172-1-7

TS –EN ISO 9001-2000
SER. NO:300-1

Baskı

Birleşik Matbaacılık Ltd. Şti.
5619 sok. No:1, Çamdibi - İZMİR
Tel: 232.4336866
birlesikmatbaa@hotmail.com
Sertifika No: 14892

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince Fettah GÜVENTÜRK'e aittir.

Fethah GÜVENTÜRK
Mak.Y.Müh.

1943 yılında Karaman'ın Akçaşehir kasabasında doğdu.

1965 yılında İ.T.Ü. Makine Fakültesinden mezun oldu.

1968 yılında Mesleki deneyim ve tecrübelerini kazandığı ve ikinci üniversite olarak vasıflandırdığı M.K.E. Çelik fabrikasında işe başladı.

1974 – 1979 yılında; pratik ve ticari bilgilerini kazandığı kendisini İzmir'e getiren özel sektörde çalıştı.

1979 yılında; Eczacılıkla özdeş kıldığı vasıflı çelik ticaretini konu alan "Güven Çelik" adlı firmasını kurdu. MKE'de kazandığı bilgi ve tecrübelerini konu alan "**Çelik El Kitabı**" nı yayınladı. Yazılı ve sözlü eğitim etkinlikleri ile konusunda öncü, güvenilir isim olan Güventürk, 1986 yılında imalat şirketi olan "Güven Haddecilik Aş." isimli sanayi şirketini kurdu.

Birçok Sivil toplum kuruluşunda görev yapmıştır;

- Firmalarının yönetim kurulu başkanlığı,
- EGEKOBİDER Yönetim Kurulu Başkanlığı,
- İZMİR Kalkınma Kurulu üyeliği,
- BAYOSB Mütevelli Heyet üyeliği,
- İZMİR Demir ve Demir Dışı Metal İhracatçıları Bir. Den. Kur. üyeliği

İhtisas Konu ve Eserleri

- Çelik, Isıl İşlem, Dövme Üzerine Tecrübe ve Yayınları
- Ekonomi Üzerine Tecrübe ve Birikimleri (Ekonomi ve İnsan)
- Kobiler Üzerine Tecrübe ve Birikimleri
- KOBİ DÜNYASI isimli DERNEK yayın organı
- AR-GE, Proje ve Üniversite / Sanayi Üzerine Birikimleri
- Çok sayıda gazete ve Tv konuşmaları
- İnsan ve Ekonomi / İnsan ve Ahlak / İnsan ve Mutluluk Yayınları

Bildiklerini toplumla paylaşmaktan mutluluk duyan örnek bir İşadami/sanayici/sivil toplumcu/eğitmen olarak tanınan Güventürk üç çocuk babasıdır.

Yeni yazdığım bu kitabı (İnsan ve Temel Değerler)

***Sevgili eşim, çocuklarım / torunlarım ve tüm topluma
ithaf ediyorum...***

İçindekiler

- Özgeçmiş.....	1
- İçindekiler.....	2
- Sunuş.....	6
- Önsöz.....	7
- Giriş.....	8

Birinci Bölüm İNSAN ÜZERİNE

- İnsan Kavramı.....	10
- İnsanın Büyüklüğü ve Yüceliği	11
- İnsanın Görev ve Sorumlulukları	12
- İnsanın Başlıca Ortak Özellikleri	13
- İnsan ve Nitelik Kavramı	14
- Kaliteli Yaşam	15
- İdeal İnsan [c co ,pfc	16
- İnsani Değer ve Vasıflar	17
- İnsanın Bilimsel Yönleri.....	18
- Kendini Tanıma	20
- Ego ve Özgüven.....	21
- İnsan İhtiyaçları	22
- Tanışma Dayanışma.....	23
- İnsan ve Çelik	24

İkinci Bölüm DEĞERLER

- Temel Değerler	26
- Başlıca Temel Değerler.....	28
- Ahlak ve Ahlaki Faziletler	29

- Güzel Ahlaklı Yaşamak	34
- Ahilik ve İlkeleri	35
- Ahlak ve Etik Kavramı	36
- Yararlı İş (Salih Amel).....	38
- Sevgi ve Saygı Üzerine.....	39
- Özdeyişler	40

Üçüncü Bölüm İNSAN ve TOPLUM

- Toplum Üzerine	42
- Toplumun Temel Esasları.....	43
- Aile ve Önemi	44
- Aile içi Sorumluluk.....	45
- Çocuk ve Sevgi	46
- Yaş Dal	47
- Sivil Toplum	48
- İletişim Teknikleri.....	49
- Etkili İletişim	50
- İletişimde Varoluşun Beş Boyutu	51
- Özdeyişler	52

Dördüncü Bölüm EĞİTİM

- Okuma Üzerine	54
- Eğitim ve Toplumsal Anlayış	55
- Bilgi Çağı	57
- Bilgi Kaynakları	58
- İlim ve Bilgi	59
- Kişisel Gelişim Nedir?	60
- Motivasyon	61
- Çalışmanın Önemi	62
- Mesleğin İnsan Yaşamındaki Yeri.....	63
- Özdeyişler	64

Beşinci Bölüm İŞ ve İNSAN

- Çalışma Hayatı.....	66
- İş Hayatı ve İlkeleri.....	67
- İş ve Meslek Ahlakı	69
- İş ve İnsan İlişkileri	71
- Üretim Faktörleri.....	72
- İktisat ve Ticaret.....	74
- Birlik ve Dayanışma.....	76
- Swot Analizi.....	77
- İş Hayatı Üzerine Özlü Sözler.....	78

Altıncı Bölüm İNSAN ve YAŞAM

- Sağlığın Önemi.....	80
- Başarının Yolu Sağlık ilgi ve bilgiden geçer	81
- Sevgi Zinciri.....	82
- Mutlu olmanın Ahlaki Kuralları	83
- Mutluluk Üzerine.....	84
- İş Birliği / Sinerji	85
- Zaman Üzerine	86
- Doğa ve Çevre.....	87
- İnsan ve Yaşam	88
- Hayat Üzerine	89
- Daha Güzel bir Dünya için On Altın Kural	90
- İyi Bir Hayatın Bileşenleri.....	91
- Özdeyişler	92

Yedinci Bölüm ÖZEL YAZILAR

- Çalışma Üzerine.....	94
- Ana Şart Borç Ödemek	95
- Gençlere Öğütler.....	96
- Zamanı Verimli Kullanma	97
- Değerler kavram Listesi.....	98
- Kaliteli İnsan Olmayı Sağlayan Değerler	99
- Peygamberimizin Ticari Hayat.....	100
- Helal Kazanç ve Ticaretin Esasları.....	101
- Mevlana ve İnsan Sevgisi.....	102
- Yunus ve İnsan Sevgisi.....	104
- Atatürk'e göre İnsan Sevgisi.....	105
- Başarının Bazı Altın Kuralları.....	106
- Okuma Üzerine.....	107
- Başlıca Kötü Huylar.....	108
- Özdeyişler.....	109
- Kaynaklar.....	110
- Sonsöz.....	112

SUNUŞ

Benim gözümle Fettah GÜVENTÜRK...

Fettah Bey'i, halka açık özel sohbetlerde tanıdım...

Tanıdığım kadarıyla, hayatını; kendi bilgi beceri ve emeğiyle kazananlardan, hızla servete ererken, hayatını gün be gün kazananlar; seçilir, serpilirler tabi ki, çoğu zorluklara göğüs gerip hızlarını ve dengelerini koruyarak.

-İşte Kahya Efendi, Fettah Bey benim gözümde hızını ve dengesini kontrol altında tutabilen nadir kişiliklerden birisi...

Gönlünün estiği, dilinin döndüğü kadar hayır konuşmaya gayret eder ve dünya ahiret saadeti için gerekli "sırat-ı müstakim dosdoğru yol" için ne gerekiyorsa onu ortaya koymaya çalışır...

İnsanoğlunun dünyaya sadece biyolojik ve istatistik insan olarak gelmediğine inananlardan.

-Mirim biyolojik ve istatistik insan olmamak için ne yapmak gerekir?

-Fettah Bey'in yaptığını yap! Bir eser bırak, diğer insanlara faydası olacak bir eser. İş kurar para kazanırsınız kendinize; evlenir çoluk çocuk sahibi olursunuz kendinize. Bunlar da birer eserdir. Bu başarılarınız yetmez. Zira "üst aklın" bizden istediği başka şeyler var...

Erdemli bir insan olmak için iman etmek yetmez; insan olmanın ve iman etmenin bir gereği var: iyileri uygulamak ve başkalarına bildirmek... Bizatihi nefsimizde yasaklardan kaçmak başkalarının da bu yasaklara karşı bilgilendirilmesi ve onlarla mücadele edilmesi.

-Mirim yani kısaca hem tebliğ hem temsil.

-Evet aynen o. Sadece tebliğ yetmez; önce temsil etmen gerekir...

Benim gözümde Fettah Bey'in tanımlarından biri bu...

Çok güzel bir çalışma olmuş. Bir insanın hayatına yön verebilecek 7 aşamalı bir çalışma... Haydi Cuma gününü beklemeye gerek kalmadan ayete bir göz atalım da sizleri yormayalım:

***"Muhakkak ki, Allah, adaleti, ihsanı, yakınlara vermeyi emreder; çirkin utanmazlıklardan (fahşadan), kötülüklerden ve zorbalıklardan sakındırır. Size öğüt vermektedir, umulur ki öğüt alıp-düşünürsünüz."* (Nahl Suresi, 90)**

Maddeler gayet açık; Adaletli ol, İhsan sahibi ol, yani davranışlarını seni Allah gözetliyor Allah beni görüyor gibi davran.

Bir toplumun fertleri bu davranışı özümleseler o toplumda huzursuzluk asla olmaz. Haydi sizleri daha fazla sıkmadan bu özgün çalışma ile baş başa bırakayım. Ormanları yakan küçücük bir kibrittir... Gönlünüzü ateşlemeniz dileğiyle....

Öğretmen, Hasan Basri HÜRATA

ÖNSÖZ

Çağımızda; insan hayatının tüm alanlarında ihtiyaç duyduğu ahlaki değerler olmak üzere temel değerlerin zayıflığı, yetersizliği önemli ölçüde düşündürücü boyutlara gelmiştir.

Yaratılanların en üstünü **insanın** amaçlarına ulaşabilmesinin anahtarı olabilecek, adeta hayatın alfabesi denilebilecek bir **yayın**;

İNSAN ve TEMEL DEĞERLER **(İnsanı insan yapan değerler)**

İş hayatımız, girişimcilik, sanayicilik, eğitim, sivil toplum, dönemlerimizde kazandığımız tecrübeler ile **“İnsan / Ahlak / Ekonomi / Girişim / Çelik / Temel Değerleri”** konu etmiş yayınlarımızın, bir nevi **hayatımızın özeti**,

Örnek ve başarılı insanların yazı ve eserleri, internet taramaları sonucu, bu mütevazı kitapçığımız oluştu.

Toplumun tüm kesimlerince bilinen ve bilinmesi de şart olan **“Temel Değerlerin Algısı”**, uygulaması ile insanın toplumun başarısı, refahı, mutluluğu, yüklendiği maddi ve manevi sorumlulukları yerine getirebilmesi, iş ve meslek sahibi olabilmesi, **yararlı insan** olabilmesi, mümkün olabilecektir. Kısaca kurtuluş gerçekleşecektir.

İnsani faaliyetlerinin başında; sağlıklı, iyi insan olabilmek, çalışmak, yararlı iş yapabilmek, insana faydalı olabilmek gelir.

Özellikle ekonomi, çalışma, eğitim ve okuma gereksinimi, iş hayatı, ticari hayat üzerine konular önemle ve özellikle vurgulanmıştır.

Çocukluk, öğrenim çağındaki **gençlik**, onları eğiten **ana/babalar, öğretmenler, toplum mühendisleri, iş dünyası idarecileri, kamu sorumluluğu**, sivil toplum kurumu görevi yüklenmiş **liderlere**, başlıca stratejik alanlarda tavsiye ve uyarı niteliğinde bilgi, söz, kural ve yazı tarzı örnek stratejik bilgileri, insani bir borç, sorumluluk duygusu ile sunmaya çalıştık. Umarız ki bu milli ve manevi, insani konuda bir nebze hatırlatıcı, örnek bir çalışma öncüsü olabiliriz.

Ana amacımız; Başta eğitim olmak üzere temel değerlerin algısı, insanımızın, ülkemizin kalkınmasına, insan olarak üzerimize düşen sorumluluğu yerine getirmek, katkıda bulunmaktır, yararlı olabilirsek ne mutlu bize...

Niyet, gayret, çalışma bizden okuma sizden, başarı yüce Allah'tandır.

Fettah GÜVENTÜRK
Mak. Yük. Müh

GİRİŞ

Yaratılanların en üstünü, en yücesi olan insanı, sorunlarını, yaşamını, amaçlarını... yazmak, anlatmak, izah etmek, takdir edilir ki çok zor bir konu.

Bu varlığı; en başta ve en iyi yaratan bilir, bir de yarattığı insan vasfını taşıyabilen, **akil insanlar bile bilir. “ Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu ?”**

Bu bakımdan bilgi ve tecrübe sahibi olan insanların bildiklerini başkalarıyla paylaşmasının büyük bir değer ve gerekliliği vardır.

Öğrenim ve öğretimin en etkin yolu bilindiği gibi yaşamak ve örnek almaktır. Eğitimde bu iki yolu etkinleştiren bir metod daha vardır ki oda tekrar etmektir. Bazı bilgi ve deneyimleri, özlü sözleri, atasözleri, hadisler önemli konuları tekrar etmemizin sebebi bu’ dur. Kitabımızda ki bu tekrarlardan, varsa kusur, eksiklik, hatalarımızdan dolayı değerli okuyucularımızdan özür dileriz...

İnsan mühendisliği, insanı yönetme sanatı ve “insan kalitesi” ni arttırmaya, insana refah ve mutlulukla yaşatmaya yönelik tüm çaba ve uygulamalardır.

İnsan bir yola çıkmıştır. Bu yol hayat yoludur. **Hayat bir yaşam sanatıdır. Öyleyse bu sanatın kurallarını, stratejik kavramlarını bilmek gerekir.**

Genelde Temel değerler, ilkeler olarak ifade edilen bu kuralların algısı, anlaşılması, uygulanması oranınca hayat/ yaşam güzelleşir, sorunların çözümü kolaylaşır,

Yedi Bölümden oluşan “İNSAN ve TEMEL DEĞERLER” (**Yaşamı / hayatı başarıya ulaştırın değerler**) konulu kitapçığımız; İnsanı insan yapan tüm değerler ile insan yaşamının, faaliyetlerin, var oluşun ilkelerini, kavramlarını özetleyen konular, bu konularda yazılmış eserlerden kısa kesitler, sözler, stratejik bilgi ve konularla, atasözlerine yer verdik.

Değerlerin öğrenimini tekrar hatırlanmasına vesile olabilmek özetle; mutlu ve başarılı insan olabilmesi; **bilgi ve tecrübelerimizi çok sayıda örnek yazıyı, değerli okuyucularımıza sunarız, okumanız dileğiyle...**

Kitabımızın Bölümleri:

- Birinci Bölüm : İNSAN ÜZERİNE
- İkinci Bölüm : DEĞERLER
- Üçüncü Bölüm : İNSAN ve TOPLUM
- Dördüncü Bölüm : OKUMA ve EĞİTİM
- Beşinci Bölüm : İŞ ve İNSAN
- Altıncı Bölüm : İNSAN ve YAŞAM
- Yedinci Bölüm : ÖRNEK/ÖZEL YAZILAR

Fettah GÜVENTÜRK
Mak. Yük. Müh

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSAN ÜZERİNE

“Yaradılanların En Mükemmeli **İnsan**
İnsanın En Makbulü İnsana Faydalı Olandır”
Hadis-i Şerif

“Asrımız bilgi çağında olsa, en önemli değerimiz İNSAN’ dır.”

“İnsan Görünüşü İle Karşlanır,
Kişiliği İle Uğurlanır .”

“Yaşamın Dengesi Ölçülü Olmaktır.
Aşırısı Daima Tersine Döner”

“Adım Adım (Tedricen) İstikbale Gidilir.”

“Dünyanın imar ve ıslahı; güzel ahlak bilincine ulaşmış
insanlar ile mümkündür”

“**Ya olduğun gibi görün, ya görüdüğün gibi ol**”
Mevlana

Olgun, mümin bir insan; insanların elinden ve dilinden emin
olduğu kimsedir.

Hz. Muhammed

Gelin tanış olalım,
İşi kolay kılalım,
Sevelim sevilelim
Bu dünya kimseye kalmaz
Yunus Emre

İnsan Kavramı

İNSAN; Kuran' a göre potansiyel olarak en güzel biçimde yaratılmış ve yeryüzünde Allah'ın halifesi unvanına sahip, onurlandırılmış bir varlıktır.

Gelişmiş bir beyne, soyut düşünme ve muhakeme yeteneğine, konuşma kabiliyetine sahiptir. Bu yetenekleri dünyadaki diğer türlerden farklı ve üstün olarak kullanım amacına göre araç-gereç yapımına imkân sağlamıştır. Rasyonelliği ve zekâsı yüksek seviyede düşünmesini sağlayan özellikler, ahlaki nitelikler ve temel değerler **insanı "insan" yapar**, onu yüceltir.

C. Allah insanı en güzel biçimde yaratmış, onu akıl, irade, anlayış, konuşma, edep gibi duygu ve sayısız yetenekler, çok sayıda nimetler vermiştir. Tüm bu nimetlere karşı önemli ölçülerde sorumluluklar yüklemiştir.

- Ruh ve bedenden sayısız duyu organlardan teşekkül eden insanın bütün azaları birbirine uygun ve ahenk içindedir, bu yönüyle insan muhteşem bir sanat harikasıdır. İnsan görünüşü, biçimi, itibarı ile canlılar âleminin en güzeli olduğu gibi, manevî vasıfları ile de yaratılmışların en mükemmelidir.
- Ruh ve beden ihtiyaçlarını; dengeli, ölçülü ve meşru bir şekilde gideren kişiler son derece rahat, huzur, güven içinde yaşarlar. Duygularının, arzularının **sınırlarını kaçırırlar mutluluklarını tehlikeye sokarlar**.
- **Eğitim ve öğretim** ile dil, kültür, ahlak, anane, gelenek, meslek... gibi çok yönlü kabiliyetler nitelikler kazanabilen insan üretim, hizmet, yararlı işler yapar ihtiyaçlarını ve sorumluluklarını gidermeye çalışır.
- İnsan yalnızca **fiziği** ve davranışları ile değil sonsuz derecede yetenek, duygu kabiliyetleri ile gizemli, komplike bir varlıktır.
- Çok sayıda **ilim, bilim, araştırma** konusu ile anlatılması, anlaşılması çok zor olan insan üzerinde ki çalışmalar tüm asırlar boyu devam etmiş, bütün bunlara karşılık insanın tam keşfi yapılamamıştır.
- Çok yönlü, davranış ve eylemleri olan insanın hareketleri; iyi ve kötü şeklinde ikiye ayrılır. İlim, irfan, mantık, inanç, ahlak gibi güzel huyların daima ön plana çıkması, yaşamın başlıca hedef ve şartı olduğu gibi kötü alışkanlıklardan, kötü huylardan uzak kalması da en büyük arzusudur.
- Yeryüzünü imar ve ıslah etmekle görevlendirilen çok değişik mizaçta yaratılan insanlar kainatın küçültülmüş numunesi gibi adeta özellikleri de birbirine benzer.
- İnsan; tüm yetenek ve değerlerini kullanarak doğruyu bulur, yanlış hareketlerden sakınabilir. Mutluluğunun sadece maddi ihtiyaçların karşılanması olmadığını gören insan, yüce duygularla, maddi ve manevî sorumlulukla yüklenmiştir.

İnsanın Zafiyetleri: Tüm üstün yetenekleri yanında zafiyetleri de vardır. Bunların başlıcası; nefis denen yapısıyla aceleci, hırslı ve cimri, cahil, nankör, ümitsiz, kaba, tartışmacı ve dünya malına çok düşkün olması...

İnsanın Büyüklüğü ve Yüceliği

İnsan ve kâinat ayrı birer âlemdir. Kâinat, büyük âlem; insan ise, kâinatın özeti ve küçültülmüş halidir. İkisinde de aynı kanunlar cereyan etmektedir.

İnsan ruhi yapısı, aklı, şuuru, konuşması, idrak ve irade sahibi olması ile diğer canlılardan ayrılmıştır. Onun yeryüzünün efendisi kılınması bu üstün vasıfları sebebiyledir.

İnsanın en önemli uzuvları **kalbi, beyni ve aklısıdır**. İnsan beyni dünyanın en gelişmiş bilgisayarlarından daha etkin daha gelişmiş daha komplike bir yapıdır. İnsan kendini aşar ve sürekli olarak geliştirebilir.

Akı; aynı zamanda bir cevher konumundadır. Kâinatın sırlarını açan bir anahtardır. Yol gösterici bir rehber olarak da tarif edebiliriz.

İnsan aklının temeli bilinçtir. Bu bilinç insanın kendisi ve çevresi ile ilişkisini düzenlemesini sağlar. İnsanı diğer canlılardan ayıran temel özellik akıl ve düşünebilme kabiliyeti olarak **bilinci** kabul edebiliriz. İnsan ayrıca **özgür iradeye** evrenin yapısı ve zaman bilincine de sahiptir.

Akıl, insan için hayati önem taşıyan ve bir anlamda insanı insan yapan en önemli özelliklerden biridir. Derin düşünebilmek, incelikleri kavrayabilmek, hikmetli konuşabilmek, doğruyu yanlış birbirinden ayırt edebilmek ancak akıl sayesinde mümkün olabilir.

Bir ölçme değerlendirme âleti ve cihazı olan aklın ifrat, tefrit ve normal olmak üzere üç mertebesi bulunur. İfrat aşırılıktır, tefrit çok geridir, normal ise aklın en güzel algılama ve karar durumudur.

Akı-ı selim (Selim akıl): İyiyi kötüden ayırabilen, doğruyu bulabilen akıl. İşlerde (delil) olan ve doğruyu gösteren bu akıldır. Selim akıl, pişman olacak, zarar görecektir iş yapmaz. Her başladıkları işte muvaffak olurlar.

Zekâ, en bilinen anlamıyla insanın düşünme, gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamıdır.

Yüce Allah insana fiziki yapısının yanında akıl, vicdan ve din gibi yüksek değerli manevi kuvvetler vermiş, çok sevdiği için kâinatı var etmiştir.

Yararlı iş **“Salih Amel”** boyutunda yapılan her türlü güzel iş ve ibadet insanlığın bu dünyada ve öbür dünyada kurtuluşuna vesile olacaktır.

Bir insanın yapısında doğruluk, dürüstlük, iyilik, inanç, ilim, irfan, bilgelik, adalet, güvenlik, iç barış, sosyal uzlaşma eksikse veya bu yönden güçlü olmazsa o insandan kendisi ve ülkesi adına doğru bir şeyler beklemek zordur.

İnsan Onuru

İnsan onuru, izzeti nefis, haysiyet, özsaygı, şeref, erdem, vakar, saygınlık, kendine saygı duyma ve başkalarını da kendine saygılı kılma gibi anlamlara gelir. İnsanı diğer canlılardan ayıran en temel vasıf; konuşma, aklını kullanma, seçme, yeryüzünün, maddi ve manevi imarını üstlenme gibi kabiliyetlerle yaratılmış olmasıdır. Hangi coğrafyada doğarsa doğsun bütün insanlar hür, onurlu ve hakları bakımından eşit doğarlar, dünyada ve ahirette eşittirler.

İnsanın Görev ve Sorumlulukları

Hayatın başrol oyuncusu olan insan; hayatı boyunca önemli ölçüde roller ve sorumluluklar üstlenmiştir.

Amaç; bu görevlerin en iyi biçimde yerine getirilmesidir. Bu rollerin yerine getiriliş, sorumluluklarının ifası nispetince huzur, mutluluk, barış, verimlilik gelir. Bu görev ve sorumlulukların yeteri kadar yerine getirilememesi halinde tartışmalar, huzursuzluklar ortaya çıkar.

Bu ve benzeri çok sayıda toplumsal görevler; çocuklukdan itibaren, saygı, sevgi, itaat, özveri ile başlar ve birçok değişimlere uğrar. İletişim ve ilişkiler ilerleyen zamanlarda **eğitim** ve tecrübeyle boyut kazanır. Toplu yaşama kültürü ile sorumluluk bilincine ulaşır. Esas olan yüklendiğimiz bir ve birden fazla rollerin hakkı verilmeli ki birlik, dirlik, huzur ve verimlilik olsun.

İnsanın başta insan olma bilincinin yanında başlıca görevleri yüklendiği/ üstlendiği roller:

- Anne/baba veya aile reisi, karı /koca olarak insan,
- Evlat/çocuk/kardeş, akraba olarak insan,
- Vatandaş olarak, komşu olarak, arkadaş olarak insan,
- Öğretmen, öğrenci, çalışan /işveren olarak insan,
- Amir/memur, sanayici/çiftçi/tüccar/işçi/hizmetli olarak insan,
- Güvenlik, sağlık... görevlisi olarak insan,

Bu konularda bireysel ve toplumsal sorumluluklar;

1. İnsanın yaratıcısına karşı görev ve sorumlulukları,
2. İnsanın kendisine ve ailesine karşı görev ve sorumlulukları,
3. İnsanın başkalarına, topluma ve ülkesine karşı görev ve sorumlulukları,
4. İnsanın **çevresine ve insanlığa** karşı görev ve sorumluluklar taşır.

En büyük görev ve sorumluluğu; kulluk, dünyanın imarı gibi faydalı yararlı işler yapmak olan insan başarılı olduğu oranda temiz ve güzel hayat yaşamaya layıktır.Yaşamı boyunca geniş bir alanda, tüm kabiliyetleri ile dünya ve ahireti kazanma gibi önemli bir imtihana tabi tutulmuştur. Özlediği huzur ve güven dolu hayata erişmesi bu imtihanla yakından ilgilidir. Akli ve kendine verilen güzel hasletler ile yaşamında emredilen usul ve esaslara uyduğu ölçüde arzu ettiği ideal hayata ulaşabilecektir.

Bu sorumlulukları başarı ile aşabilmesi için insanın çocukluk yıllarından itibaren eğitim/ temel değerler (ilkelerine) ve şartlarına uygun karakter terbiyesi alması gerekir.

Özellikle; insan kendisine verilen başta sağlık olmak üzere, 24 saatlik yaşamın sayısız güzel yeteneklerle donatılmış nimetlerin karşılığını; elinden geldiği kadar iyi, üstün ahlaki değerler ile güzel ve örnek bir kul olarak, yaratana ve insanlığa ödemekle, (nimetler karşılığı, şükür, zekât ve ibadet gibi sorumluluklarla) mükelleftir.

İnsanın Başlıca Ortak Yapısal Özellikleri

- İnsan sosyal, toplumsal bir varlıktır
- İnsan eğitilebilen, öğretilen, bilen bir varlıktır.
- İnsan bağımsız, benlikli üstün bir öze sahiptir.
- İnsan benliğinin şuurunda “şahsiyet ve kimlik” sahibidir.
- İnsan alet yapabilen ve kullanabilen bir varlıktır.
- İnsan, ülküsü olan, idealist bir varlıktır.
- İnsan, asil ve adil bir varlıktır.
- İnsan, iradesi olan bir varlıktır.
- İnsan, ahlaki yönü olan bir varlıktır
- İnsan, duygusal, güçlü ve vicdan sahibi bir varlıktır.
- İnsan konuşma, dinleme, soyut düşünme yeteneğine sahiptir.
- İnsanlar tenkit ve şikâyet edilmekten hoşlanmazlar.
- İnsanda daimi öğrenme, merak isteği vardır.
- İnsanlar genellikle kendini haklı görürler.
- İnsan kendini genellikle olduğundan fazla görür.
- İnsan tabiatı hep taklit ve benzetmeye meyillidir.
- İnsan da geleceğe ümitle bakma eğilimi vardır.
- İnsanın başkalarını geçme ihtirası vardır.
- İnsanda menfi ve ümitsiz duygular vardır.
- İnsanın rasyonel zekâsı vardır. Alışkanlık meyillidir.
- İnsan, cömerttir, paylaşabilir.
- İnsan, barış ve huzurdan yanadır.
- İnsan, seçme yeteneği olan bir varlıktır.
- İnsan, özelliklerinden biri de ego’dur.
- İnsan, unutmaya meyilli bir varlıktır.
- İnsan, vaatlere ve kanmaya müsait bir varlıktır.
- İnsan, aceleci ve sabırsız ve hata yapabilen bir varlıktır.
- İnsan, övünmeyi, övülmeyi, saygı duyulmayı sever.

İnsan ve Nitelik Kavramı

Yaşa, konuma göre stratejik önem ve boyut kazanan temel değerlerin; algısı, bilinmesi, bilinçli ve iyiliklere yönelik olarak kullanılması insan olabilmenin ana şartıdır.

Ailede, okulda, toplumun her kademesinde yol, yön gösterici olarak hayatın, temel değerlerin rolü kolay kolay tarif edilemez, anlatılamaz. Görülmesi, algılanması, uygulanması önemli süreç, irade ve gayret ister.

Değerlerin ilk oluştuğu şekillendiği ortam aile de; değerler algısı kazanılır, ilerleyen yıllarda alışkanlık, karakter, kültür haline gelir.

Değer algısı kültürü kazanmış insan toplumsal düşünce sistemi içinde kendi yerini uyumla alabilen, toplumsal sorumluluk duygusu olan, problem yaratan değil çözücü, geçerli meslek imkanı kazanmış kişi **nitelikli / vasıflı / olumlu / ılımlı / empati kurabilen insan** boyutu kazanır.

Nitelikli İnsan ;

- Sorunun değil çözümün bir parçası olan,
- Kendini yenileyebilen, değişebilen ileriye gören,
- Bilgisini, becerisini başkaları ile paylaşabilen,
- İşi zamanında ve kalitesinde yapabilen,
- Düşünce ve davranışları ile hoşgörülü yaklaşan,
- Kendini hesaba çekebilen kişidir.

Bir toplumun nitelikli insan sayısı o toplumun gelişmişlik göstergesidir.

Nitelikli insan yetiştirebilmek için başlıca kriterler;

- Aileden itibaren **temel değerlerin öğrenilmesi, algısı, uygulanabilmesi,**
- Topluma insanlığa yararlı insan olma bilinci kazanması,
- Eğitim öğretim sisteminde nitelikli / vasıflı insan yetiştirilmesi,
- Toplumunda bilgili, ehliyetli, erdemli insanlara önem verilmesi,
- Tüm eğitim kurumlarının, tüm kademelerinde sosyal davranış, temel beceri, meslek, nitelik, bilgi ve yetenekler verilmesi,

- Üniversite, sanayi ve meslek kuruluşları ile işbirliği

Ekonominin vazgeçilmez unsurlarının başında Nitelikli İnsan ;

- İlgi, istek ve yeteneği doğrultusunda işinde uzmanlaşmış, iyi bir mesleki eğitimden geçmiş, işini kalitesinde ve zamanında yapan,
- Kendine toplumuna yararlı, başarılı, üretken ve yenilikçidir.

Bilgi ve becerisi ile hareket eden, öğretici ve paylaşımcı kişi, nitelikli insan, nitelikli işgücü kimliği taşıyabilir.

Erdemli insan her şeye bu değerlerin penceresinden bakar.

Kaliteli Yaşam / Nitelikli İnsan

Kaliteli Yaşam, Kaliteli İnsan İlkeler ve Temel Değerler

- Kaliteli insan; toplumsal düşünce sistemi içinde kendi yerini alabilen,
- Kaliteli insan; problem çözücü, geçerli meslek imkânı, işini zamanında ve kalitesinde yapan, kişi demektir.
- Kaliteli insan; bilgi ve becerisini paylaşan, kendini yenileyebilen, değişebilen, ileriye gören, olumlu, ılımlı, empati kurabilen,
- Kaliteli kişiliğe sahip olan insan dil, din, ırk ayrımı yapmaksızın insana insan olduğu için değer verir.
- Kaliteli insan; denge kurmayı çok iyi bilen, manevralarını aksatmadan belirleyebilen insandır.
- Kaliteli insan; iyilik ve güzellik adına her olumlu davranışı sergiler, hep iyi doğru yararlı işler yapar. Elinden, dilinden kimseye zarar gelmez. İnsanlar arasında sevilen sayılan bir insan olur.
- Kaliteli insan; tıpkı kâinattaki her zerrenin düzen ve uyumu içinde olduğu gibi hayatını uyumlu bir şekilde sürdürebilmeyi, başarabilmeyi, bu uğurda mücadele etmeyi hedefler...
- Kaliteli İnsan; sağlıklı ve güvenilirdir.
- Kaliteli İnsan; sevgi yüklü, saygılıdır.
- Kaliteli İnsan; pozitif, morali yüksektir, iletişim sahibidir.
- Kaliteli İnsan; sabırlı, sebatkâr, kararlı ve düzenlidir.
- Kaliteli İnsan, dengeli, itidallidir.
- Kaliteli İnsan; azimli, cesaretli ve coşkuludur.
- Kaliteli İnsan; hoş görülü affedici ve bağışlayıcıdır.
- Kaliteli İnsan; inançlı, şükreden ve dua edendir.
- Kaliteli İnsan; ahenkli, uyumlu ve dengelidir.
- Kaliteli İnsan; sorumluluk ve müzakere bilincine sahiptir.
- Kaliteli İnsan; yardım sever ve iyilikseverdir.
- Kaliteli İnsan; kendini ve haddini bilir.
- Kaliteli İnsan; özenli, tedbirli ve dikkatlidir, ihlâslı ve tevekkül sahibidir.
- Kaliteli İnsan; sosyal, üretken işbirliği bilincine sahiptir.
- Kaliteli İnsan; özgürdür, özgürlüklere ve sırlara saygılıdır.
- Kaliteli İnsan; zaman yönetimini bilir ve etkin uygular
- Kaliteli İnsan; evrensel kurallara saygılı ve uyumludur.
- Kaliteli İnsan kavramı; iyi insan, doğru, olgun, erdemli insan, kâmil insan, inançlı insan, gibi kavramlarla ifade edilen vasıflar bütünüdür.

Kaliteli İnsan; bütün bunları gerçekleştirebilmek için de gerçekten bir aile, bir anne baba, saygın ve güvenilir bir insan olabilmek adına çok şeyi değil, gerekli olan her şeyi ama gerçekten her şeyi yapmayı azmeder.

İdeal İnsan Yaşamından Başlıca Ölçü ve Değerler

- Çalışmayı ibadet gibi görür, çok çalışıp, çok üretir.
- Yaşamı istikrarlı olup, girişimciliğe kapısı açıktır.
- Aşırılık ve azgınlıktan kaçır, ölçüsü aklı Selim'dir.
- Başkalarına yardım ve öğretimi farz olarak görür.
- Temel sorumluluklarını yerine getirir.
- Verdiği sözü namusu gibi kabul eder.
- İsrat, ifrat, tefrit, haramdır inancını ve ölçüsünü taşır.
- Temizlik, düzen yaşam tarzıdır.
- Sağlıklı yaşamayı büyük zenginlik bilir.
- Kazanım ve girişimlerinde tedriciliğe riayet eder.
- Düzgün alışkanlıklar ile bezenmiş güzel ahlak,
- İstenilen doğrultuda eğitim, öğretim, liyakat,
- Manevi değerler ile yüklü bir ruh,
- İtimat, güven ve cesaretli girişim,
- İsratı uzak, tasarrufa dönük tutum,
- Mütevazi ama dirayetli görünüm,
- Uyumlu ve özverili davranış,
- İstişare ve fikir paylaşan yönetim,
- Yenilik ve değişimlere süratle uyabilen mantık,
- Temel değerlere sahip olabilme,
- Sorumluluk bilincine sahip olabilme,
- Zararlı unsur ve alışkanlıklardan uzak kalabilme,
- Tüm yaşamında yararlı iş bilincine sahip olabilme,
- Temel değerleri algılayabilme,
- En büyük hasletler insana faydalı olabilme,
- Ailece sağlıklı ve mutlu yaşayabilme,
- Çalışmak, yararlı iş idealini taşıma,
- İlmini artırabilmek, aktarabilmesi için devamlı okuma... gibi değerlere sahip olabilme meziyetlerini taşımak.

İnsani Değer ve Vasıfları

- İnsana verilen en kıymetli değer **akıl'** dir.
- İnsanın en büyük serveti, **bilgi tecrübesidir.**
- İnsani değerlerin başlıcası ve önemlisi sağlıklı olabilmektir.
- **İdeal insanın başlıca göstergesi, güzel ahlâktır.**
- İnsanın başlıca faaliyeti; okuma, öğrenmedir.
- İnsanın başlıca sorumluluğu, yararlı iş yapabilmektir.
- İnsan öğreniminin en etkin yolu; **örnek olmak, örnek almaktır.**
- İnsanın en tehlikeli hastalığı **cehalettir.**(bilmemektir)
- Değerlerin sağlık ve etkinliği; ölçülü olmak ve devamlılıktan geçer.

- Dürüstlük, doğruluk gibi... güzel ahlâk'a sahip olmak,
- İsrraftan uzak, cömert, tutumlu, tasarruflu olmak,
- Yardımsever, özverili, paylaşımcı olmak,
- İtimat, güven verici olmak,
- İlmli, uyumlu ve geçimkâr olmak,
- Çalışkan, sağlıklı, düzenli, temiz kalabilmek,
- İstenilen doğrultuda eğitilmiş olmak,
- İstişare ve fikir birliğine dönük olmak,
- Sorumluluk bilincine sahip olmak,
- Sevgi, saygı vefa, barış dolu olmak,
- İnançlı ve manevi değerlere sahip olmak,
- Yararlı iş ve faydalı olabilme bilincine sahip olmak,
- Toplu yaşayabilme şuur, hoşgörüsüne sahip olabilmek.

- Çalışmayı bir zevk haline getirecek kadar **sıhhat,**
- Güçlüklerle savaşıp onları yenebilecek kadar **kuvvet,**
- Kabahatleri itiraf edebilecek kadar **erdem,**
- Başkalarının iyi taraflarını görebilecek kadar ruh **cömertliği,**
- Yüce Tanrı'nın emirlerini yerine getirebilecek kadar **iman,**
- İdealler ve ihtiyaçlar için **para,**
- Gelecek ile ilgili bütün endişe ve korkuları giderebilecek kadar **ümit,**
- İyi bir şeyi meydana getirebilecek kadar **sabır.**

İnsanın Bilimsel Yönleri

1. Biyoloji Açısından İnsan (Maddi Boyut)

Biyolojik olarak insan, canlıların en mükemmel olanıdır. Hayret verici bir düzen, bir uyum ve bir planlama içindedir.

İnsanın vücudunda harikulâde çalışan sistemler vardır. Bunlardan dolaşım sistemi, sinir sistemi, sindirim sistemi, kas sistemi, haber verme sistemi, mikroplarla mücadele ve yok etme sistemi gibi insan yaşamında bir an bile görevini aksatmadan vazife yapan sistemler, olağanüstü bir çalışma disiplini sergilemektedir.

2. Kimya Açısından İnsan

İnsan vücudunda çeşitli ve karışık formüllü maddeler imal eden, türlü kimyasal reaksiyonlar meydana getiren, analiz yapan, tedavi eden, tasfiye eden, zehirleri yok eden, yaraları onaran, türlü maddeleri süzen ve enerji sağlayan kimyasal oluşumlar ve dönüşümler vardır.

3. Fizyoloji Açısından İnsan

Fizyolojik yönden insanın uyumlu, düzenli hareket kabiliyetine müsait, esnek ve kullanışlı bir vücut şekli vardır ve vücut çok sağlamdır. Her iklime, kuraklığa, rutubete, kutup bölgelerinin soğuşuna, tropikal bölgelerinin sıcaklığına uyabilmektedir. Aynı zamanda gıdasızlığa, kötü hava şartlarına, yorgunluğa, üzüntüye de tahammül etmektedir. Ayrıca insanın derisi de her türlü şarta adapte olmaktadır. Gaz ve su geçirmemekte, yüzeyinde yaşayan mikropları özel bir salgıyla öldürmekte ve içeri girmelerine engel olmaktadır.

Yapısı, nemli ve elastikidir. Tam insanın kullanımına ve hareketine elverişli bir şekilde yaratılmıştır. Kısaca, Allah'ın yarattığı en dengeli ve en yüce varlık olan insan vücudu, hayran olunacak yetenekler içinde, her türlü şartlara uyum sağlayacak bir şekilde düzenlenmiştir.

4. Anatomi Açısından İnsan

İnsanın anatomik yapısı, hayat şartlarına ve vücut hareketine en uygun bir şekilde planlanmıştır. Örnek olarak; belkemiğinin, kaburgaların ve göğüs kafesinin olduğu bölgede, kalp ve ciğerler asılı durmaktadır. Karaciğer, dalak, böbrekler, mide, bağırsak periton kıvrımları ile oyuğun yüzeyine bağlıdır. Bu oyuğun dip tarafı basenden, yan tarafları karın kaslarından, üst tarafı ise diyaframdan teşekkül etmiştir. Bütün organların en hassası olan beyin ve ilik, kemik kutu içine kapatılmış ve kapların sertliğine karşı da, sıvı tabakası ve zar sistemi ile muhafaza edilmiştir.

5. Sibernetik Açısından İnsan

Haberleşme, kontrol, ayarlama ve denge kurma bilimi olan sibernetik açısından insan, tek kelime ile kusursuz ve olağan üstüdür

Bu bilime göre; evrenin en büyük hareketinden en küçük mikroorganizmanın yaşayışına kadar her şey, sibernetik esaslar içinde olmaktadır. İnsan vücudunda da mükemmel bir haberleşme, kontrol, ayarlama ve denge sistemi vardır.

İnsan, üşüyünce titrer, sıcakta terler, beden ısısını sürekli 36. 5 derecede tutar. Bu denge bozulunca insan hasta olur. Isı yükselmesi ve düşmesi belli bir seviyeyi aşınca da insan ölür.

İnsan beyinde 10 milyar karar merkezi vardır. Bu merkezlerin her birinde, sayıları 2. 000'e varan sinapslar mevcuttur ve sinapslarda her an yüzlerce olay cereyan eder. Ayrıca her sinaps, diğer milyarlarca sinapstan haberdar olarak ve birbirini karşılıklı kontrol ederek çalışır.

6. Antropoloji Açısından İnsan

İnsanın fizikî ve kültürel mazisini araştıran antropoloji, insan ırkının özelliklerini, tasnifini, insan genetiğini, mukayeseli insan fizyolojisini, insan topluluklarının kültürlerini ve zaman içindeki seyrini incelemektedir.

Antropologların eski insanlara ait çeşitli kalıntılar üzerinde yaptıkları incelemeler, insanların her devirde hayvandan apayrı bir tür olduğunu ortaya koymaktadır.

7. Felsefe Açısından İnsan

Felsefeye göre insan daima doğruyu, güzelliği ve hakkı arama özlemi içindedir. Evrenin bir bütün olarak gerçek durumunu, insanın ne olduğunu ve ne olması gerektiğini bilmek istemektedir.

İnsan, aklı vasıtası ile dünyayı ve evreni aydınlatmaya çalışır. İnsan aklı, kuvvetli inanç ve ahlâk sistemleri ile desteklenmezse, "Doğruyu arıyorum!" diye daha da yanlışlara sapabilir. Bunun felsefe dünyasında çok çarpıcı örnekleri vardır.

8. Sosyoloji Açısından İnsan

İnsan toplumsal bir varlıktır. Birlikte yaşama, birlikte paylaşma, yardımlaşma ve dayanışmaya muhtaçtır. İnsandaki bu duyguların pekişmesi lazımdır. Çünkü huzurlu toplumlar, iyi eğitilmiş ve toplum kurallarına uyan insanlardan oluşur. İnsan toplum normlarına, inançlarına, ahlâk yasalarına ve yaşama biçimine ne kadar iyi entegre olursa, hem kendini, hem de toplumu o kadar mutlu eder. Tabii ki bütün bunlar insanın kendini tanıması, bilmesi, geldiği ve gideceği yerin hesabı ve muhakemesi içinde olması ile mümkündür.

9. Psikoloji Açısından İnsan (Duygusal Boyut)

İnsan doğumundan ölümüne kadar bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal bir gelişme içindedir. İnsan değişik şartlar da, farklı davranışlar gösteren bir canlıdır. Maddî ve manevî yaşantısı, şuru ve şuuraltı dünyası vardır.

İnsanın taşıdığı emeller, arzular, beklentiler ve istekler dünyaya sığmayacak kadar geniştir. Çünkü insan tek zaman boyutunda yaşamaz.

İnsan bedeni; mucizevî *adet* dokuz katlı bir SARAY'dır.

Kendini Tanıma ve Karakter Oluşumu

Karakterin teşkilinde ve değiştirilmesinde insanın kendisini tanımasının önemi ortaya çıkmaktadır.

Kendini tanıma isteği, bütün insanlarda görülür. Kendisiyle ilgili bilmediği bir şeyleri öğreneceği düşüncesi büyük bir heyecan yaratır insanda. Bu heyecan, korkuyla karışık bir merak duygusudur aslında. Bu tür duyguların yaşanması kaba bakışla şaşırtıcı gibi görünse de insanoğlunun kendisinden sakladığı bir şeye sahip olduğunun farkında olmasından kaynaklanır bu durum. Herkes zaman zaman kendisini anlayamaz, yaptığı davranışa anlam veremez.

Kendini tanıma; insanın psikolojik ve fiziksel açıdan kendinde olanları bilmesi, kendinde olanların farkında olması ve bunları doğru değerlendirmesi ile ilgilidir. Kendini tanıma bir insanın fiziksel özelliklerini, duygularını, düşüncelerini, istek ve gereksinimlerini, **güçlü ve zayıf yönlerini**, amaç ve değerlerini, yeteneklerini ve becerilerini tanıması / bilmesi ve bunların farkında olmasını ifade eder. Kendisini iyi tanıyan bir insan yaşayacakları karşısında neler hissedeceğini, neler düşüneceğini ve nasıl davranacağını olacağı/yaşanacağı yakın öngörebilir.

Kendini tanıma denildiğinde esas olarak insanın kendisinin ruhsal özelliklerinin, insanın bedeninin farkında olması da kendini tanıması ile yakından ilişkilidir. Bir çok insan bedensel özelliklerinin farkında olsa da bunların bazılarını kabul etmek istemez.

Kendini tanıma sanıldığından zor bir süreçtir. İnsanın kendini tanıma sürecinde zaman zaman başkalarının değerlendirmelerini alması ve diğer insanlar üzerinde yarattığı etkileri gözlemesi yararlı bilgiler vermektedir. Bu zor yolculuk için cesaret gösteren ve emek harcayanların çabalarının ürünlerini daha nitelikli daha doyumlu insan ilişkileri kurarak alırlar. Nitelikli ve doyumlu insan ilişkileri kurabilmesi, insanın kendisini ve diğer insanları tanıması ile mümkündür.

Bir atasözü; **“Bir insan bir kendini bir de haddini bilmelidir.”** der.

Şahsiyet ve Kimlik

Kişiyi başkalarından ayıran, farklı kılan ruh, duygu, davranış, beden, zihin, düşünce özelliklerinin bütününe kişilik/şahsiyet deniyor. Şahsiyet aynı zamanda, “ferdin başkalarıyla kurduğu ilişkilerdeki tepki, kendisini gösterme biçimi” ve “kişinin öteki insanlarla ilişkilerinde aldığı tavır, gösterdiği davranış” diye de tanımlanır.

Şahsiyetin üç boyutu vardır:

- 1.Maddi boyutu olan; vücut
- 2.Manevi boyutu olan; ruh ve duygular (iyilik ve güzellikler)
- 3.Sosyal boyutu olan ; aile, yer, şöhret... diğer vasıflar

Ego ve Özgüven

Ego ve özgüven arasındaki fark çoğu kişi tarafından bilinmese de bu ikisi arasında ciddi bir fark vardır.

Ego, kişinin kendisinde olmayan özellikleri varmış gibi göstermeye çalışarak, üstün görünme çabasına denir. Egoist insanlar çevresine karşı kendisini büyük göstermeye çalışır ve asla mütevazı değildir. ‘Ben’lik duygusu ile doludur. En ufak başarısını büyütür kendisini diğer insanlardan üstün ve farklı görür. Sürekli beğenilme arzusu vardır. Göz önünde bulunmak ve hep konuşulmak ister. Paylaşımında kendine düşen payın hep fazlasını ister.

Özgüven ise egodan çok farklıdır. **Özgüven**, kişinin kendi becerilerinin, başarılarının farkında olması ile ortaya çıkar. Özgüven için bilgi, beceri, tecrübe gereklidir. Özgüven sahibi olan kişiler benlik duygusundan uzaktadırlar. Yapabileceklerinin, başarılarının ve niteliklerinin farkındadırlar.

Ego ve Özgüven

Ego, kişinin başarısız olmasına ve yerinde saymasına neden olur, özgüven ise kişinin daha da ilerlemesini ve gelişmesini sağlar. Özgüven tecrübe ile artar iken, egonun cehalet ile arttığı söylenebilir. Egosu olan kişilerin bilgisi ve becerisi laftadır, özgüvenli kişiler ise bilgisini ve becerilerini yansıtmaktadır.

Ego ve özgüven arasındaki en büyük farklardan biri bakış açısidir. Ego, kişinin kendisinden hep olumlu bahsetmesini sağlarken, özgüven kişinin kendisinden bahsederken olumlu ve olumsuz objektif şekilde bakmasını sağlar.

Kısacası, ego başkası gibi görünmektir, özgüven kendin olmaktır. Buna dayanarak egonun ikiyüzlülük ile bağlantılı olmasının yanı sıra bir kişilik bozukluğu olduğunu da söyleyebiliriz.

Varlığınızla kendinizi zenginleştirin, güzelleştirin, iyileştirin.

Bulduğunuz ortamlara çözüm, hoşgörü, uyum, birliktelik, pozitif bakış, yüksek, başarı güdüsü eşlik etsin. “Ben”e takılmaya yönelen, ön yargılardan, akıl tutulmalarından, bencilik, hastalığından, iletişimsizlikten kendinizi koruyun.

Güzel ve Etkili Konuşmanın Başlıca İlkeleri

- İyi Bir Konuşma Yıkıcı Değil, Yapıcıdır.
- İyi Bir Konuşma, İlginç ve Değerli Konuları Kapsar.
- İyi Bir Konuşma, Konuşmacının Kişiliği ile Bütünleşir.
- İyi Bir Konuşma, Belli Bir Amaca Yönelir ve Egodan uzak kalmalıdır.
- İyi Bir Konuşma, Konuşmayı Etkileyen Etkenleri Çözümleyerek Oluşur.
- İyi Bir Konuşma, Sağlam Bir Konuşma Yöntemi Üzerine Kurulur.
- İyi Bir Konuşma, Dinleyicilerin İlgi ve Dikkatini Toplar.
- İyi Bir Konuşma, Sağlam Bilgilere Dayanır, Etkili bir ses gerektirir.
- İyi Bir Konuşma, Etkili Bir Ses Tonu, El ve Yüz Hareketleri Gerektirir.
- İyi Bir Konuşma, Canlı Bir Dil, Hareketli Bir Üslup Gerektirir.

İnsan İhtiyaçları

Maddi ve manevi yapısı olan insanın ihtiyaçları da maddi ve manevidir. Maddi ihtiyaçların karşılanması için; kâinata sayısız varlıkları insan hizmetine sunulmuş ve ona sayısız nimetler verilmiştir.

İnsan ihtiyaçlarını 2 grupta sınıflandırabiliriz.

Birincil ihtiyaçlar: Yaşamsal nitelikte önemli olan ihtiyaçlara denir. Bu ihtiyaçlar insanlar için temel nitelikli ihtiyaçlardır. Her insan **hava, su ve gıda** maddelerine ihtiyaç duyar. Giderilmediği takdirde insan yaşamını devam ettiremeyebilir. Birincil ihtiyaçlara **yeme, içme, giyinme, temizlik, barınma** gibi ihtiyaçları örnek verebiliriz.

İkincil ihtiyaçlar: İnsanların toplumsal ilişkilerinden meydana gelen ihtiyaçlar olduğundan bu tür ihtiyaçlara sosyal ve kişisel ihtiyaçlar da denilmektedir. **Sevme, sevilme, beğenilme, üstün olma** gibi ihtiyaçlar bu gruba girmektedir.

Maslow'a göre ihtiyaçlar hiyerarşisi beş basamaktan oluşmaktadır.

- 1.Fizyolojik ihtiyaçlar,
- 2.Güvenlik ihtiyacı,
- 3.Sosyal ihtiyaçlar,
- 4.Saygınlık ihtiyacı,
- 5.Kendini gerçekleştirme.

1. Fizyolojik ihtiyaçlar

Her insan, yemek yeme, su içme, gıda, uyku, giyinme, barınma, sağlık ve temiz hava gibi olmazsa olmaz temel ihtiyaçları vardır.

2.Güvenlik ihtiyacı

Tehlikelerden korunma, iş ve can güvenliği ihtiyaçları bu gruba girmektedir.

3.Sosyal ihtiyaçlar

İnsanların çevresindekilerle iyi ilişkiler kurması, arkadaşlar edinmesi, dostlar kazanması, insanların sevme ve sevilme ihtiyaçları da bu gruba girmektedir.

4.Saygınlık ihtiyacı

Bu ihtiyaç toplumda kişinin saygınlık kazanmasını ifade eder. Prestij, sosyal statü sahibi olma, başarı elde etme ve başkalarının benimsenip, takdir edilme gibi ihtiyaçlar bu gruba girer.

5.Kendini gerçekleştirme

Kişinin başarıma gücü ve yeteneklerini ortaya koymasıdır. Büyük devlet adamları, liderler, ressam, sanatkarlar, yazarlar, şairler ve filozoflar bu aşamaya gelerek, hayatlarının en önemli doruk noktasına ulaşmışlardır.

Ruh ve bedenden oluşan insanın sağlıklı olması için tehlikelerden ve hastalıklardan korunması muhtaç olduğu su ve gıda gibi ihtiyaçlarını alması gerektiği gibi sosyal yaşamın ve maneviyatının da sağlıklı olması, temel değerler de bilinçli, alırken ve verirken ölçülü olması için, gereklidir. İnsan alırken ve verirken ölçülü olmalıdır.

Tanışma ve Dayanışma

Toplum yaşamında rol oynayan başlıca kavramlar; tanıma, tanışma, buluşma, konuşma, kaynaşma, dayanışma, paylaşma, birleşme ve işbirliğidir.

Bir ilişkiden söz edebilmemiz için doğal olarak birbirimizi tanımamız gerekir. Bu nedenle ilişkilerimizde kuracağımız köprünün temelini hoşgörü, güven, sevgi, saygı sevmeye harcını koymalıdır. Böylece İnsani ilişkilerimiz daha etkin daha anlamlı kılınabilir. Bu durumda ortak kültür ve temel değerlerin anlaşılıp insanlığın yaşatılması, yaygınlaştırılması sağlanabilir. İnsanın en üstünü yaşam kurallarını (temel değerleri) en çok algılamış insan faydalı olabilmiş, hata ve yanlışlara düşmekten kurtulmuş kimseler olduğu belirtilmiştir. İnsanlar; aile bireyleri, akraba, komşu, hemşeri, yurттаş, vatandaş, eğitmen, güvenlik sorumlusu gibi çok çeşitli konularda görev üstlenmiş insanların taşıdığı ortak ve selim değerler oranınca bir arada huzur ve mutluluk içinde yaşayabilirler.

İnsanların farklı dil, ırk ve milletler hâlinde yaratılmış olması ayrışmanın değil, birbirleri ile tanışmanın ve kaynaşmanın nedeni olarak algılanmalıdır. Çünkü toplumların ve milletlerin karşılıklı iyi niyet ve hoşgörümlü davranışları sosyal hayata barış, huzur, güven ve katma değer olarak yansımacaktır. Milletlerin birbirlerine karşı ikili ilişkileri ve davranışları önem arz etmektedir. Ne var ki modern çağımızda bile, bazen kişinin hayat hakkı ve sosyal güvencesi en çok kendi cinsi tarafından tehdit edilmektedir. Nimetlerin ve hakların paylaşımında da yine egoizm duygusu ve şiddet rol oynamaktadır. Daha da tehlikelisi, makam, mevki ve üstünlük duygusu şahsi çıkarlara alet edilmektedir.

İnsan sosyal, kültürel, ahlaki, dini, ekonomik ilişkiler içinde tüm bu ilişkilerini sorunsuz devam ettirme mecburiyetindedir. Zaman zaman istemeyerek oluşan sorunların, dar boğazların sonu ve çaresi vardır. **Bu tür rahatsızlıkların başlıca çaresi hoşgörü ve ortak akıldır.**

İnsanlık ailesinin bütün üyeleri, çağın nimetlerinden ve evrensel değerlerinden yararlanmaya layıktır. İstendiği takdirde ırk, dil, bölge ayrımı gözetilmeden her türlü sosyal yardımlaşma ve dayanışma imkânları devreye konulabilir. Samimi komşuluk ilişkileri geliştirilerek her türlü haksızlığın ve yanlışlığın üzerine gidilebilir. Açlık çeken ve beslenme imkânı olmayan bütün bölgelere yardımcı olunabilir. Sağlık ve eğitim yardımları gönderilebilir. İşte insanlık ve komşuluk adına; **sivil toplum kuruluşlarına, basın ve yayın kuruluşlarına...** vb. görevler düşmektedir. Bütün insanlar aynı kökten, aynı atadan gelen ve aynı gemide bulunan kardeş ve akraba topluluklarıdır. Asıl görevleri adaleti gözetleyerek, hayırda ve iyilikte yardımlaşmaktır. **Mevlana'nın toplumsal barışa yönelik evrensel çağrısına göre; "Buluştur, birleştire, ayrılık yoluna ayak basma"** söylemi konuyu özetlemektedir.

**Yaratılış itibariyle orijini toprak olan iki stratejik varlık:
“İnsan ve Çelik” tipik benzerlikleri mevcuttur.**

İnsan ve Çelik

**Dünyaya hükmeden aklını kullanabilen İNSAN ..
Teknolojinin bel kemiği ÇELİK ...**

- İzabe metoduyla, Cevher veya Hurda'dan elde edilen **çelik**; tasfiye ve alaşımlama işlemleri ile asallaşır, nitelikleri yüksek özel çelikler elde edilir.
- Kullanım gayelerine göre yumuşak veya sert yapıda çelikler oluşur.
- Çeşitli prosesler sonucunda; **dişli, mil, yay, bilya** v.s. gibi binlerce çeşit alet ve makine parçası haline gelir. Bu oluşumda önemli husus parçanın, cins ve görevine **uygun çeliğin** seçilmesidir. (İnsanın kabiliyet ve liyakatine uygun görev dağılımı gibi)
- İmal edilen parçalar; istenilen özellikleri elde edecek şekilde, ısıtılıp işleme tabi tutulur. (İnsanların eğitim ve tedavileri gibi)
  - Başlıca özellikler; **dayanım (stres), tokluk, esneklik, aşınma mukavemeti** gibi özetlenebilir.

Bu özellikler paralelinde parça haline gelen çelikler ömrünü sürdürürler. Bu süreç içinde aşınır, eğilir, yorulur, yaşlanır, bazen de kırılarak fonksiyonu biter, hurda olur. Hurda olduğunda yok olmaz. Tekrar eritilerek hayat bulur. Bir nevi ölümsüzlüğe kavuşur. Teknoloji sahnesinde başrolü oynamaya devam eder.

Netice olarak; sertlik (stres), yumuşaklık, esneklik, sürünme ve yaşlanma gibi özellikler İnsani huylara benzer. Bilhassa; Stres artışı büyük rahatsızlıklar ve arızalar yaratır. Bu arızaların azaltılması; meneviş tabir edilen **ısıtılıp işlem** ile (sakinleştirme tedavileri ile) sağlanabilir. Kalıcı ve keskin gerilimler her iki varlığın ömrünün sona ermesine sebep olur.

Bir değişik benzerlikte; “çelikler arasında sürtünme katsayısı ile bireyler arasındaki sürtüşme oranı” her iki kat sayısında yüksekliği iki varlığında yaşamını tehlikeye atar.

Çeliği Çelik yapan Isıl İşlem, İnsanı İnsan Yapan Temel Değerlerdir.

“Çok sert olma kırılırsın, çok yumuşak olma ezilirsin” misali...

“ Kaliteli imalat için kaliteli ve uygun çelik,

“ Doğru iş için liyakatli ve doğru insan gereksinimi” gibi...

Fettah GÜVENTÜRK

İKİNCİ BÖLÜM

DEĞERLER

“İnsanı, İnsan Yapan Temel Değerlerdir.”

“ Değerler Üzerine Kurulmuş Değerler Değerlidir.”

“Güzel insanın en büyük göstergesi; Güzel Ahlak’tır.”

“Ömrün Bereketi güzel ameldir.”

“Verdiğin değer karşılığını görmüyorsan
Gördüğün değeri ver ki; herkes yerini bilsin”

Başarılı ve uzun ömürlü toplumlar çalışkan ve
Yüksek ahlak ile teçhiz edilmiş insanlardan oluşur.

Yükselmenin merdiveni beş basamaklıdır.
Sevmek - Doğruluk – Çalışmak – Bilgi - Üretim

Manevi Değerlerden; Sevgiden nasipsiz, bir hayatın, insan ve
toplumları mutlu edemeyeceği bilinmelidir.

Dolandım cihan misali bulamadım başıma bir tane taç,
Ne eğride tok gördüm ne doğruda aç

Ahi Evran

İnsanı insan Yapan; temel değerler ile mücehhez (algılı ve dolu)
Başarılı, erdemli, mutlu, faydalı, sorumluluk sahibi,
Vazifesini tam ve zamanında yapan kişi, örnek, İYİ İNSAN’dır.

Temel Değerler

Değer Tanımı: Bir toplumda genel kabul gören veya benimsenmiş, yaşatılan her türlü ortak “duygu, düşünce, davranış, kıymet ahlaki ilkeler yada inançlar gibi..” tüm kurallar bütünüdür.

Sözlük anlamı: Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, karşılık, kıymet, olup, sosyal kültürel, bilimsel değerleri kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünüdür.

Değerlerimiz: Temel değerler, insani değerler (insanı insan yapan), evrensel değerler, ahlaki değerler, toplumsal değerler, milli değerler, varoluş değerleri etik değerler... gibi gruplar tarzında ifade edilen kavramlar olup, yüzlerce temel ilkedен oluşur. **Algılanabilmesi oranınca nitelik, etkinlik ve kimlik kazanır.**

Değerlerin eğitimi ve algısı; üç yaşında başlar, anaokulu, örgün eğitim, yaygın eğitimle pekişir, toplumda uygulama ve tekrarı ile kemikleşir.

Değerlerin eğitiminden; başta ana babalar, öğretmenler, eğitmenler, akademisyenler, akil insanlar, mahalli idareler, kamu yetkilileri sorumludur. “İnsanın yaşadığı her zaman ve mekân değer eğitiminin kapsamındadır.”

Bu değerlerin algılanması (uygulanması); toplumsal, inançsal, milli kültürleri oluşturur. Bu oluşum kişileri, ülkeleri başarılı kılar, mutlu ve refah içinde yaşamalarını sağlar. **Değerler toplumlarınca korunmalıdır.**

Değerlerin toplumca algılanması amacıyla; Değerler eğitimi konusunda çalışmalar yaklaşık 15 yıllık bir maziye sahiptir. 2010’ da yayınlanan 53 nolu “Değerler Eğitimi Genelgesi” ile yaşantımızın temelini oluşturan; milli, manevi, sosyal, ahlaki ve kültürel değerlerimizin güçlendirilmesi için okullarda yoğun çalışmalar yapılması istenmektedir. **Daha etkinlik kazandırmak üzere kanun ve uygulamaların gerekliliği kaçınılmazdır.**

Değerlerin oluşmasında, insanın doğuştan getirdiği özellikler ile içinde yaşadığı toplumun önemli etkileri vardır. Davranışlara yön veren değerlerin bir kısmı, insanın yaratılışında vardır. Kişi onları doğuştan getirir. Doğuştan gelen değerler dinî ve ahlaki değerlerdir. İnanma, saygı duyma, merhametli olma, yardımsever olma gibi değerler her çağda ve toplumda aynı anlamı taşır. Zaman zaman olumsuz davranışlara da rastlamak mümkündür.

Değerlerin ilk oluştuğu ve şekillendiği yer ailedir. Çocuğun dünyayı anlama çabası içerisinde çevresinden gördüğü etkiler önemlidir. Paylaşım, sevgi, saygı, adalet, hoşgörü gibi birçok değer çocukken davranışlara yerleşmekte, karakter, mizaç hâline gelmektedir. Ailede bu değerlerin kullanımı ve onlara atfedilen anlamları gören çocuk, bunları kendi hayatında da örnek alarak yerleştirmeye çalışmaktadır. Bu bakımdan değerlerin oluşumunda **aile kurumunun yeri büyüktür.** İnsan, maddi ve manevi bütün değerlerin farkında olmalı ve bunlara kendi hayatında yer vermelidir. **Hak, hukuk, adalet, sevgi, saygı ve**

yardımlaşma gibi toplumu ayakta tutan değerlere kati önem vermelidir.

Değerler bir toplumun kimliğidir. Toplumun sosyal alışkanlıklarının tüm göstergeleri bu kimlikte yer alır. Toplumda yaşayan insan bireyleri, ne kadar farklı davranış biçimleri ortaya koyarlarsa koysunlar, üyesi olduğu toplumun mayasını taşıdıklarından kendilerini mutlaka ele verirler. Bu açıdan kendi değerlerimizi mutlaka iyi anlamalı, iyi değerlendirmeliyiz. Ailede, okulda, üretim, ticari ve hizmet hayatı gibi toplumun her yerinde yol-yöntem gösterecek hayatı mutlu kılacak değerlerin, iyi anlaşılması, toplumun geleceğe güvenle bakması ve **sosyal hastalıklardan** uzak durması için mutlaka gereklidir. Bu erdemler aynı zamanda beşeri varlık olmamız nedeni ile kıymet hükmü taşıyan **insanı insan yapan özelliklerdir.**

Değerler uzun asırlar boyunca oluşmuştur, canlıdır, ona sürekli bir şeyler eklenir ve bir şeyler sürekli ondan kopar. Ancak bu değişim ve gelişim normal süreç içinde çok yavaştır. Hızlandığı veya yapay olarak hızlandırılmaya çalışıldığı dönemlerde ise bu süreç sancılı olup sosyal düzensizliklere, kargaşa ve anarşiye veya aşırı otoriter yönetimlerin ortaya çıkmasına sebep olur.

Değer kavramı insana özeldir. Söz ve davranışların doğru-yanlış, güzel-çirkin, iyi-kötü şeklinde tanımlanmasını sağlayan temel etken değer anlayışıdır. Bu açıdan güzel-çirkin denildiğinde sanatsal değer ölçüleri, iyi-kötü dediğimizde ahlaki değer ölçüleri, helal-haram denildiğinde de dini değer ölçüleri ön plana çıkar. Bir milleti bir arada tutan bayrak, sancak, tarihsel geçmiş ve zaferler, milli değerler olarak isimlendirilir. Değer ölçülerine göre “değerli” bulunan söz, eylem, davranışlar veya somut varlıklardan her biri “değer” olarak kabul edilir.

İnsani Değerler; insanlık, insanı insan yapan değerleri ifade eden bir kavramdır. Biyolojik bir varlık olan insanı, diğer canlılardan üstün hale getiren **sevgi, saygı,** toplumsallık gibi değerleri kuşatır. ‘İnsanlık’ kavramı, içine geçmişte yaşamış, bugün yaşayan ve gelecekte yaşayacak tüm insanları alır.

Özgürlük, eşitlik, kardeşlik, adalet, sevgi, saygı, hoşgörü, dostluk ve dayanışma insana özgü ve bütün insanlar için ortak sayılabilecek üstün değerlerdir. İnsan olmak bu değerleri içselleştirmeyi ve davranışlarımızda göstermeyi gerektirir.

Milli ve Manevi Değerlerimiz

Milli ve kültürel değerler ülkeyi ve yaşam kalitesini biçimlendiren değerler olup günümüze gelen ortak kültür ve tarih, dil, din, vatan, aile birliği bayrak ve istiklal marşımız yani bizi biz yapan unsurlar olarak sıralanabilir.

Ülkelerin kalkınması ile toplumun değerleri arasında çok yakın bir ilişki vardır. İleri gitmiş ülkelerin konumunda kültürel değerlerin rolü inkâr edilemez. Değerler ile ahlak arasında güçlü bir ilişki vardır. Ahlaki, dini ve toplumsal kökleri olan ama kaynağını öncelikle akıldan alan iyi davranışlar bütünü temel değerlere sahip ülkeler: Güçlü binaların sağlam temeller üzerine inşa edilişi, kökleri toprağın derinliklerine kadar varan ağaçların sağlamlığı gibi, istikrarlı, mutlu, barış, adalet, hoşgörüye sahip ülkeler konumuna gelirler.

Başlıca Temel / İnsani Değerler

(İnsani / Ahlaki / Etik / Evrensel / Temel Değerler / İlkeler olarak ifade edilen kavramlar listesi)

Ülke / Bayrak / Manevi Değerler
Adalet / Devlet / Aile / Toplum
Eğitim / Sağlık / Güvenlik / Milli Marş
Ahlak / İnanç / Dayanışma
Dostluk / Arkadaşlık / Komşuluk / Kardeşlik
Doğruluk / Dürüstlük / Cömertlik
Çalışmak / Okumak / Başarmak
Sevgi / Saygı / Sadakat / Sabır / Samimiyet
Paylaşım / Yardımseverlik / Yararlı İş
Kanaat / Hoşgörü / Esneklik
Güven / Cesaret / Fedakarlık
Bilgi / Tecrübe / Meslek / Samimiyet
Azim / Girişim / İşbirliği / Özveri
Algı / Tutku / Gelenek/ Umut
Akıl / Zeka / Düşünce / Duyarlılık
Denge / İstikrar / Ölçü/ Sempati
Verimlilik / Kalite / Memnuniyet
Etkinlik / İş / Kazanç / Görgü
Erdem / Liyakat / İhtisas
Sistem/ Disiplin / Plan / Üretim
Karlılık/ Mutluluk / Varlık
Samimiyet / Şeffaflık / Sağlık
Tolerans / Tevazu / Alçak gönüllülük
Arzu / İstek / Vicdan
Görev / Sorumluluk / Katılım
Taktir / Şükür / Vefa / Şevkat
Onur / İlham / Empati / Coşku
Barış / Uyum / Ortak Akıl / Kontrol

Ahlak ve Ahlaki Faziletler

Ahlâk; insan için gerekliliği, toplum hayatını düzenleyen kurallar itibariyle toplumu düzenleyici, ıslah edici rolü ile insanların toplu halde yaşamalarını mümkün kılar. Ahlâki kurallar olmadan toplum hayatının oluşması ve devamı mümkün değildir. Ahlâk bir milletin yaşam biçimi ve yaşam tarzıdır.

Ahlâk, insanların toplum içindeki davranışlarını ve birbirleriyle ilişkilerini düzenlemek amacıyla başvurulan kurallar dizisi, başka insanların davranışlarını olumlu ya da olumsuz biçimde yargılamakta kullanılan ölçütler bütünü olup en iyi hayat tarzının, yaşam şeklinin ne olduğunu tespitte çalışır.

Ahlâk bilimi, iyi ve kötü huyları (davranışları) insanları iyi huylar edinmeye ve kötü huylardan arınmaya teşvik eden bir bilim dalıdır.

Ahlâk kavramının varlığı insanın oluşumuyla doğru orantılıdır. Ancak çağın ve toplumun özellikleri Ahlâk kavramını değiştirmiş, yön vermiş ve ona yol çizmiştir. Toplumların iyi ile kötü olanın netliğine ilişkin belirli bir kavrayışları, iyi insandan kötü insanın, erdemli kişiden erdemsiz kişiyi ayırırken başvurmuş oldukları bir takım ahlâk ölçütleri bulunmaktadır.

Ahlâk'ın güzelleştirilmesi özellikle insanın her zaman iyiliklerden haz duyan bir karakter kazanmasıyla mümkün olabilir.

Ahlâk'ın amacı insanın/dünya ve ahiret mutluluğudur. İnsana iyi alışkanlıklar kazandırarak onlardaki kötü huyları gidermek.

Ahlâki nitelik kendi dışında başka bir varlık ile girdiği ilişkide ortaya çıkar. Bu ilişkide insan için bir takım görev ve sorumluluklar doğurur. İman ve ibadet esaslarını yerine getiren insan Ahlâki sorumluluklarını kolayca gerçekleştirebilecek bir karakter yapısı kazanır. Bu arada insanın kendisini, Ahlâken eğitmesi iyi huylara yönelmesi gerekir. İyi insan yaşamında sahip olduğu iyi ve kötü huylar paralelinde huy karnesi tecelli eder ve imtihanı kazanır veya kaybeder. Bu itibarla din her türlü Ahlâki faziletlerin başıdır, dinin fert ve toplum hayatında çok önemli bir yeri vardır. Beden ve ruhtan oluşan insan bedeninin sağlıklı olması için nasıl birçok ihtiyaçları varsa, maneviyatında sağlıklı olması için ruhun manevi inanç değerleriyle beslenmesi gereklidir. Çünkü en genel anlamıyla ahlak iyi veya kötü, doğru veya yanlış diye nitelendirilen eylem ile ilgilenir, insanın her eylemi, ahlaki değerlendirmeye tabi olmayabilir.

Toplum içinde sevilen ve sayılan, iman ve ibadet esaslarını yerine getiren insan; ahlaki görev ve sorumluluklarını gerçekleştirebilecek bir karakter yapısı kazanır. Bu tarz seviyeye gelebilmenin adı GÜZEL AHLAK sahibi olmaktır.

Doğruluk, Dürüstlük, Cömertlik, Hoşgörü, Uyum, Tevazu, Sevgi, Saygı, Sabır, Dostluk, Kanaat, Güvenilirlik, Erdem, Kalite, Samimiyet, Özveri, İyimserlik, Şeffaflık, Merhamet, Cesaret, Çalışkan olmak, Alçak Gönüllük... en önemli ahlak kurallarıdır.

Başlıca Ahlâk-i Faziletler Müspet Değerler

Adalet

Zulüm ve taşkınlığın zıddı olan adalet; her şeyi yerli yerine koymak, hak edenin hakkını vermek şeklinde tarif edilebilir. Bu sebepten toplumdaki dirlik ve düzen, ancak adalet sayesinde sağlanabilir. Toplumda kurulmuş olan dirlik ve düzenin devamı da, yine adaletle mümkündür. Adalet insana şeref ve üstünlük kazandırır. Adaletle doğru yolu bul ki, işlerin tamam olsun.

Bilgi

Ahlâk'ın diğer bir temel direği de “bilgi” dir. Bilgi, “Ahlâki bilinci” doğurmaktadır. Bilgi olmadan Ahlâki bilinci üretmek mümkün değildir. Neyin iyi, neyin kötü ; neyin doğru, neyin yanlış; neyin güzel, neyin çirkin olduğunu bilmeyen, Ahlâk ın hiçbir boyutuna sahip olamaz.

Doğruluk

Ahlâk ın merkezi değerlerinden biri olan doğruluk; insanın içi ile dışının, özü ile sözünün bir olması demektir. İnsanın söyledikleriyle yapıp ettikleri arasında ki uyumun adı, kısaca doğruluktur. Doğruluk hayatın temel ilkesidir. Doğruluk, emin olmak ve güvenilir olmaktır. **Doğruluk: Mevlana'nın ifadesiyle, “insanın ya olduğu gibi görünmesi ya da görüldüğü gibi olması halidir.”**

Dürüstlük

Dürüstlük; insanın söz ve davranışlarıyla, niyet ve inancında iyilikten ve güzellikten yana olmasıdır. Dürüstlük insan onurunun ve sağlıklı toplum yapısının vazgeçilmez şartlarından birisidir ve insanın sözü tutmasıdır.

Cömertlik

Cömertlik insanın elinin açık olması halinin adıdır. Harcamalarda israf ve cimrilikten kaçınmaktır. Gereken yerde gerektiği kadar harcama yapabilmektir.

Cömertliğin zıddı olan israf ve cimrilik yasaklanırken, insanın harcamalarında geliştirmesi gereken tavıra şu şekilde açıklık getirilir: ***“Akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakkını ver. Fakat saçıp savurarak israf etme. Çünkü israf edenler, şeytanların kardeşleridir.”***

Hoşgörü

İnsanlara saygılı olma veya kendisi gibi düşünmeyen insanlardan rahatsız olmama halinin adı, kısaca hoşgörüdür. Hoşgörülü olabilmenin ön şartı insanları sevebilmektir. Yunus Emre bu gerçeği ne güzel dile getirmiştir.

Sevgi

Saygı ve sadakat gibi sevgi de örtülü bilgi paylaşımı için temel olan unsurlardan bir tanesidir. Bir takım farklılıklar gibi sevgi ve sevilen şeyler farklıdır.

Günümüz dünyasında ise bireysel çıkarlarından arınmış, tamamen saf ve duru bir sevgi bulmak da oldukça güçtür. Bir anlamda herkes karşısındakini sevmekte ama çıkarlarını daha çok sevmektedir. Dolayısıyla saf bir sevgiye ulaşabilmek, maddi bağlamdaki kaygılardan uzaklaşabilmekle mümkündür. Diğer bir deyişle maddi değer ya da kazançları, gerçek sevginin hizmetkarı yapabilmek gerekir. Maddi ya da manevi desteklerle karşısındakini **sevindirebilmek bireyin mutluluk hazinesi olmuştur**, sözü edilen gerçek sevgi yakalanmış demektir. Karşılık beklemeden başkalarını sevmek ve sevindirebilmek ancak gerçek sevginin tohumu olabilir. Sevgi özde bulunmalıdır. **Zaten sevginin olduğu yerde de paylaşımın olacağı kesindir.**

Sevgi, insanda doğuştan var olan bir duygudur. Sevgi insanın işinde, mesleğinde motive eden, insanlarda kaynaşmayı, yaratıklara ve doğaya karşı saygılı ve hoşgörülü olmayı sağlayan fert, aile ve topluma huzur mutluluk veren manevi bir güçtür. Ancak diğer yetenek ve duygular gibi sevgide, eğitim, öğretim, aile, okul, çevre, kültür ve geleneklerinde etkisiyle iyi veya kötü şeylere yönelebilir. İmandan sonra en üstün amel; insanları sevmektir.

Sevgi, bizim mutluluk ve manevi hayatımızı besleyen en önemli kaynaktır. Ancak her şey de olduğu gibi bu konuda ölçüyü kaçırmamak ve mutedil olmak gerekir.

“Ruh sağlığı ve gönül zenginliğinin en güvenilir göstergesi sevgidir.”

Çalışmak

Alından akıtılan ter, sarf edilen emek, yani çalışmak, bir iş yapmak, Kur'an ve peygamber Ahlâk ının temel değerlerindedir. Yüce Allah çalışmayı emrettiğine göre, çalışmak ibadet kapsamında bir evrensel değer olmaktadır. Bize göre, “akıl” değerinin peşinden bu değere yer vermek gerekiyor. Çünkü düşünmek ve çalışmak aklın eylemi, ameli, gayreti ve emek sarf etmesi olmaktadır. Hangi değeri ele alırsak alalım, bir emeğin neticesinde gelişip serpiştiğini görürüz.

Güvenilir Olmak (Emanet)

Emanete riayet etmek, güvenilir insan olmak; insanın doğru ve adil olmasının tabii sonucudur.

İnsanın elinden ve dilinden güvende olması demek; hem bilgisinden hemde de bu bilgiye yaptığı eylemlerinden emniyette olmak demektir.

Kanaat

Ahlâki temel ilkelerden bir tanesi de kanaattir. Burdaki kanaat kavramı dünya nimetleri için çalışıp, yorulmama değil, tersine hak ettğinden fazlasına yönelmeme anlamındadır. **“Kanaat bitmeyen en büyük hazinedir.”**

İtidal (Ölçülü olmak)

İnsanın gerek duygularından gerekse eylemlerinde haddi aşmaması demektir. Bu sebepten itidal, ahlâki faziletlerin esasıdır. Çünkü fazilet; biri aşırılık, öteki eksiklik olan iki kötülüğün ortasıdır. Aşırılık ve eksiklik ise, ifrat ve tefrittir.

Sabır

İnsanın sosyal hayatta karşılaştığı güçlüklerle, sıkıntılara göğüs germesinin adı sabırdır. İnsanda iman gerçekleştikten sonra, iman gerektirdiği şekilde yaşayabilmek için çok çalışmak gerekir; başarıya ulaşması içinde sabır şarttır. Bu açıdan sabır, hayatta ciddiyet isteyen her şeyin başıdır.

Yumuşak Huy (İlimli Huy)

Yumuşak huylu olmak, beşeri ilişkilerinde insanın öfkelenmemesi; insanlar arasında fark gözetmeksizin herkese nazik ve kibar davranılması demektir. Hadiste şöyle buyurur: **“Yumuşak huydan yoksun olan, iyilikten de yoksun olur.”**

Dostluk

Sevginin ve yardımlaşmanın ileri şekline dostluk denebilir. Kimin dost olacağını, kimin olamayacağını bilmek çok önemlidir. Önemli olduğu kadar, sosyal, ahlâk için hayati bir önem taşımaktadır. İnsan tek başına bütün ihtiyaçlarını karşılayamaz, dostluk gereği başkalarıyla bilgi ve becerilerini paylaşmak ve yardımlaşmak zorundadır.

Sükür

Nimetin, gerçek sahibini bilme, tanıma. Bu nimetlerden dolayı Allah’a hamd etme, bu nimeti O’nun rızasına uygun yerlerde harcama. Kuşkusuz şükür, kemal sıfatların başında gelir. Güzel ve onur verici bir karakterdir. Nimetin artmasını ve devamlılığını sağlar.

Bir kul, insana herhangi birşey bağışlarsa, ona teşekkür etmek bir zorunlulukken; nimetlerini saymak, bağışlarını hesaplamak mümkün olmayan Yaratıcı’ya şükretmek gerekmez mi?

Etik:

İnsanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin kanuni ve de ahlaki temelini oluşturan değerleri, normları, kuralları korumak.

Tevazu (Alçak Gönüllü)

İnsanlara karşı doğal bir biçimde insani ilişkiler içinde olmak, sahip olduğu mevki veya elinde bulundurduğu imkanlar nedeniyle kendini diğer insanlardan üstün görmemektir. İnsanlara değerleri kadar saygı göstermek, onlara tepeden bakmamak demektir. Tevazu son derece saygın bir ahlâki ve çekici meziyettir, kalpleri cezbeder, ilgi uyandırır, takdir toplar.

Sorumluluk:

İnsanın ailesine, çevresine, arkadaşlarına, işyerine, dinine ve vatanına karşı sorumluluklarını yerine getirmesini, topluma karşı genel olarak iyi olanı yapmasını dile getirmektedir.

Ahde Vefa (verilen sözü tutmak):

Verilen sözü tutmak; toplumsal, ticari hayatın, anlaşmaların, en başta gelen kuralı olup güven niteliğinin en baş anahtarıdır.

Saygı:

Yaşamla, mal mülkle, ana babayla, yaşlılarla, doğayla ilişkilerde dikkatli ve sorumluluk içinde olmak. En önemlisi kendi düşünce ve duygularıyla, insanlarla ilişkisinde düşünceli ve nazik olmak.

İyi kalpli ve arkadaşça olmak:

İlişkilerde nazik ve düşünceli davranmanın kaba saba davranmaktan daha değerli olduğuna inanmak. Karşı çıkmak yerine anlamak eğilimi. Kendinden daha güçsüz insanlara daha özenle yaklaşmak. Arkadaş edinmeye ve eldeki arkadaşları kaybetmemeye özen göstermek. En önemlisi kendi iç dünyasından yabancılaşmamak, kendiyile de arkadaşça ilişki içinde olmak.

Hakkaniyet, adil olmak:

Daima hakka ve hukuka uygun davranmak. "Ne ekersen onu biçersin" kuralını anlamak ve uygulamak; yasalara uymak, işte ve sporda dürüst olmak. Merhamet ve affetmenin de adaletin bir parçası olduğunu anlamak.

Özgürlük:

Özgürlük veya erkinlik, birinin engellenmeden ya da sınırlandırılmadan istediğini seçebilmesi, yapabilmesi ve hareket edebilmesi durumudur.

Eşduyum (Empati):

Bir başkasının duygularını, içinde bulunduğu durum ya da davranışlarındaki motivasyonu anlamak ve içselleştirmek demektir. Kendi duygularını başka nesnelere yansıtmak anlamında da kullanılır.

Güzel Ahlâk'lı Yaşamak

Ahlâk'ın merkezinde AKIL, çevresinde BİLGİ, iman, adalet, İffet, doğruluk, sevgi, merhamet, barış, sadakat, vefa gibi değerler yer almaktadır.

Ahlâk'ın amacı: İnsanın onuruyla yaşama mutluluğudur. İnsanlarla iyi geçinmek, uyumlu olmak, güzel davranışlar sergilemeyi öngören ahlâki davranışlar bütünü güzel ahlâk olarak nitelenir.

Eğitim ile var olan huylar geliştirilebilir. Aynı eğitimden geçen insanlarda farklı şekillerde donanım ve şahsiyete sahip olur. Bu farkı yaradan sebep; doğuştan gelen karakter ve mizaç yani doğalarıdır.

Güzel ahlâk; İncanın ve vicdanın sesidir. En yüksek değer ve duygular ile insanı insanlaştırır. İlim ve edep öğrenmekle, insanlarla güzel arkadaşlık etmekle elde edilir.

Bir değişik ifadeyle iyi insan, iyi ahlâklı (huyu güzel insan) demektir.

Toplumun kurtuluşu, ancak güzel ahlâk'ın her alanda yaşanması ve kötü ahlâkın kaybolmasıyla mümkündür. Bu seviyeye ulaşmak için üstün niteliklere sahip olmak bir zorunluluktur.

Güzel ahlâk, tüm faziletlerin özü, ahlâk sisteminin mayası, güzelliklerin eksenidir.

"Güzel ahlâk, insanlarla iyi geçinmektir.

"Güzel ahlâk, güler yüzlülük, cömertlik ve kimseyi üzmemek demektir".

"Güzel ahlâk, genişlikte ve darlıkta insanları razı etmeye çalışmaktır".

"Güzel ahlâk, Allah'tan razı olmak demektir. Yani hayrı ve şerri Allah'tan bilmek, nimetlere şükür, belâlara sabır etmektir".

"Güzel ahlâk, haramlardan kaçıp helâli aramak, diğer insanlarla olduğu gibi aile fertleriyle de iyi geçinip onların geçimlerini sağlamaktır".

"Güzel ahlâk'ın en azı, güçlülere göğüs germek, yaptığı iyiliklerden karşılık beklememek, bütün insanlara karşı şefkatli olmaktır".

"Güzel ahlâklı olmanın, bazı alâmetleri şunlardır: İnsafı olmak, arkadaşlarının hatasını görmemek, hüsnü zan etmek, kötü zandan kaçınmak, arkadaşlarının eziyetlerine göğüs germek, onlardan şikâyetçi olmamak, hep kendi ayıp ve kusurlarını düşünmek, kendi nefsinin kınamak, güler yüzlü olup, herkesle yumuşak konuşmaktır.

İstenmeyen Kötü Huy ve Davranışlar

- Şirk / İftira / Cinayet / Zina / Zulüm / Kavga / Bağımlılık / Yalan / Haset
- Dedikodu / Gıybet / Cimrilik / İsrâf / Gurur / Kibir / Kıskançlık / Cehalet
- Tembellik / Küfürbazlık / Münafıklık / İhanet / Faiz / Rüşvet / Hırsızlık

Ahilik ve İlkeleri

Günümüzün stratejik mesleği Kobileri, esnaf ve sanatkâr kavramını geçmişte temsil eden başarısı tartışılmaz. **Ahiliğin** ilke ve değerleri ile günümüz değerleri tam bir uyum ve benzerlik arz etmektedir.

“Doğruluk, cömertlik, dostluk, sadakat, kanaat, takva, tefekkür, vefa, ilim, amel, sabır, ihlâs, sır saklamak, yalan söylememek, zina yapmamak, hırsızlık etmemek, büyüklere saygı, insaf etmek, ayıbı örtmek, kötü söze cevap vermemek, herkese iyilik yapmak, misafir sevmek, bütün insanları sevmek, alçak gönüllülük, paylaşmak... gibi.”

Ahilik İlkelerinin Bir Bölümü

- İyi huylu ve güzel ahlâklı olmak,
- İşinde ve hayatında, kin, çekememezlik ve dedikodudan kaçınmak,
- Ahdinde, sözünde ve sevgisinde vefalı olmak,
- Gözü, gönü ve kalbi tok olmak,
- Şefkatli, merhametli, adaletli, faziletli, iffetli ve dürüst olmak,
- Cömert ve kerem sahibi olmak,
- Küçüklere sevgili, büyüklere karşı edepli ve saygılı olmak,
- Alçakgönüllü olmak, büyüklük ve gururdan kaçınmak,
- Ayıp ve kusurlarını örtmek, gizlemek ve affetmek,
- Hataları yüze vurmamak,
- Dost ve arkadaşlara tatlı sözlü, samimi, güler yüzlü ve güvenilir olmak,
- Gelmeyene gitmek, dost ve akrabayı ziyaret etmek,
- Herkese iyilik yapmak, iyiliklerini istemek,
- Yapılan iyilik ve yardımı başa kakmamak,
- Hakka, hukuka uymak, hak ölçüsüne riayet etmek,
- İnsanların işlerini içten, gönülden ve güler yüzle yapmak,
- İyi komşulukta bulunmak, komşunun eza ve cahilliğine sabretmek,
- Yaratandan dolayı yaratıkları hoş görmek,
- Hata ve kusurları daima kendi nefsinde aramak,
- İyilerle dost olup, kötülerden uzak durmak,
- Zenginlere, zenginliğinden dolayı itibardan kaçınmak,
- Hak için hakkı söylemek ve hakkı söylemekten korkmamak,
- Kötü söz ve hareketlerden sakınmak,
- İçi, dışı, özü, sözü bir olmak,
- Hakkı korumak, hakka riayetle haksızlığı önlemek,
- Düşmana düşmanın silahıyla karşılık vermek,
- İnanç ve ibadetlerinde samimi olmak,
- Yapılan iyilik ve hayırda hakkın hoşnutluğunu gözetmemek,
- Âlimlerle dost olup dostlara danışmak,

Ahlâk ve Etik Kavramları Benzerliği

Etik ve ahlâk kavramları arasındaki fark birçok kişi tarafından bilinmemektedir. İyi ve kötü, doğru ve yanlış a ait ilkeler ahlaki oluştururken, insanların karar ve hareketlerini yönlendiren ve bunların ahlaki bir temele göre iyi veya kötü ya da doğru veya yanlış olup olmadığının belirlenmesi etik olarak tanımlanmaktadır.

Ahlâk; toplum hayatını düzenleyici, ıslah edici, insanların toplu halde yaşamlarını mümkün kılan kurallar ve değerlerdir.

- Bir bilinç meselesidir. İç ve dış ahlak olarak bir bütündür.
- Bir disiplin olarak etiğin günlük hayat pratiğine yansıyan kurallar demetidir.
- Etiğin araştırma konusudur.
- Geniş tabanlı ve nasıl davranılması gerektiğine ilişkin yazılı olmayan standartları belirler.
- Hem insan davranış ve ilişkilerinin yönetimiyle ilişkili hem de insan hayatını daha değerli kılan kurallarla ilgilidir.
- İnsana özgü kavramlar zinciridir.
- İnsanlar arası ilişkilerde “iyi” ve “kötü” biçiminde nitelenen davranış ve eylemlerdir.

Etik; Ahlaki kriterlerden yararlanılarak insan davranışlarına yön verme bilimi ve insan davranışlarına yönelik kabul edilmiş değerler ve standartlar olarak ahlak bilimidir. Bilimde ve hukuk sisteminde sadece mantıklı açıklamalar bulunduğu için de biyoahlak değil sadece biyoetik vardır.

- Ahlak üzerinde konuşur, sorgular, tartışır, düşünür, yargılar. Ahlaki olanın özünü ve temellerini araştıran bir felsefe etkinliğidir.
- Bir ahlak felsefesi, bir ahlak görüşü ya da anlayışdır.
- Coğrafi mekân, renk, dil, din, ırk gibi değişkenlerin etkisi altına girmez. Ancak, etik ilkelerle davranan insanlar ve toplumlar coğrafyalarına, renklerine, ırklarına daha fazla anlam katabilir, insanlık için kalıcı değerler üretebilirler ve kültürleri oluştururlar.
- Doğru/yanlış ve iyi/kötüyü belirterek neyin yapılması neyin yapılmamasını belirler.
- İnsanların kurduğu bireysel ve toplumsal ilişkilerin temelini oluşturan değerler, normları, kuralları, doğru-yanlış ya da iyi-kötü gibi ahlaki açıdan araştıran bir felsefe disiplindir.
- İyi ve kötü davranışları belirleyebilen ve düzenli olarak sunan bir disiplindir.
- Esasları açık ve belirli alana ait yazılı kuralları içermesi beklenir.
- Evrensel kabul gören kurallardır. Evrenseldir.
- Geçmiş ve bu güne ilişkin doğru ve yanlış ölçülerinin anlatımı, ahlak ise bir toplumun değer, norm ve ilkeleri ile ilgili davranış biçimi bütünüdür.

- Etik ilkeler, herkesin görmediği görevleri düzenler, onun için herkes bu görevlerin ne olduğunu, ne olması gerektiğini, bu görevleri yerine getiren bireylerin özel ilişkilerinin ne olması gerektiğini bilemez.
- Etikte, ahlaki davranışların bilimsel açıklaması vardır. Etik, ortaya çıkan olay ya da olguların nedenini, “niçin doğru” şeklinde sorular yönelterek davranışlarımız üzerine ifadeler üreten, denetleyen ve temellendiren bir felsefe alanıdır. Böylece etiksel tepkiler, bireysel ve ortak davranışların bütün alanlarını kapsayarak, kendisini davranışların koşulu olarak ortaya koyar”. Ahlak bir olgudur ve geniş anlamda söylenirse, insanın toplumsal yanıyla ilişkili bir olgudur. Ahlak olgusal nitelikli var olandır, etik ise bilimsel niteliklidir.

Geniş anlamda ahlak felsefesi olan etik, dar anlamda iş ve meslek ahlakı kavramıdır. Ahlakın olduğu yerde kardeşlik, eşitlik, özgürlük, bağımsızlık, sevgi, adalet gibi yüce vasıflar da vardır. İç temizliği, dirlik, düzenlik, güzellik ve yararlılık vardır.

Etik davranışın toplumsal temelini oluşturan etkenler;

Kültür: Bir toplumun yaşayış biçimini, dilini, zevklerini, yazını, folklorunu, sanatsal etkinliklerini, öz olarak yaratıcı gücünü kapsamaktadır.

Değerler: Bireylerin yaşamındaki farklı etmenlere yüklediği önemdir. Değerler, bireylerin düşünce, tutum duyu gibi tüm davranışlarını yönlendiren birer ölçüt olarak kabul edilir.

Normlar: Değerlerin, belirli rollerle ilişkili olarak ele alınması ve uygulanmasıyla oluşur. Norm; karşılıklı hak, görev ve sorumlulukların belirlenmesinde kişiye yol gösterir. Normlar düzeni sağlayan ölçütler bütünüdür.

Gelenek: Bir toplumda, eskiden kalmış olmaları nedeniyle saygın tutulup, kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, töre ve davranışlar, anane olarak tanımlanmaktadır.

Görenek ve Görgü Kuralları Herhangi bir davranışı ya da hareketi eskiden beri gördüğü gibi yapma alışkanlığıdır. Uyulması gereken ayrıntılı biçimler, formalitelerdir. Bu kurallar insanın sosyalleşmesi süreci içinde öğrenilirler.

Temel Etik İlkeler

- ***Görevin yerine getirilmesinde Kamu hizmet bilinci,***
- ***Halka hizmet bilinci, hizmet standartlarına uyma,***
- ***Dürüstlük ve tarafsızlık, saygınlık ve güven, nezaket ve saygı,***
- ***Yetkili makamlara bildirim, kamu malları, kaynaklarının kullanımı***
- ***Savurganlıktan kaçınma, bağlayıcı açıklamalar, gerçek dışı beyan,***
- ***Bilgi verme, saydamlık ve katılımcılık,***
- ***Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu,***
- ***Eski kamu görevlileri ile ilişkiler,***
- ***Mal bildiriminde bulunma.***

Yararlı İş (Salih Amel)

İyi, güzel, faydalı, sevaba ve Allah'ın rızasına sebep olacak, haram sınırına girmeksizin kişinin ve toplum menfaatine uygun olan iyi bir niyet ile yapılan her güzel iş, söz ve davranış Salih Amel'dir.

"Amel", iş manasına gelir. "salih" ise, elverişli, yararlı, yararlılığı demektir. Dolayısıyla amel-i salih; kişiye dünya ve ahiret saadetini sağlamaya, Allah'ın rızasını kazanmaya elverişli olan, Allah katında değer ifade eden davranışlardır.

İmanı kuvvetlendiren, sağlamaştıran, onu çepeçevre sararak koruyan salih amellerdir. Yararlı iş Kur'an-ı Kerim'de doksan küsur yerde doğrudan doğruya veya dolaylı olarak emredilmiştir. Sâlih amelden sözeden ayetler genellikle, önce imana değinerek başlarlar. Bunların hep "İman edip salih amel isteyenler..." şeklinde oldukları görülmektedir. Bu da iman ile amelin, bir bütünün ayrılmaz parçaları olduğunu ortaya koyar. İman olmadan güzel davranışların hiçbir önemi olmadığı gibi, salih amel olmadan da kuru bir imanın tadı yoktur. Allah rızası ve toplum faydası için daima iyi, güzel, sevap ve faydalı söz söylemek, güzel iş yapmak, bildiklerini başkalarına öğretmek Salih Amel'dir.

Bir müslümanın imanını salih amellerle bütünleştirmesi, dünya ve ahiret hayatına bağlı olarak bütün davranışlarını güzelleştirmesi gerekir. İslam'ın müminlerden istediği iman ve salih amel budur. Nitekim Cenâb-ı Allah Kur'an-ı Kerim'de kurtuluşa erebilecek kimseleri şöyle tanıtır: "**Asr'a - zamana yemin olsun ki hiç şüphesiz ömür sermayesini değerlendirmeyen insan hüsranda, zarardadır. Yararlı iş yapanlar, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna.**" (el-Asr süresi)

İnsanların dünya ve ahiret mutluluğunu hedefleyen dinimiz, bu gayenin gerçekleşmesi için **çalışmayı** temel kural olarak getirmiştir. Gayret göstermeden başarı elde etmenin mümkün olmadığını ilan eden Kur'an-ı Kerim, temel ibadetlerin yanında, **çalışmayıda** ibadet kapsamında ele alarak yararlı işler yapmanın önemini vurgulamıştır. Böylece, insanın Yüce Allah'a kulluğu, tek bir şekil, belirli zaman ve mekanla sınırlandırılmamış, ibadetin, Yaratıcı ile insan arasında hiç kesilmeyen bir bağ ve hayatın her anını kuşatan davranışlar bütünü olduğu belirtilmiştir. Öyle ki, kişinin mü'min kardeşinin yüzüne tebessümle bakması bile salih bir amel olarak nitelendirilmiştir.

Bir amelin Salih Amel olması için; İmanın gereği olarak, Allah rızası için, ihlâs ve iyi niyetle en güzel şekilde yapılmış olması.

Amel-i salih gibi ticaret, sevap gibi kazanç, tevazu gibi asalet, ilim gibi şeref, güzel ahlak gibi Allah'a yakınlık, farzları eda gibi ibadet, birlik ve beraberlik gibi insanı kendini beğenmekten uzak tutan başka bir haslet yoktur. İnsana gerçek değeri kazandıran ilim, fikir ve kültüre hizmet eden hayatı kuşatan ve renklendiren en kıymetli ibadetlerdendir.

Değerler Üzerine

- Değerler, genetik yollardan geçmez; aile toplum ve okul gibi ortamlarda öğrenilir.
- Değerler, yaşadıkları ortamlarda; yaşanılarak, gözlenerek ve hissedilerek öğrenilir...
- Değerli olmayan insan yoktur; kötü değerlerle donatılmış insan olabilir...
- İnsanın yaşadığı her zaman ve mekân, değer eğitiminin kapsamındadır.
- Her değer arasında hemde söylem/eylem arasında tutarlılık gerekir...
- Değerlerin canlılığı için; “ zihin ikna olmalı, kalp benimsenmeli...”
- **Korunması esas olan beş temel değer: Akli korumak - Canı Korumak - Nesli Korumak - Hakkı Korumak - Malı Korumak**

Sevgi / Saygı Üzerine

- Doğa da sevgiden doğmayan bir kaynaşma gösterilemez
- Sevgi sosyalleşmenin en önemli çimentosudur.
- En değerli Sevgi, yaradan dan dan dolayı duyulan sevgidir.
- Hayat dengedir, adil insan herşeye gereği kadar değer verendir.
- Şükran sevginin; vefasızlık, nefretin çekirdeğidir.
- Birini sevmek için, onu anlamamız; anlamak için ise, dinlememiz gerekir. Ne kadar anlarsanız o kadar sever, ne kadar severseniz o kadar anlarsınız.

İnsani Sevginin Kaynakları

Güvenilirlik / Temizlik / Ahlak / Bilgelik/ Samimiyet

Yetenek / Varoluş / Canlılık / Sanat

Görsel estetik / Dokunsal estetik / Tat – Koku estetiği

Sevginin İfadesi

Sevgi sözleri / Vücut dili / Davranışlar / Selam

Algı açıklığı / Düşünce / Teşekkür / Özür

Özdeyişler

- "Muhakkak ki iman edip salih amel işleyenler, yaratıkların en hayırlısıdır.
- Erdemli insan konuşmalarında yumuşak, davranışlarında kararlı olmaya çalışır.
- İnsanın değer ve itibarı, değer ve itibar verdiği şeyler kadardır.
- Terazide güzel ahlâktan daha ağır gelen hiçbir şey yoktur. (s.a.v)
- Tembellik, özgür adamı tutsak eder, cehalet ise, insanı yok eder.
- Yükselen bütün insanlar ancak güzel ahlâkları sayesinde yükselmişlerdir.
- Bir ülkenin geleceği ve ilerlemesi sağlam kalelere, güzel binalara ve milli gelirine değil, o insanların ahlaki değerlerine bağlıdır.
- Kötü ahlâk ise, salih amelleri, sirkenin balı bozduğu gibi bozar.
- Güzel huylu olmak ve komşuya iyi davranmak, haneleri mamur, ömrü bereketli yapar.
- "Geçme namert köprüsünden, ko aparsın su seni, Yatma tilki gölgesine, ko yesin arslan seni." (Yavuz S. Selim)
- Yaratılanı hoş gör, Yaradan'dan ötürü. (Mevlana)
- Bir kimsenin ahlakı güzel olursa; halis dostları çoğalır.
- Ahlaki değerleri ve inançları olmayan bir toplum olamaz.
- Düşünerek yapılan her işin sonu hayırla biter.
- Veren el alan elden üstündür.
- Ömrün bereketi güzel ameldedir.
- İyilik insanın sanatı, meslek aynasıdır.
- Kanaat tükenmez hazinedir.
- Cömert olmadan evvel adaletli olun.
- Doğru söz, demiri de çeliği de deler.
- Akıl bir ağaç, dürüstlük ise meyvesidir.
- Ahlak olmayan yerde kanun bir şey yapamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İNSAN ve TOPLUM

“ İnsan hayatında içinde sevgi ve anlayış bulunan ilk ve önemli toplum ev ve ailedir.”

“ Toplumun gücü; bireylerinin temel değerlere algı derecesi ile ölçülür”

“ Ahlaki değerleri ve inançları olmayan bir toplum olamaz.”

“ STK’ lar bireysellikten, toplumsallığa geçişi sağlayan kişiye yurttaşlık bilinci kazandıran köprülerdir.”

“Hayatın en pahalı kazanımı bilgi ve tecrübedir.”
“Bildiklerini başkalarına öğretmek sevaptır”

Fettah GÜVENTÜRK

“Bilen insan, bilmeyen insanlardan da sorumludur”

**Gel, gel, her ne olursan ol, gel!
İnançsız da, putperest de olsun, gel!
Burası umutsuzluk dergâhı değil,
Yüz kere bozsan da tövbeni, yine gel”**

Ya olduğun gibi görün, ya da görüldüğün gibi ol

Mevlana

Toplum Üzerine

Toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak için etkileşen, belli bir coğrafi mekân da yaşayan ve ortak bir kültürü paylaşan pek çok sayıdaki insanın oluşturduğu birlikteliğe “toplum” denir. Toplum; aile, okul, çarşı, cami, işyeri, daire... gibi yerlerdir. Bu yerlerde korunan değerler ve bunlara hayatiyet veren insanların hepsi cemiyetin bütününe teşkil eder. Toplumu teşkil eden fertler (bilginler, eğitimciler, idareciler) kendilerinden önceki toplumdaki aldıkları değerleri emanet gibi içinde yaşadıkları toplum fertlerine ulaştırırlar.

Bugün yaşadığımız bu dünyada geçmişten bugüne toplumun ayakta durmasını sağlayan pek çok etken vardır. Toplum denen oluşum, toplumda bulunan bireyler sayesinde varlığını sürdürebilir. Toplumun varlığını sürdürebilmesi için de bu bireylerin çaba göstermeleri gerekmektedir. Bu nedenle toplum varlığının devamlılığı, toplumdaki tüm bireylerin ortak amacı olmalıdır.

İnsanoğlu, toplu yaşamaya uygun bir varlık olarak yaratıldığı için diğer insanlarla bir arada ve uyum içinde yaşamak ihtiyacındadır. Toplu olarak yaşamının gerektirdiği bazı sorumluluklar vardır. Bireysel ihtiyaçların çok üstünde toplumun düzenini ve rahatlığını sağlayacak bu ihtiyaçlardan biri **yönetim** işidir.

Bireylerin çalışma ve emekleri, toplumu ayakta tutan yegâne unsurdur. Bu gerçek, insanların toplumsal hayata geçişinden bu yana hiç değişmemiştir. Her toplum, kendi bireylerinin çalışma ve uğraşları nispetinde yükselir ve ilerler, yine bireylerinin tembellik ve cahillikleri oranında da geriler.

Toplumun Özellikleri

- Toplam nüfus olarak görülebilir.
- Ortak bir coğrafi mekânda vardır.
- İşlevsel olarak farklılaşmış temel gruplardan oluşmuştur.
- Kültürel olarak benzer grupların toplamıdır.
- Toplumu oluşturan insanlar arasında düzenli karşılıklı ilişkiler.

Toplumsallaşmanın Araçları

- Aile : Kültürü aktaran temel araçlardandır.
  - Arkadaş Grupları : Çocuğun ya da gencin yaşdaşlarından oluşan gruplarıdır.
  - Okullar : Okullar formal toplumsallaşma kurumlarıdır.
  - Kitle İletişim : Kişilerin tutum ve kanaatlerini toplumsallaştıran olgudur.
  - Sporsal Kurumlar
  - Sağlık Kurumları
- kişilerin tutum ve kanaatlerini etkileyen toplumsallaştıran önemli oluşumlardır.

- *“Toplumsal sorunlar: Cehalet, Tembellik, İsrâf, İşsizlik*
- *Toplum; sevgiyle kaynaşır, adaletle yaşar*
- *Toplumsal gelişimin anahtarı, “ kişisel gelişimdir”*

Toplum Hayatının Bazı Temel Esasları

İnsanları birbirlerine yaklaştıran, birleştiren, onlara güç, şeref ve manevi büyüklük kazandıran birçok üstün meziyetler vardır. Bu meziyetlere sahip olan insanlar, her yerde takdire itimada layık görülürler. Onlar bu meziyetleri ve nezih yaşayışları ile diğer insanlara da örnek teşkil ederler.

Cemiyetler de böyledir. Topluma huzur, güven veren; toplum için şeref, kuvvet ve manevi büyüklük sebebi olan esaslar, üstün meziyetler vardır. Cemiyet bunlara sahip olduğu ve samimiyetle bağlı kaldığı sürece yükselir, Huzurlu bir hayata kavuşur, bu iyi durum diğer toplumlara örnek olur.

Temel Hak ve Özgürlüklerin Genel Özellikleri:

Doğumla başlar, ölümle biter. Evrenseldir. Dokunulmaz, devredilemez ve vazgeçilmezdir. Tamamı bir bütündür. Sınırlandırılmaz (sınırsızlık başkalarının haklarının başladığı yere kadar). Devletler düzenlediği anayasa ve yasalarla insan haklarını güvence altına almak zorundadır.

İnsanın Temel Hakları

1. Ferdi Haklar

- A. Hayat(Yaşama) hakkı
- B. Öğrenim (Eğitim) hakkı
- C. Hakkını arayabilme hakkı
- D. Mülkiyet hakkı
- E. Emeğin hakkı
- F. Sağlık hakkı
- G. Seçme ve seçilme hakkı
- I. Din ve vicdan Hürriyeti

2. Sosyal Haklar

- A. Ana, baba hakkı
- B. Çocuk hakkı
- C. Akraba hakları
- D. Fakirin hakkı
- E. Öğütlenme hakkı
- F. Toplumun hakkı
- G. Yetim hakkı

Toplumsal Sorunlar:

Dünyada ve ülkemizde pek çok toplumsal sorun yaşanmaktadır. Açlık, İşsizlik, yoksulluk, salgın hastalıklar, trafik, göç, çarpık kentleşme, israf, çevre kirliliği, çocuk istismarı, futbolda şiddet vb. bunlardan bazılarıdır.

İnsanlığın sorunları bir zincirin halkaları gibidir. Toplumda ve dünyada yaşanan sorunlara çözüm bulunmadığı sürece bizleri de etkileyeceği bilinmelidir.

Sosyal sorumluluk

Yaşadığımız toplum ve olaylarla ilişki kurmak ve sorunların farkında olmaktır. Bu sorumluluk, çevredeki sorunlara karşı farkındalık oluşturmayı, sorunları belirlemeyi ve çözümü için gereken çalışmaları yapmayı gerektirir. **Toplumsal sorunların** çözümünde bireysel çabalar önemlidir. Her bireyin kendi yapabilecekleri doğrultusunda sorunların çözülmesine katkıda bulunma sorumluluğu vardır.

Aile ve Önemi

Aile toplumun en küçük ve en temel birimidir. Aileyi toplumsal bir sistem, toplumsal birlik, grup, insan topluluğu olarak tanımlayan sosyologlar olduğu gibi, toplumsal bir kurum olarak tanımlayanlar da vardır. İletişim, tüm canlılar ve insanlar arasında yüzyıllardan beri süre gelen temel bir olgudur. **Bireyin gelişiminde ve eğitiminde önemli bir işlevi olan aile, iletişim bakımından da çok önemlidir.** Çocukların iyi bir gelişme gösterebilmeleri anne-baba ile çocuklar arasında etkili bir iletişimin kurulmasına bağlıdır. Ancak aile, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılıklar gösterdiği gibi, aynı ülke içinde de kentten kırsal kesime, ekonomik duruma ve yörelere göre de farklılıklar gösterir. Bu nedenle ailenin kesin ve evrensel tanımını yapmak, sosyolojik, coğrafik ve ekonomik farklılıklar göz önüne alındığında pek olası görülmemektedir. Bütün toplumlarda hemen her birey, bir aile grubunun içinde doğar ve orada yetişir. Her toplumda değişik örgütleniş biçimleri gösterse de bir aile sistemi vardır. Ailenin bilinen en basit tanımı, bir birine kan bağı ile bağlı bireylerin oluşturdukları bir grup olarak yapılabilir.

Ailenin sağlıklı olması, sevgi ve saygı havasının egemen olmasına bağlıdır. Buda aileyi oluşturan fertlerin güçlü bir inanca sahip olmalarıyla mümkündür. İnancı tam olan aile fertleri birbirlerini daha ciddi ve içten severler. Birbirlerine saygıda kusur etmezler, ufak tefek kusurlarına da göz yumarlar.

Görüldüğü gibi ailenin tek ve evrensel tanımını yapmak güçtür. Yalnız kesin olarak bilenen bir şey vardır ki, aile toplumda ki en eski ve en temel kurumlardan biridir. Ailenin temel bir toplumsal kurum olarak görülmesinin iki temel nedeni vardır. Birinci neden, insan türünü üretmesi ve devam ettirmesi, ikinci neden ise ailenin başka kurumların da kaynağı olmasıdır. Çağımızda başka kurumlar tarafında üstlenilen bazı hizmetler önce aile içinde gelişmektedir.

Bir milletin varlığı, huzuru, onun temeli olan ailenin varlığı, sağlamlığı huzur ve güveni iledir.

Aileyi teşkil eden fertler; şahsiyetli, sorumluluğunu idrak etmiş iyi insanlar olduğu takdirde onların meydana getirdiği aile ve toplumda üstün meziyetli bir cemiyet olarak dünyada yerini alır.

İnsan için ailenin önemi ne kadar büyükse, aile içinde sevgi ve saygı ortamının önemi o kadar büyüktür. Zira sevgi ve saygının olmadığı ortamlar ailenin varlığını koruyabilmesi mümkün olmaz.

Ülkeler iç içe üç halkadan meydana gelir. Bunlar: **Fert, aile ve toplum'dur.**

Aile nizamının bina edildiği ana esaslar

- Sevgi ve merhamet
- Eşlerin birbirine adil olması
- Aile içinde karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma
- Aile ve sorumluluk

Aile içi Sorumluluk

Sorumluluk; her bireyde bulunması gereken üstün duygulardan birisidir. Bizler, insan olarak her şeyden önce bizi yoktan var eden Yüce Mevla'ya ve o'nun yoluna, anne babamıza, kendimize, eşimize, çocuklarımıza, akrabalarımıza, dostlarımıza, arkadaşlarımıza ve işimize karşı görev ve sorumluluklarımızı hakkıyla yerine getirmek zorundayız. Aile içinde sorumluluk bilinciyle bir iş bölümü ve paylaşım ortamı oluşturmak, bu duygunun yerleşmesinde iyi bir başlangıç olabilir. Aile; yalnızca toplu barınma mekânı olarak algılanmamalı; aynı zamanda **sorumluluk** ve yetkilerin de paylaşıldığı bir takım çalışması alanı olarak kabul edilmelidir. Aile bireylerinin her türlü dilek, istek ve sorunları aile meclisinde konuşulduktan sonra gerekli sorumluluk da paylaşılmalıdır. Aile bireylerinin her biri, ailevi konularda gücü, yeteneği ve konumu nispetinde görev ve sorumluluk almalıdır.

Bu duygunun yerleşmesi, aile içi iletişimin niteliğiyle doğrudan ilgilidir. Açık iletişimin gereği olarak sohbet ortamlarında bir araya gelen ailelerde sorunlar daha kolay çözülmekte; kimi zaman da sorunlar daha çıkmadan sezilerek önleyici tedbirler alınabilmektedir. Aile içi iletişimde esas ve doğru olan davranış modeli, bütün aile bireylerinin katıldığı aile meclisidir.

Aile ve Kadın (Ana olarak Kadın)

İnsanın ibadetten sonra, ana ve babaya iyi davranması ve saygılı olması gelir. C.Allah kendisinden başka sadece anne ve babaya şükredilmesini ister.

Anne olarak kadının mümtaz mevkii olup, bu üstün mevkiini teminat altına almıştır. Anaların rızasını kazanmak, onlara karşı temiz topraklar kadar mütevazı olmak bütün müminler için mukaddes bir görev kılınmıştır, ana babanın yüzüne hürmet ve merhametle bakma, ibadet sayılmıştır.

Bir aile içinde dünyaya gelen çocuğu hayata hazırlayan ailesi özellikle anasıdır. Çünkü aileden alınan terbiyenin izleri insan hayatının sonuna kadar devam eder. Maddi ihtiyaçlar ve manevi ihtiyaçları zamanında karşılanmamış kişiler büyüdüklerinde davranış bozuklukları gösterirler. İnsanın ruhsal ihtiyaçlarının başında sevmek ve sevilme gelmektedir. Çocukluğunda, anne sevgisini, baba şefkatini ve kardeş dayanışmasını yaşayamamış insanlar, içlerinde her zaman bir şeylerin eksikliğini hissedeceklerdir. Bu duyguların en iyi karşılanabileceği yer ise aile yuvasıdır. Ancak ailenin ne olduğu, ana babanın rolü son derece iyi kavranmalıdır.

- **Cennet, anaların ayağı altındadır.**
- **Anne ve babanın yaşamı, çocuğun örnek kitabıdır.**
- **Çocuk insanın dünya hayatında elde edeceği en değerli hediyedir.**
- **Sevginin ilk olduğu ve geliştiği yer ana kucağı, aile ortamıdır.**
- **Her aileyi anneler birleştirir, babalar ayakta tutar.**

Çocuk ve Sevgi

İnsan eğitiminin en önemli ilkesi sevgidir. Eğitimde sevgi, çocuklara, insanlara ve bütün yaratıklara karşı ilgi, şevkat ve merhametle davranmayı gerektirir. Sevgi, ana babanın öğrencisinin temel kişilik özelliğidir. Daha fazla sevgi alan çocuklar daha mutlu ve daha başarılı olurlar. İnsanın ilk çocukluk yıllarından itibaren kendini, güven ve sevgi dolu bir hayatın için de bulması son derece önemlidir. İnsanın gelişimi, doğum öncesinden başlayarak hayat boyu devam edecek olan bir süreçtir. Bu gelişimin en önemli evresi, ilk çocukluk ve ergenlik dönemidir. Bebeklik ve sonraki dönemlerde sevgi ve şevkat görmeyen çocuklar, ömür boyu sevgi ve güven bunalımı yaşarlar.

Bugün artık herkes tarafından bilinmektedir ki; iyi bir toplum ancak iyi bir eğitimle ortaya çıkar. Eğitim ve şahsiyet terbiyesi 0-6 yaşlar arası, yani bebeklik ve ilk çocukluk döneminde ciddi biçimde oluşur. Çocuğun şahsiyeti sadece okuldaki eğitimle oluşmaz. Okul öncesi aile hayatı, okul dönemi ve yaşadığı çevre, onun kişiliğinin oluştuğu mekanlardır. Bilhassa ilk çocukluk döneminde iyi eğitilmeyen ve sevgiden mahrum kalan çocuklar ileride telafisi güç durumlarla karşı karşıya kalabilirler. Çocuklar bu dönemde kendilerini yetiştiren ve onlara bakan insanlardan son derece etkilenir ve tamamen onlara dikkat ederler.

Çocuklara “Ahlâki Değerler” Nasıl Kazandırabiliriz?

Çocuğun “insanî vasıflara” sahip olarak yetişmesinde, ahlâki değerlerin önemli bir rolü vardır ahlâkî değerler, çocuğun olumlu davranışlar kazanmasına öncülük ettiği gibi, toplum içinde kabul görmesinin de sınırlarını belirler. Çocuğun ahlâki eğitiminden birinci derecede sorumlu olan ebeveynleridir. Ebeveynler, kişilik yapısının oluşmaya başladığı 3-4 yaşından itibaren çocuğun davranış gelişimini yakından takip etmeli ve çocuğun Ahlâki kavramları anlamaya başladığı 7-8 yaşından itibaren de ahlâki değerleri ona kazandırmaya başlamalıdır. Çocukluk döneminden itibaren alınan “ahlâki telkinler”, kişide derin bir tesir bıraktığı için, bu dönemin çok iyi değerlendirilmesi gerekir.

- Çocuğa iyi bir örnek olmalısınız.
- Sevgiye dayalı bir eğitim metodunuz olmalıdır.
- Anne ve baba birlikte hareket etmelidir.
- Çocukların iyi arkadaşlar edinmeleri sağlanmalıdır.
- Ahlâki ve temel değerlerin yerinde ve zamanında mutlaka öğrenim ve algısını sağlamalısınız.
- Çocuk insanın dünya hayatından elde edeceği en değerli hediye.

Yaş Dal (Ağaç Yaş İken Eğilir)

Eğer bir çocuk kavga ve gürültü içinde yaşarsa, kavgacılık öğrenir.

Eğer bir çocuk korku içinde yaşarsa, korkmayı öğrenir.

Eğer bir çocuk daima ona acıyan insanlarla beraber yaşarsa, kendini zavallı hissetmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk kıskançlık içinde yaşarsa, nefret etmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk cesaret veya heyecana değer verilen bir çevrede yaşarsa, kendine güvenmeyi öğrenir.

Eğer çocuk övmeyi bilen insanlarla beraber yaşarsa, başkalarını da takdir etmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk sevgi içinde yaşıyorsa, sevmeyi öğrenir.

Eğer bir çocuk kendini adam yerine koyan bir çevrede yaşıyorsa, hayatta erişmek için çalışmaya değer bir amacı olmasını öğrenir.

Eğer çocuk küçükken her istediğini verirse, doyumsuz olur.

Eğer bir çocuk dürüst hareket eden, insanlar içinde yaşarsa adaletin ne olduğunu öğrenir.

Eğer bir çocuk sözlerine güvenilir insanların içinde yaşarsa, hakikatin ne olduğunu öğrenir.

Eğer bir çocuk açık kalpli, güler yüzlü ve anlayışlı insanların arasında yaşarsa, dünyanın gerçekten yaşamaya değer güzel bir yer olduğunu öğrenir.

Ann LANDER

Eğitimin Değeri

Bir yıl sonrasıysa düşündüğün, tohum ek.

Ağaç dik, on yıl sonrasıysa tasarladığın.

Ama düşünüyorsan yüz yıl ötesini, halkı eğit o zaman.

Bir kez tohum ekersen, bir kez ürün alırsın.

Bir kez ağaç dikersen, on kez ürün alırsın,

Yüz kez olur bu ürün, eğitirsen milleti.

Birine bir balık verirken, doyar bir defalık.

Balık tutmayı öğret, doysun ömrü boyunca...

KUAN –TZU

Sivil Toplum ve Önemi

Kolaycı ve basit bir tanımlama olarak; toplum denilen alanın devlet dışında kalan bölümüne ‘sivil toplum’ adı verilir. Hatta toplum bir piston benzetilerek; pistonun bir bölümü devlet, diğer bölümü ise sivil toplum olarak isimlendirilir. Örneğe uygun olarak; devlet ileri gittiğinde sivil toplum küçülür, devlet geri çekildiğinde sivil toplum büyür. Bu kolaycı tanımlama, devlet ile sivil toplumu bir karşıtlık olarak ele alma eğilimindedir.

Doğu toplumlarında sivil toplum kavramı devletin yaşam alanlarına aşırı yayılımı nedeniyle ‘devlet sivil toplum’ karşıtlığı olarak tanımlamanın haklı gerekçeleri var. Bu durum da, özellikle Türkiye gibi üstün ve baskın devlet geleneği olan ülkelerde sivil toplum kavramının liberal bir içerik kazanmasına neden oluyor. Devletin küçülmesi, özelleştirme veya özel girişimin kamu girişimi karşısında pozisyon kazanması gibi unsurlar, doğrudan sivil topluma mal ediliyor.

Sivil toplum örgütleri netice itibariyle desteğini halktan almakla beraber, belli çıkar çevrelerinin sivil toplum örgütlerini kişisel veya belli bir gurubun çıkarları doğrultusunda kullandıkları, bu nedenle de başarılı olamadıkları, hatta tepki çektiklerini söylemek sanırım yanlış olmaz. Kendisi veya kendilerine bağlı kişileri nemalandırmak adına, paravan sivil toplum örgütleri kuranları da ülkemizde görmek mümkün

Toplumun temel taşı “insanın” özveri ve katılımcılık kabiliyetinden doğan sivil toplum kuruluşları; özellikle son yıllarda ülkelerin demokrasi ve kalkınmasının lokomotifine haline gelmiş, kabul edilmiştir.

Başta merkezi hükümetler olmak üzere, siyasi partiler, mahalli idareler, odalar, meslek kuruluşları, akademik kurumlar ve çok sayıda kurum ve kuruluşun oluşumu; sivil toplum şeklinde özveri ve katılımcılık duygularının sonucudur.

Kurumların oluşumu kadar da; faaliyet ve etkinlikleri; seçilen ve seçenlerin katılımcılık derecesi ile orantılıdır. Kurumların sağlıklı doğuşu, etkinliklerinin yine seçenlerine paralel bir verimlilikle yürütülebilmesi sunuşu ülkenin demokrasisine kolektif ruh ve girişimcilik kabiliyetine katkısı, “Katılımcılık” Dolayısıyla demokrasi seviyesi yüksek ülkelerde hem ekonomik kalkınma hemde halkın refahına katkısı yüksek olur. Sivil toplum algılanmasının, faaliyet ve etkinliklerinin cezbedici olması; mahalli hatta merkezi idarelerin yükünün azalmasına, birçok detaylar yerine gerçek alanlarda başarı kazanmasına vesile olacaktır.

Merkezi hükümetler; başarılı olmak istiyorsa; toplumun katılımcılık duygusuyla uzlaşmak mecburiyetindedir.

Sivil toplum kuruluşlarının önünün açılması teşviki, özendirilmesi kolektif ruh ve katılımcılığın her alanda yaygınlaştırılması fertlerin birbirine “GÜVEN” beslemesinin, dolayısıyla girişimciliği teşvik edecektir.

İletişim Teknikleri

İnsanlar arasında en önemli iletişim aracı, insanların kişiliğini ortaya koyan “dil”dir. İnsan ilişkilerinde en etkili yol konuları, insanlara örnekle sunmaktır.

İletişim toplumsaldır. Haberleşmek, bilgi paylaşmak ve anlaşmak iletişimidir. İletişimi kuracak olan ise dilimiz veya az da olsa davranışlarımız ve hareketlerimizdir. Ancak bu rastgele bir olay değildir. İyi bir iletişim, dili iyi, doğru ve güzel kullanmaktan geçer.

Dili iyi kullanmak demek, onu ahlak ile süslemek, faydalı ve uygun hale getirmektir. Doğru kullanmak, hakikati söylemektir. Güzel kullanmak ise dilin bizde sevgi, hayranlık ve estetik duygu uyandırmasıdır.

İletişim hem toplumbiliminin bir parçası hem de psikoloji ve sosyolojinin bir parçası olarak görülebilir. Psikolojinin çalışma alanları olan beyin-davranış ilişkisi kişi içi iletişimle, çevre-davranış ilişkisi de kişiler arası iletişimle ilgilidir. Toplumbilimin çalışma alanları olan toplumun oluşum, işleyiş ve gelişiminde ise iletişim önemli rol oynamaktadır. İletişimin alanı sadece bu bilim dallarıyla sınırlı değildir.

İletişimin Tanımı ve Kapsamı

İletişim tanımlarına genel olarak bakıldığında kaynak ve alıcı arasındaki bilgi alışverişi, bilgi aktarma ve iletiye ortak bir anlam kazandırma sürecinin iletişimi kısaca tanımladığını görmekteyiz. İletişim ile ilgili yapılan bir çok tanım bulunmaktadır. Basitçe tanımına bakacak olursak **iletişim; bir kişinin karşısındaki kişi/kişilere, duygu veya düşüncelerini yazılı, sözlü ya da görsel bir yolla aktarmasıdır.** İletişimi bir alışveriş olarak ele aldığımızda, iletişim esnasında dinleme ve ifade gücüne dayalı farklı zorluklarla karşılaşırız.

İletişimin Önemi

İletişim, toplum ve kişi hayatında da çok önemli bir yere sahiptir. Çevremizde de kolayca iletişim kurabilen insanlar genellikle başarılı olabilmekte, kolayca iş bulabilmekte, işinde yükselebilmektedirler. Çeşitli araştırmalarla iletişimin önemi ortaya konulmuştur.

Araştırmadan da anlaşılacağı gibi insan ilişkilerinde başarılı olanlar hayatta da başarılı olmaktadırlar. İletişim becerilerine sahip insanlar başarıyı diğer insanlara nazaran daha kolay elde edebilmektedirler.

İletişim eğitimin, mesleğin, bilgi sahibi olabilmenin ana aracıdır.

İletişimin Fonksiyonları, İletişim Süreci, Kaynakları, İletişimin Mesaj konusu, İletişimin Kanalları ile verimli bir iletişim mümkün olabilir.

İletişim Sorunları

Önyargı, ifade zayıflığı ve ilgisizlik iletişimi; İki kişi arasındaki iletişimde yaşanan sorunların temelinde şüphesiz taraflardan birinin iyi bir dinleyici olmaması yatmaktadır. İletişimde kullanılacak ifade ve kelimeler toplumun kültür ve eğitim göre seçilmelidir.

Etkili İletişim

İnsanlar, toplu halde yaşarlar ve birbirleriyle değişik yollarla iletişim kurarlar. İletişim, çoğu zaman bir anlamda hayati bir mecburiyettir. İletişim, çoğu zaman kelimeler aracılığıyla “ konuşma dili” sayesinde kurulur. Ne varki kelimeler iletişim için yeterli olmaz. Bu durumda devreye “beden dili” girer. İletişimin temeli ve en sağlam yolu kanaatimizce “gönül dili” dir.

İyi iletişimde bilginin, mekânın, mevkiinin payı % 12,5. Sıcaklığın, samimiyetin, gönülden gelen güzel duyguların payı ise; % 87,5 dur.

İstatistiklere göre iletişimin % 55’i gözle ilgili görsel kısım (yansıtılan pozitif enerji), % 38 ses (iletişimde ve konuşmada sesimizde önemlidir.) % 7 konuşma.

İletişimde iyi ilişkinin yararları

İçtenlik (iç huzuru), samimiyet, alçak gönüllülük, önyargısızlık, özgüven, Saygı ve nezaket, sevgi dili, sevecenlik, empati, anlayış ve hoşgörü, tutarlılık ve erdemlilik, kendisiyle barışıklık...

Ayrıca şu hususlarında önemli olduğunu unutmamak gerekli; insanlarla tanışırken ilk saniyelere dikkat, isme dikkat, biraz gülümseme ve göz teması kurmak ve adap, mütevazı olmak.

İletişimin asıl amacı, her zaman anlaşma ve uzlaşmayı sağlamakta değildir. Önemli olan karşımızda ki insanları anlamaya çalışmak, onlara saygı göstermektir. İletişim, bir savaş veya bir spor karşılaşması değildir. Galibiyet veya zaferden ziyade, birlikte konuşabilmeyi birlikte paylaşabilmeyi, birlikte keşfetmeyi ve birlikte öğrenebilmeyi hedeflemektedir.

Günümüz **dünyası iletişim ve bilişim** dünyası olarak adlandırılmaktadır. İletişim hayatımızın her alanında ortaya çıkmaktadır. İnsanlık iletişim çağını yaşarken iletişim gücü ve iletişim becerilerinin önemi daha da artmış, hemen hemen her sektörde hak ettiği ilgiyi görmeye başlamıştır. Sağlıklı bir iletişim sergileyenler başarıyı daha kolay yakalayabileceklerdir.

Çocuk ve İletişim

Anne - bebek arasındaki iletişimden sonra bebeğin baba ile iletişimi başlar. Babanın bebeğin bakımında görev alması, bebeğin sağlığı, beslenmesi, temizliği, ağladığında sakinleştirilmesi ve tüm ihtiyaçlarının karşılanması konusunda anneye yardımcı olması, babayla bebek arasında ileriye dönük olarak sağlıklı bir ilişkinin kurulmasını sağlar. Unutulmaması gerekir ki baba ile çocuk arasındaki ilişki kurma biçimi çocuğun kişiliğini etkiler.

Bireyin toplumsallaşması ev içinde başlar, okul hayatıyla devam eder. Evde sağlam temeller üzerine kurulan ilişkilerle gelişen toplumsallaşma süreci onun sosyal hayatta karşılaşacağı kişilerle güvenli ve sağlıklı ilişkiler kurmasına zemin hazırlar.

Sağlıklı bireyler sağlıklı toplumların oluşmasını sağlar, sağlıklı toplumlar içerisinde büyüyen çocuklar da sağlıklı bir birey olarak yetişirler.

İletişimde Var oluşun Boyutları

İnsan; varoluşunu beş soruyla tamamlar. İletişim ortamında sezgisel olarak sorulan başlıca beş soru;

- Kaale alınıyor muyum?
- Beni umursuyorlar mı?
- Kabul ediliyor muyum?
- Beni olduğum gibi, yargılamadan kabul ediyorlar mı?
- Değerli miyim? Beni vazgeçilmez ve eşsiz olarak görüyorlar mı?
- Yeterli miyim? Beni becerikli bir şeyler yapabilecek güçte görüp güveniyorlar mı?
- Sevilmeye layık mıyım? Beni ben olduğum için özleyip, benimle zaman geçirmek istiyorlar mı?

İletişim Kanalları

Görsel Kanal / İşitsel Kanal / Dokunsal Kanal / Tatsal Kanal / Kokusal Kanal /

İletişim Masası

Kişi ve Toplumun Verimli İletişimi

Birinci Ayak : Tanışma / Tanıtım

İkinci Ayak : İletişim / Algı

Üçüncü Ayak : Paylaşım/ Memnuniyet

Dördüncü Ayak : Devamlılık

Masa Üstü

Güven

İLETİŞİM ZİNCİRİ

Toplum içinde insanın almış olduğu (kimlik) görevlerin gereği; zaman zaman iletişim kurmak durumundadır. Bir nevi HAYAT zinciri diye ifade edilen bu zincirin her bir halkası; karakter, huy, görev, fazilet şeklinde insanın karşısına çıkar. İletişim kurarken yerine getirmemiz gereken bu öncelikler iletişimin başarıya ulaşmasını sağlayacaktır. Bu halkalar özetle;

İNSANİYET – EMPATİ – SEVGİ – SAYGI- NEZAKET - İLGİ - ÖZGÜVEN- TEVAZU - SUKUNET - FERAGAT – ZİYARET - TUTARLILIK – CESARET – KANAAT – HAKKANİYET – İTİMAT - TEVEKKÜL – UZLAŞMA-İÇTENLİK-ALÇAKGÖNÜLLÜLÜK- ÖNYARGISIZLIK-HOŞGÖRÜ-TUTARLILIK- ERDEMLİK- “İletişimde ilk ve ön şart olan “SELAMLAŞMA KÜLTÜRÜ”

Özdeyişler

- İster kral, ister köylü olsun dünyada en mutlu insan evinde huzuru olandır.
- Çocuk dolduracak bir kap değil, ısıtılacak bir ocaktır. (Danner)
- Çocuk, dünyanın en büyük saadetidir. (Dostoyevski)
- İnsan torun sahibi olduktan sonra çocuklarını anlamaya başlar.
- Ayrı ayrı birer ahlaksız yaratık olan insanlar, toplu oldukları zaman namuslu kişiler olurlar.
- Toplum, asıl yeteneklilerden çok, sözde yeteneklileri ödüllendirir.
- Her toplumun temel derdi, genç erkekleri oyalayacak uğraş bulma sorunudur.
- Bir mahalle de birisi açlık sebebiyle ölürse, o mahallenin hepsi onun katili olur.
- Toplulukları idare edenler adaletten ayrılıp zulüm ve haksızlık yaptıkları zaman, Allah o ülkede bereketini azaltır.
- Yardımlaşma ve dayanışma bir toplumun gelişmesi için en güzel vesiledir.
- İnsan doğal olarak iyidir, onu kötü yapan toplumdur.
- Toplumun gerekleri, kendi heveslerimden önce gelir.
- Ahlaki değerleri ve inançları olmayan, bir toplum olamaz.
- Toplumun gücü, bireylerinden kaynaklanır.
- Yalnız olan rahat görmez, yardımlaşan, yorulma bilmez.
- Almayı iyi görüyorsan vermeyi kötü görme.
- Ekmeğini yalnız yiyen yükünü dışıyla kaldırır.
- İçinde sevgi ve anlayış bulunan bir dünya tekbir ailedir.
- İyi bir eş ve sağlık insanın en büyük servetidir.
- Ailenin aslı evlenmedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

EĞİTİM

“ En heyecanlandırıcı bilgi, Yaradan’ ın sırlarını keşfettiren bilgidir.”

“Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?

(Zümer, 39/9).

Bilen insan bilmeyen insandan da sorumludur.”

“Birisine bir balık verirken doyar bir defalık
Balık tutmayı öğret ki doysun ömrü boyunca”

Konfüçyüs

“En etkin öğretim şekli örnek insanlar ve örnek eserlerdir.”

“EĞİTİM ; kaybetme riski olmayan en büyük yatırımdır.

F.GÜVENTÜRK

“Bana bir harf öğretenin bin yıl kölesi olurum”.

Hız. Ali

İlim ilim bilmektir
İlim kendini bilmektir
Sen kendini bilmezsin
Ya nice okumaktır.

Yunus Emre

**Bir yıl sonrasıya düşündüğün, tohum ek
Ağaç dik, on yıl sonrasıya tasarladığın.
Ama düşünüyorsan yüzyıl ötesini halkı eğit o zaman
Bir kez tohum ekersen, bir kez ürün alırsın
Bir kez ağaç dikersen, on kez ürün alırsın
Yüzde kez olur bu ürün eğitirsen milleti**

Okuma Üzerine

İnsan düşündükçe, aklettikçe var olacaktır, varlığını hissettirecektir çevresine. **“Düşünce de ancak okumayla mümkündür”**. Zaten bu yönü de insanı diğer canlılardan ayırır.

“Okuyan insan düşünür, düşünen insan bilir, yaratılan her şeyi düşünmeye başlar, bilen insan da üretir”. Üreten insan da toplumun, ülkenin gelişmesi için aranan insandır. Üretkenlik yönüyle; okuyan insan meyve veren ağaca benzer.

Okumak için öncelikle okumanın bir ihtiyaç olduğunu, hayatımızda hava kadar su kadar önemli olduğunu bilmemiz gerek. Nasıl ki aç olan birisi açlığını hissettiği için yemek yer, öyle de okumak için kişinin manevi açlığını, düşünce kısırlılığını hissetmesi gerekir.

- Okuma, insanlar arasında iletişim artırmaktadır. Hem okuma yazmayı bildiğimiz hem de çok fazla kaynak okuduğumuz zamanlarda konuşacağımız, kazanacağımız çevre ve bilgi artacaktır.

- Dilin ve edebiyatın güzelliklerini ve zenginliklerini gören, yakalayan ve tadan kişi yaşama, evrene daha pozitif ve bilinçli gözle bakacaktır .

- Okuma insanın söz haznesini geliştirir ve kelime zenginliği kişinin gelişmişlik göstergelerinden biridir.

- Okuma insanın genel kültürünü artırır. Hayatımızı kolaylaştırır. Genel kültürü yüksek bireylerden oluşan toplumlar enerjilerini sürekli olarak iyi, güzel ve bilimsel, yararlı işlere harcarlar.

- Okuma insana anlama, yorumlama, farklı açılardan bakma, empati kurma, yeni insanlar ve mekanlar tanıma vb. beceriler kazandırır.

- Okuma ve yazma insana kendini ispat özgüven kazandırır. İnsan hangi meslekte olursa olsun okudukça ve yazdıkça yükselecektir.

- Hayat boyu gerekliliği ve devamı söz konusu olan okur - yazarlık faaliyeti; temel okuma yazma öğrenimi, bilimsel okur yazarlık, ekonomi, teknoloji, görsel, ahlaki, bilgi, kazanım... gibi amaçlar ile özetlenebilir.

Bizim inancımızda da okumanın, ilim yolunda olmanın, kendini geliştirmenin önemi yoğun biçimde vurgulanmaktadır. İlim, erkek ve kadınlara farz kılınmış ve okuma ilk emir olarak zikredilmiştir. Bilenle bilmeyen ayrı tutulmuş. Nerde olursa olsun bilginin peşine düşülmesi önerilmiştir. Bilgisizlik (cehalet); hastalıkla eşdeğer görülmüş, hastalığında çaresi kişisel gelişimdir.

İnsan Niçin Okur?

Adet/alışkanlıklar- Görev duygusu - Zaman geçirmek için- Güncel olayları takip için- Günlük hayatın pratik ihtiyaçlarını karşılamak için-Profesyonel, mesleki ilgileri sürdürmek, geliştirmek için -Hobi olarak- İhtiyaçları karşılamak için- Kendini geliştirmek için-İletişim için

“Kitap okumak; güçlü bir beyin jimnastiğidir.”

Eğitim ve Toplumsal Anlayış

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan, tanımının yapılması zor olan bir kavramdır.

Eğitim; en basit anlamıyla davranışları değiştirme sanatı. Yani bireyde istenilen davranışların yerleşmesi, olumsuz davranışların sonlandırılması amacıyla sürdürülen sistematik bir program.

Eğitim; kişiyi aklı, duyguları ve davranışlarıyla bir bütün olarak ele alan bir oluşturma ve yönlendirme sürecidir.

Bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan , yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir.

Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgisidir. **Eğitim,** bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istenen değişimi, kişisel gelişimi meydana getirme sürecidir.

Devletin, toplumun ve bireylerin mutluğu için eğitim en iyi çözüm yoludur. İnsanlığın var olduğu günden beri, eğitim insanları meşgul eden en önemli sorun olmuştur. Olmaya da devam edecektir.

Eğitim, insanın çevresini kontrol altına almaya yönelik etkinliklerini ortaya koyma çabasıyla başlar. Bu gerçeğe gösteriyor ki insanın yeni şeyler öğrenme çabası, insanın doğan güçlüklerle mücadelesiyle başlamış ve günümüze dek yoğunlaşarak süre gelmiştir

Eğitim, insanlığın tarihi kadar eski bir olgudur. Eğitim gerek birey olarak gerekse toplum olarak hayatı sürdürebilmenin neredeyse ilk şartı; Eğitim olgusu ilk insanla birlikte ortaya çıkmıştır. İnsanoğlunun yaratılışıyla başlamış, eğitilme ve eğitime yapısında imtihan önemli bir unsur olarak yer almıştır. Eğitim insanoğlu için ihtiyari bir araç değil, belki de onun varlık nedenidir. **Kısaca eğitim, insan açısından, nefes alma, yeme, içme gibi hayati bir ihtiyaç durumundadır.**

Bu anlamda, eğitilmemiş, eğitim görmemiş bir insan bulmak mümkün değildir. İnsanlar bir şekilde, kendi çevre şartları içerisinde eğitilirler; ancak bu eğitim tanımlanmış eğitimle örtüşmeyebilir.

İnsan, okuma yazma öğrenmeyebilir, matematik, fizik, sosyoloji, tarih bilgisi de almayabilir. Ancak yaşadığı hayatı mutlu kılacak, yeryüzünde rızkını arayıp bulabilecek bir bilgiyle bu anlamda bir eğitime her zaman sahip olagelmiştir. Eğitimin yöntem ve tekniği; araçları, niteliği, zamandan zamana, toplumdan topluma değişir. Ancak esas olan insani **temel değerlerin** yeterince **algılanmış olması** gerekir, eğitimde değişmeyen nihai amaçlardır. Bu da

insanoğlunun nihai mutluluğudur.

Bu nihai mutluluğu her birey hatta her toplum kendine göre algılamış ve yorumlamış, ilke ve amaçlarını bu yorumlar ışığında belirlemişlerdir. Bu yorumları toplumun, anlayışlarını, inançlarını, eşyaya bakışlarını şekillendirir.

“İnsan eğitimi gün geçtikçe değerini daha fazla hissettiren bir teknik olarak göze çarpmaktadır. Çünkü eğitim, öncelikle bir hayat programının benimsetilmesi olarak önem arz ediyor.

Hayata ve onun çeşitli yönlerine hazırlıklı olabilmek; insanın ve insandan kaynaklanabilecek çok yönlü tutumları iyi kavrayıp, onlara karşı hazırlıklı olabilmekle mümkün görünüyor. Bu haliyle **eğitim, hayatın sırrına vakıf olmakla eşdeğer bir olgunlaşma süreci sayılabilir.** İnsanı; çevresini tanımaya sevk eden faktör öğrenme ihtiyaç ve arzusudur.

Bundan yola çıkılarak, insan için **öğrenme ve bilgi; hayatta ilerleyebilmenin ilk şartı olmaktadır.** Eğitim ise, hayatı yaşanabilir hale getirmenin sırlarını vermektedir. İnsanlığı körleştirme ve yozlaştırma; nasıl eğitimden ve gerçek bilgidен uzaklaştırmak suretiyle yapıyorsa; aynı şekilde aydınlığa ve yüceliğe ulaşmakta eğitime güç vermek ve yatırım yapmakla gerçekleşecektir.

Yaygın Eğitim: Geleneksel ve klasik eğitim sistemlerine karşı yaratıcı ve yenilikçi alternatifler olarak görülen öğretme araçları ve öğrenme yöntemlerinin bir toplamıdır. Yaygın eğitim genellikle Devlet tarafından gerçekleştirilen örgün eğitim sistemi dışında gerçekleşen eğitim etkinliğidir.

Yaygın öğrenme; işyerlerinde, veya sivil toplum örgütleri ve grupları aracılığı ile bireylerinde arzu ve gayretleri ile çeşitli ortam ve boyutlarda gerçekleştirilir.

Yaygın eğitimin toplumdaki oluşumu, işyeri eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri, halk eğitim merkezleri, özel dernek ve sendika destekli kurumlar olarak görülür.

Her bireyin insanlık onurunun bilincinde olması, onu bir temel değer olarak özümsemesi, eğitimle mümkündür. Eğitim olgusu ise, anne rahminde başlayıp ölüme kadar devam etmektedir. Birey, hayatının her alanında ve her yerinde, her an eğitilmektedir. İnsan **onuru bilincini** bireyin kazanması meselesine bu eğitsel gerçek açısından yaklaşıncı, bireyi kuşatan bütün çevrenin buna katkı sağlayacak nitelikte düzenlenmiş olmasının önemi anlaşılır. Özellikle eğitim amaçlı ve bilinçli olmalı, detaylardan kurtarılmalıdır. Örnek, somut, tecrübî, konulara önem vermelidir.

- **Ekmekten sonra eğitim bir milletin en büyük ihtiyacıdır.**
- **Eğitimin süreci hayat boyu devam edendir.**
- **En iyi eğitimli kişi, yaşadığı hayatı en iyi anlayandır.**
- **“Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için, yarın ölecekmişiz gibi ahiret için çalışınız.”**

Bilgi Çağı ve Sanayi Devrimleri

Hızlı bir değişim sürecinin yaşandığı bu çağ "**Bilgi Çağı**" olarak adlandırılmaktadır. Bilgi teknolojisindeki hızlı gelişmeler, toplumların yapılarının yeniden şekillenmesine neden olmaktadır. Hızlı değişimle beraber ortaya çıkan yeni stratejik kavram "**4.0 Sanayi Devrimi**" olup, bu kavramın temelinde; esnek üretim sistemlerinin bütünleşmesi, teknolojinin, üretim süreçlerinin içine yerleştirilmesi **bilişim ve bilginin yoğunlaşması**, üretim ve tüketim alışkanlıklarının değişmesi, teknik elemana duyulan ihtiyaç öne çıkmaktadır.

Bilgi çağının 4.0 Sanayi Devriminin birleştiği günümüzde; bilgi, eğitim, teknoloji, ar-ge, nitelik kazandırıcı eğitimler gibi çok sayıda bilgiye yönelik değer, faaliyet, bilişim, etkinlik sinerjik boyut kazanmıştır.

Bilgi toplumunda bilgi **üretimi** ve üretim birimleri önemlidir. Bilgi üretim yerleri; fabrikalar, üniversiteler, teknoparklar ve akademik araştırma merkezleridir. Temelini **teknoloji**, bilginin kaynağını, bilimsel düşünce ve bilişim teknolojisi oluşturmaktadır. Başlıca özellikleri; öğrenilebilir, **üretim, uygulamaya yönelik**, nitelikli insan davranışlarıdır. Bilim dünyasının verilerini anlamak, yorumlamak, kullanmak, yenilerini ortaya koymak, iletişim, araştırma, problem çözme yeteneği kazanmak başlıca etkinliklerdir.

Bilgi toplumunda bireylerin yaratıcılığı ve üretimi önemlidir. Bireyler; kendini gerçekleştiren, girişimci, yaratıcı ve üretici olmaya yöneliktir. Temel bilgisayar becerileriyle donatılmış ve siyasal, sosyal, tarihsel sistemlerle tanışık, bilimsel gelişim, bireylerin gelişiminin itici gücü olmaktadır.

Bilgi çağına uyum sağlayabilmek için en önemli alt ve temel yapılardan başlıcası **eğitimidir**. Eğitim, yaratıcı ve yenilikçi insanları yetiştirmeyi temel amaç edinmektedir.

Meslekte başarı; uzmanlık, sürekli kendini yenileme, değişen teknolojiye uyum sağlama ve amaçlarını başarma yeteneğine bağlı olacaktır. Bilgi toplumunda geleneksel öğretmen ve öğrenci kavramları; bilgiyi süratli düşünce uygulama ve araştırmanın öne çıkarılması ciddi önem kazanmıştır.

SANAYİ DEVRİMLERİ

- **1. Sanayi Devrimi (18.yüzyılın sonu):** (İlk mekanik tezgâhların buluşu, buharlı makinaların kullanılmaya başlanması)
- **2. Sanayi Devrimi (20.yüzyıl) :** (Elektrik enerjisinin kullanılmaya başlaması ile seri üretime geçiş)
- **3. Sanayi Devrimi (1970'lerin başı):** (Üretim süreçlerinin elektronik ve bilgi teknolojileri ile otomasyonu ile akıllı kontrol sistemleri)
- **4. Sanayi Devrimi (Bugün) :** (Bilişim, internet süreçlerini üretim aşamasına entegrasyonu ve süreçler arası ağların oluşturulması)

Bilgi Kaynakları

“En heyecanlandırıcı bilgi, Yaradan’ın sırlarını keşfettiren bilgidir.”

“İlim ve ilmi hakikatler beşeriyetin müşterek hazineleridir.”

“Bilginin Değere Dönüştürülmesi” olgusunun sık sık ve çeşitli ortamlarda konuşulduğu günümüzde **bilginin** değeri her zamankinden daha çok kıymetlenmiştir.

Bilgi, ile birlikte mesleki yaşamlarda ki yeniliklere uyumu kolaylaştıracak gerekli bilgi beceri ve tutum kazandıracak bir eğitimin alınması söz konusudur.

Bilgi teknolojileri bünyesinde barındıran üniversiteler, araştırma teknoloji kurumları; üretimin gereksinimi olan bilgiyi doğru zamanda, doğru tarzda sunması, sanayi dünyasının da gereksinimleri doğru tarz ve zaman da istemesi işbirliğinin verimini artıracaktır.

Bilginin ilerlemesi insanlar için pek büyük bir kazançtır. Lakin sadece ilmin insanlığa saadeti temin etmediği ve edemeyeceği açıktır.

Bilgi, iyi insanların üstün değerini daha da yüceltir.

Bilgi, kulu (köleyi) sultanlar mevkiine yüceltir. Sözü bir gerçeğin ifadesidir.

Yeni ekonomik düzen içinde artık yaşam boyu istihdam garantisi kalmamış **“Yaşam boyu eğitim”** ve istihdam edilebilirlik kavramları geçerlilik kazanmıştır. Genel eğitim ve mesleki eğitim sistemlerine; iş yaşamına girişi kolaylaştıracak yeterlilikler kazandırılmaktadır. Eğitim fırsatları artırılmakta öğrenme olanakları herkese açık hale getirilmektedir. Devletin rolü azaltılmakta ve rasyonel taraflara belirleyici roller yüklenmektedir. Meslek standartları ve sertifikasyon sistemleri sürekli geliştirilmektedir.

Başarı giderek daha çok yenilenen ve artırılan bilgiye bağlı hale gelmekte; genel eğitim düzeyi düşük kalmış olan ülkemizde; nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç şiddetle hissedilmektedir. Ülkemizde eğitim yetersizliği bilhassa meslek eğitiminin de standartların belirlenmemiş olmasının ve programların iş yaşamından kopuk, yenilenmeyen geleneksel, yöntemlerin uygulanmasının bir sonucudur. Uygulamak mesleki teknik eğitimde iş dünyasının daha fazla katılımının sağlanması bir zorunluluktur. Bütün bu değerlendirmeler yanında iş dünyasının ;gerek nitelikli eleman ihtiyacını gerekse iş yönetim performansının kendi içinden veya organize olmuş danışman bürolarından almaktadır.

Bilginin bir başka kaynağı da şüphesiz tecrübelerimizdir. İlim, dünyanın en büyük değerli varlığıdır. İlmin değeri hiçbir şeyle ölçülemez. **En büyük ve yüce ilim “sünnetullah” kâinatın yaratılış kanunlarıdır.** Bu kanunların algısı öğrenilmesi uygulaması toplumun başlıca hedefleri olmalıdır.

- **Yeri doldurulamayan tek sermaye bilgi ve yeteneğidir.**
- **Tecrübe aklın babası, hafızanın anasıdır.**
- **Çalışmanın en verimlisi, işbirliği ile çalışmaktır.**

İlim, Bilgi ve İnsan

İlim, bilginin doğru, hak olan boyutudur. Elbette her bilgi ilim değildir. Bilginin ilim olabilmesi için o bilginin doğru ve hakikate dair haktan olması gerekir.

Bilginin kaynağı nedir? Var olan, canlı, cansız her şey ancak Allah'ın ilmiyle vardır. Kâinatta her şey Allah'ın kendileri için belirlediği yasalara bağlı olarak varlığını sürdürür. Bu yasalarda Allah'ın ilmidir.

Bilginin bir başka kaynağı da şüphesiz tecrübedir. Tecrübeler düşünerek algılanıp bilgiye dönüşebilir. Buda bizim için ilim olur. Evrende var olan yasalarda elbette bilginin yani ilimin kaynağıdır. İlim dünyanın en değerli unsurudur. Şüphesiz ilimin değeri hiçbir şeyle ölçülmez. Aynı şekilde dünyanın en güçlü silahı da ilimdir. Bunun içinde bilginin mutlaka iyi, hayırlı, insanların tasarrufunda bulunması gerekir.

Âlime duyulan sevgi ve saygı kadar kitaplara da sevgi besler, saygı duyar. Kitaplarla tanışmak, onları okumak hayatın en yararlı işi görülmektedir.

İlim elbette “ güç” olduğu kadarda “ tevazuu” dur. İlim sahibini asla kibirli kılmaz. Ancak alçak gönüllü bir ahlaka sahip kılar.

Âlim'in ilmi arttıkça, sevgi ve saygı kanalları daha açılır. Kin, garz, haset, bir bir çekilir dünyasından. Âlim; C.Allah'ın Esmâ-i Hüsnâ vasıflarının başında olup her şeyi bilen manasına gelir. İnsanın bu yaratılış kanunlarını inceleme, araştırması, **okuma** ile yaratının büyüklüğünü anlaması mümkündür.

İnsanın varlığına, bütün aktivitelerine mana kazandıran doğruya ulaşmasını sağlayan ana güç, düşünen bir beyin, akıl, bilgi, en etkin yol **okumak ve çalışmaktır**.

- Bir insan için en büyük kazanım, en büyük değer düşünmektir.
- Düşünen insan okur, okuyan insan bilir
- Bilen insanda düşünür, düşünmek bilgeliktir
- Bir insan için bilgi en büyük hazinedir.
- Bu hazineye sahip olan herkes verimli iş yapabilir
- Bilgi aklın meyvesi yüreğin tohumudur
- Bu tohumun yeşermesi insanı güzel ahlaklı yapar
- Ahlaki değerler; kişiye yol gösterici yeni bilgilere ulaştırıcı nitelik taşır.
- Ahlaki değerlerin gelişmesi ve sorumluluk bilincinin kazanılması eğitim, uyum içinde yaşamak, barış ve istikrar gerektirir.

İnsan hayatın da bilgi, teknik, iktisadi refah ve maddi zenginlik başlıca ihtiyaçları olup, bilgi, tecrübe sahibi, akıl, aklıselim sahibi, nitelikli insanlar toplum hayatının öncelikleri arasına girmiştir.

Kişisel Gelişim Nedir?

İnsanlar potansiyeli ile doğar. Ancak dünyada bir iyiler ve bir de, daha da iyiler vardır. Yani insan fiziksel olduğu kadar nitelik olarak da gelişebilir. Kişinin herhangi bir alanda sahip olduğu potansiyeli **biraz daha öteye taşınması işine kişisel gelişim** diyebiliriz. Kişisel gelişimin en temel noktası, **kişinin kendini tanımasıdır**. Kişinin kendini tanıması, hangi alanlarda ne durumda bulunduğunu belirlemesi ve eksik olduğunu düşündüğü alanlarda kendini geliştirmeye karar vermesi, kişisel gelişim sürecinin başladığı andır.

- Kişisel gelişim; hedeflerimize ulaşmada bizi motive eden birçok teknik ve strateji içeren süreçtir.
- Kişisel gelişim; başkalarıyla iyi ilişkiler kurmada adımlar atmaktır.
- İçimizdeki olumsuz düşünce, yargı ve inanç kalıplarını değiştirerek olumlu olan yeni düşünce, yargı ve inanç kalıplarını benimsemektir.

İnsanlar hayatları boyunca büyüyebilir, öğrenebilir, gelişebilir ve bunu yapabilmeleri hayatın birçok alanına etki eder. Kişisel büyüme hem iş hem de ilişki hayatında gereklidir. Kişisel gelişimin sorumluluk, **öğrenme, davranış ve yaklaşım gibi birçok alanı** vardır. Bu alanları geliştirmek için uğraşmak iş hayatımızda daha iyi fırsatlar ve sağlıklı ilişkiler olarak geri döner.

İş Hayatı

Kişisel büyüme ve gelişme iş hayatı ile alakalıdır. İşverenler öğrenen ve gelişen çalışanlar istemektedir. Daha bilgili hale gelebilen ve pozisyonlarına daha uyumlu hale gelebilen elemanlar sabit kalan elemanlardan daha değerlidirler. İdeal bir eleman bir pozisyondan daha fazlasını anlayabilir ve kavrayabilir bu da organizasyon içinde yüksek esneklik sağlar.

İlişkiler

İlişkiler genellikle iki tarafında enerji ve eforunu gerektirmektedir. Bir insan gelişip büyüyebildiğinde bu sağlıklı ilişkiler kurmasına yardımcı olur.

Sorumluluk

Sorumluluk duygusuna sahip olmak büyüklük ve olgunlukla eşleştirilir. Sorumluluklarınızı tamamlamak, özellikle iş yerinizde önemlidir.

Öğrenme

İnsanlar yeni yetenekler geliştirerek ve yeni şeyler öğrenerek büyürler. Bir kişinin gelişimi için başka bir yöntem ise eğitimidir.

Yaklaşım

Gelişirken ve büyürken bir kişinin yaklaşımı daha iyiye doğru gidebilir.

Kişisel Gelişim Kaynakları ve Faydaları

Fiziksel Kaynaklar (*Günlük Antrenman*), **Zihinsel Kaynaklar** (*Zihinsel Uyarım*), **Sosyal Kaynaklar** (*Duygusal destek*), **Ruhsal Kaynaklar** .

- Kişisel gelişim bireyi çok yönlü ilerleme ve geliştirmeyi amaçlar.
- İnsanı sosyal hayatta etkili, verimli, güçlü, maddi kılmanın yoludur.
- İnsan kişisel gelişimini ancak farklı eğitimlerle gerçekleştirebilir.

Motivasyon

Motivasyon, kişinin davranışlarının arkasında yer alan psikoloji açısından güdü anlamındaki güçtür. Davranışlara güç veren organizmanın içinde olan ve çevrede bulunan güçlerdir. Bu yaşamdaki kazanımları en üst düzeye çıkarabilmek için, kişinin gayreti, azmi, şevk ve davranışların bütününi kapsamaktadır. Bir işi başarmak isteyen kişinin bu başarıyı sağlaması için, gerekli olan gayretler motivasyon dinamiklerini oluşturur. Bu işle alakalı olan plan ve program, tasarı, metot ve çalışma prensipleri bunun içinde yer alır. Bunlar kişiden kişiye değiştiği gibi, zamana ve işin özelliklerine göre de değişim gösterir. Burada kabul edilmiş olan kuralların dışında kişinin yapısı, almış olduğu **eğitim, kültür ve coğrafya** gibi etkenler buna etki eder. Bu dinamikler içinde kişinin kendisini motive etmesi ve bu etkiyle birlikte çalıştıkları kişileri motive edebilmesi gerekir.

Motivasyon kişinin doğumuyla başlayan bir güçtür. Bebeklerde bunu açıkça görebilirsiniz. Bebeğin yemek yemesi, yürümeye çalışması gibi eylemler dış etkilerin motivasyonu sayesinde oluşur.

Dış motivasyon kişi belirli bir yaşa gelinceye kadar mutlaka olmalıdır. Bu çocuğun belli bir yaşa kadar bunun örneklerini görmesi ve bununla kendi yeteneklerini geliştirebilmesi açısından önemlidir.

Kimlerin motivasyona ihtiyacı vardır?

Her insan daima ve her aşamada motivasyona ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacın olmaması halinde, yaşamın manası kalmaz. İnsanlar yaşamlarında bazı şeylere sahip olmak ister. Bunları elde edebilmesi için içten ve dıştan motivasyon sağlaması gerekir. Bu olmadığı takdirde yaşamın amacı kalmaz ve depresyon gibi rahatsızlıklar oluşmaya başlar. Motivasyonun dozu yerinde olursa, kişinin verimliliği ve huzuru artar.

Motivasyon türleri

Çok sayıda motivasyon çeşidi bulunmaktadır. Kültürümüzü ve düşüncelerimizi yönlendiren kamuoyunun bu motivasyonların oluşmasında önemi fazladır. Doğumla gelen motivasyon ilk olarak ailede başlar çalışılan işyerinde devam eder ve topluma mal olur. Bu yüzden tüm insanlığı ilgilendiren bir konudur. Motivasyon doğru olduğunda insanlık yararına olacak, kötü olduğunda kırgınlık, kavga, çekişme, dargınlık gibi etkilerle insanlığı olumsuz etkileyecektir. Bu yüzden **toplumda iyi (pozitif) motivasyon geliştirilmelidir**. Kişinin kendisini ya da diğer insanları motive etmesinin bazı kuralları bulunmaktadır.

Motivasyon süreci üç aşamadan oluşur.

- Kişi tarafından bazı hedefler belirlenir. İnsan davranışının tetiklenmesi,
- Hedefe yönelik davranış yapılır. Burada amaç zihinde meydana gelen düşünceye ve hedefe ulaşmaktır.
- Bu aşamada hedeflere ulaşılır, davranışın devam ettirilmesi gerekir.

Çalışmanın Önemi

Çalışmak, insanı hayatta üç şeyden kurtarır can sıkıntısı, kötü alışkanlıklar ve yoksulluk içinde çalışma olmayan bir hayat ise boşa geçirilmiştir.

Hayatta birçok engelle ve sorunlarla karşılaşabiliriz. Tek çıkış yolu çok çalışmaktır. Çalışmak ve azim her daim başarıyı getirir. Bizler iyi bir hayat istiyorsak, mutlaka çok çalışmalıyız.

Unutmayalım ki “**İnsan ancak çalıştığını kazanır**” (Hz Mevlana)

“Çalışmak, ruhu birtakım bunalımlardan kurtaran, insanı yükselten ve manevî kurtuluşa götüren olumlu bir çabadır. İnsanlık bilincine varan, varlığını kabul ettirmek isteyen, olgun bir hayat anlayışına sahip insan çalışmanın kölesi, zorlukların ve başarıların efendisidir.

İnsan ruhunda gizli olan yaratıcı değerler ancak çalışma yoluyla verimli ve faydalı somut eserler olarak ortaya çıkar. İnsanlığın teknik, sanat ve bilim alanındaki ilerlemeleri, ferdî çalışmaların bir toplamıdır. İnsanlar çalışmanın değerini bilmeyip bu sonsuz merdivenin basamaklarında yükselme çabası göstermeselerdi, bugün ilkel bir hayat yaşamaktan kurtulamayacaktık. Çalışma insanın görüş, duyuş ve yaşayış ufuklarını açar. Bunun sonucu olarak insan yükselme yolunda büyük bir güç ve manevî huzur kazanır.

Çalışmayan insanlar, düşünmekten, duymaktan, çevresine faydalı olmaktan uzak birer boş varlık olup, çevresi için zararlıdır. İnsanı maddî-manevî felakete sürükler. Nasıl bir demir işlemez ve durduğu yerde paslanır (işleyen demir ışıldarsa) , kendi çapında bir şey yapmak, kendine ve çevresine faydalı olmak için çaba göstermeyen insan da çürümeye aday ise çalışıp, çaba gösterende yücelmeye adaydır.

Yaşamaktan zevk almak, kendi çapımızda yarattığımız eserlerle kişiliğimizi kazanmak ve hayat yolunda başarı sağlamak istiyorsak, kılavuzumuz çalışmak olmalıdır.

Dünya hayatında başarıya ulaşmanın şartı çalışmaktır. Yüce Allah çalışanı mutlaka başarıya kavuşturur. Çalışmadan bu dünya hayatında hiçbir yere varılamaz.

Çalışmak, insana çok şey kazandıran bir davranıştır. İnsanın hayatını devam ettirebilmesi ve yaptığı işte başarılı olabilmesi ancak çalışmayla mümkündür.

- *Çalışmak başarıyı yakalamanın temel ve tek kuralıdır.*
- *İnsanın elinde bulunan imkânlar dan en önemlisi çalışmaktır.*
- *Çalışmak insan için, sonsuz bir zenginlik ve tükenmez bir kudrete sahip olmak demektir. Zira her çeşit başarı ve iyilik çalışma ile elde edilir.*
- *Dostunu sevindirip, düşmanını yıldırım isteyen insan dürüst ve verimli çalışma silahını hiçbir zaman elinden bırakmamalıdır.*
- *Çalışarak kazanılan nimetler helal ve bereketlidir.*

Mesleğin İnsan Yaşamındaki Yeri

“Okuma, çalışma, eğitim faaliyetleri ile mücehhez insanın en büyük arzusu uygun, ideal bir meslek sahibi olmaktır.”

Meslek, kazanç elde etmek, hayatın devamı için yapılan faaliyet olarak tanımlansa da, insanların meslek edinmelerinde tek unsur kazanç değildir. Meslek; bireye bağımsızlık, güvence, bir gruba ait olma, tanınma gibi gereksinimlerini karşılama olanağı da sağlar. Bunlardan daha önemlisi mesleğin özü; gerçekleştirme yolu olmasıdır. Sağlıklı insan çalışarak, bir şeyler üreterek tüm güçlerini kullanır ve geliştirir, bundan haz ve doyum sağlar. Bunun için paraya gereksinimi olmayan insanların da bir meslek edip çalıştıklarını, bazı kimselerin az gelir getirirde kendi mesleğini meslek aşkı nedeni ile daha çok gelir sağlayabilecekleri mesleklere tercih ettiklerini görmekteyiz. Meslek para kazanmanın ötesinde dünyayı güzelleştirme aracıdır.

Meslek kişinin kimliğinin en önemli kaynağı olup, aynı zamanda onun çevresinden saygı görmesine, toplumda bir yer edinmesine ve işe yaradığı duygusunu yaşamasına olanak sağlar. Meslek etkinlikleri ile kişi kapasitesini kullanır, bir şeyler üretir ve yaratır. Bu etkinliklerden duyulan haz ve sağlanan doyum genel yaşama da yansır. Aynı şekilde, çalışma yaşamındaki huzursuzluk ve doyumsuzluk da kişinin psikolojik sağlığını bozar. Çalışma yaşamındaki mutsuzluğun en önemli nedeni ise kişinin seçtiği mesleğin niteliklerine uygun olmamasıdır.

Günümüzde ki meslek türleri, bir kimsenin meslekleri tanınmasına hatta isimlerini bile öğrenmesine olanak bulamayacağı kadar artmıştır. Teknolojinin ilerlemesi ile bazı meslekler çalışma hayatından silinmekte ya da çağa ayak uydurabilirse bazı değişikliklerle varlığını sürdürebilmektedir. Mesleklerde uzmanlaşma artmakta ve her bir uzmanlık alanı ayrı bir meslek olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde, sanayileşmiş toplumlarda, artık gençlerin görerek, yaşayarak meslekleri tanıma olanağı çok sınırlıdır. Çünkü bir çocuğun anne babasının işini gözleme ve ona katılma olanağına sahip olması bir yana dursun onların ne yaptıkları hakkında bir fikir sahibi olma olanağı bile yoktur.

Çağımızda meslek seçiminin bir sorun haline gelmesinin bir diğer nedeni de özgürlüklerin genişlemesi, bireyin kendi yaşam biçimini seçmesi ve kararının sorumluluğunu taşıması gerektiği görüşünün benimsenmesidir.

Bireyin seçme özgürlüğünü doğru tercihler yapabilme doğrultusunda kullanabilmesi için, neyi niçin istediğini, ne gibi bedensel, zihinsel ve ekonomik olanaklara sahip olduğunu bilmesi yani kendini tanıması gerekir. Uygun, arzu edilen mesleğin elde edilmesi, sahip olunması; günümüzün stratejik sorunu olan işsizliğin, istihdamın tek anahtarıdır.

- ***Doğru bir meslek; hayatınıza anlam ve mutluluk getiren meslektir.***
- ***Uygun bir meslek; istikrarlı ve başarılı bir hayatın anahtarıdır.***

Özdeyişler

- Bilginin efendisi olmak için, çalışmanın uşağı olmak şarttır.
- Okuyan insan; ilmine, tecrübesine göre anlar; anladığı kadar da sorumlu olur
- Okuma zevkini kazanmayanın öğrenimi yarıda kalmıştır.
- Okumak bir deva anlamak bir şifadır.
- Okumak bir insanı doldurur insanlarla konuşmak hazırlar yazmak ise olgunlaştırır.
- Okumak sanatı yaşama sanatının büyük bir parçasıdır.
- Okumak gıdadır okuyan insan, bilen insanlıktır.
- Okumasını bilirsen her insanın bir kitap olduğunu göreceksin.
- Okuyabilirseniz her insan bir kitaptır.
- Okuyan insan fenalığa vakit bulamaz.
- En etkin bilgi; bilmediğini bilmektir.
- Boşta kalan zamanı, en iyi okumak değerli kılar.
- Okumak, insana olgunluk, konuşmada canlılık, yazmada açıklık verir.
- Kitapsız büyüyen çocuk, susuz yetişen ağaca benzer
- Çocuk siz istediğiniz için bir şeyi bilmesin, anladığı için bilsin.
- İlmî olmayan bir beden, suyu olmayan şehre benzer
- Allah ilmi dileyene, malı dilediğine verir.
- Hiçbir şeye ihtiyacımız yok, yalnız bir şeye ihtiyacımız vardır; çalışkan olmak (Mustafa Kemal Atatürk)
- İnsanoğlu için en kutsal ibadet; çalışmak, doğruluk ve insan sevgisidir. (Hacı Bektaş-i Veli)
- “İnsan için ancak çalışmasının karşılığı vardır. Ve insan çalışmasının karşılığını görecektir.” (Ayet)
- C. Allah ilmi dileyene malı dilediğine verir.
- Hikmet ve ilim müminin kaybolmuş malıdır, onu nerede bulursa hemen alsın. Çin'de de olsa alınız”(Hadis-i Şerif)
- Bildiğim tek bir şey hiçbir şey bilmediğimdir. (Sokrates)
- Çalışmak başarıyı yakalamanın temel ve tek kuralıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İŞ VE İNSAN

*“Âyînesi iştir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i akli eserinde”*

Ziya Paşa

Çalışmak, yararlı iş yapmak ibadettir.

Kalkınma Sanayileşmek Demektir.

M.Kemal ATATÜRK

“Çağımız bilgi çağı da olsa, en önemli kaynağımız insanımızdır.

Hak ile sabır dileyip bize gelen bizdendir.
İlim, akıl ve Ahlak ile çalışıp bizi geçen bizdendir.

Ahi Evran

Ticari ahlakını bitirmiş bir milletin ekonomisini
diriltemezsiniz.

*İstikbalin yolu bazen geniş,bazen dardır.
Sakın unutma ha ! önün yarıdır
Yılmadan azimle YÜRÜ....
Er geç senin için parlak bir İSTİKBAL vardır.*

1961 / İ.T.Ü / Fettah GÜVENTÜRK

Çalışma Hayatı

Çalışma hayatı, bireylerin üretim sürecine katılarak oluşturdukları bir faaliyet alanıdır. Bireyler emeklerini, becerilerini, uzmanlıklarını, bilgilerini, deneyimlerini kamu veya özel işletmelerin mal, hizmet, bilgi ve teknoloji üretimlerine, belirli ücret, özlük ve sosyal haklar, katılarak topluca çalışma hayatını meydana getirirler.

Çalışma hayatının kendine özgü nitelikleri, özellikleri, kuralları vardır. Toplumun başta iktisadî hayatı olmak üzere sosyal, kültürel, teknolojik ve siyasî hayatını etkileyecek, yönlendirecek bir güce sahiptir. Çalışma hayatı millî güç unsurları içinde diğer bütün unsurları harekete geçirici, geliştirici, hedeflere ulaşmada bütünlüyci rol oynar.

Çalışma hayatının, insan hak ve özgürlükleri temeli üzerinde, adil, istikrarlı, güçlü ve gelişmeye uygun şekilde devamını hukuk düzeni sağlar. Hukuk düzeninin bu görevi yerine getirebilmesi ise, çalışma hayatının bütün özelliklerini, niteliklerini dikkate almasına, Kamu-Özel Sektör-İşçiler arasında devamlı uzlaşma, dayanışma imkân ve kanallarını açık ve hazır bulundurmasına ve nihayet sürekli çalışma barışını gerçekleştirecek şartların kurallaştırmasına bağlıdır.

Çalışma Hayatının Esasları

Çalışma hayatının esasları üç temel düşünceyi ve bu düşüncelere bağlı önerileri kapsar;

Birincisi; Toplumda huzur, barış, güvenlik ve istikrar içinde varlığını devam ettirecek ve başta ülke kaynak ve zenginliklerinin verimli kullanılması olmak üzere iktisadî gücün ve diğer millî güç unsurlarının dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayacak çalışma düzeninin kurulmasıdır.

İkincisi; Bireylerin serbest iradeleriyle üretim sürecine katılma imkânlarının hakça ve şartlarının insan hak ve özgürlüklerine yakışır biçimde hazırlanmasıdır.

Üçüncüsü; Üretim sürecinde çalışmaları, çabaları, faaliyetleriyle yer alan bireylerin (işçilerin, emekçilerin) ücret, iş, sosyal güvenliklerini sağlayacak ve onların mutlu olmalarının yol ve yöntemlerini gösterecek önlemlerin alınmasıdır.

Çalışma Hayatının Güvencesi: Çalışma hayatı bir bütündür. Üretime katılan emek kadar sermaye, doğal kaynaklar, bilgi ve teknolojiye değerli, dokunulmaz ve kutsaldır. Çalışma hayatının güvencesi, üretime katılanların doğal ve doğal olmayan risklere karşı korunmasını, uğranılan kayıpların tam veya belirli ölçülerle karşılanmasını kapsar.

İş hayatının en önemli kuralı; İş hayatı zorlu bir yoldur. Bu zorlu yolda, insan yönetmek, şirket yönetmek, müşteriye yönetmek, şirketin mali yapısını yönetmek, tedarikçileri yönetmek gibi.

Çalışanlar kötülük düşünmeye vakit bulamazlar.

İş Hayatı ve İlkeleri

Yaşamın temel ihtiyaçlarının üretimi, üretimin toplum katmanlarına ulaştırılması, toplumun, tüm ihtiyaçlarının yerine getirilmesi, kainatın insana sunduğu nimetlerin elde edilmesi gibi tüm faaliyetler İş Hayatı olarak vasıflandırılır.

İş Hayatının Temel ögesi “iş” olup “iş” eyleminin gerçekleştirilmesi “**Çalışmak**” fiili ile mümkündür.

İş hayatı ve sorumluluğunun toplum ve toplum katmanlarında en başta görülmesi, kabul edilmesi, uygulaması toplumun sefalet ve fakirlikten kurtulmasına, ülkelerinin de muasır ülkeler seviyesine çıkmasına vesile olur.

İş Hayatı :

Temel ekonomik faaliyetlerin; verimli, kaliteli, rekabete açık, optimal fiyatla, bilgi, tecrübeli, teknolojiyi ve kar amacıyla geçerli araçları kullanılmasıdır.

Gelişim, değişime açık sosyal hukuk (adalet), iktisat ilkelerine uyumlu, işçi ve işveren haklarını dengeli tutulacak şekilde kendine, topluma, devletine ve insanlığa yararlı olacak şekilde icra edilmesidir.

Başlıca İş (İş Hayatı) Alanları (Temel ekonomik faaliyetler)

Ticaret, üretim, sanayi, ziraat, hizmet ve esnaf ve sanatkar dünyası

İş Hayatının Ortak ilkeleri

- İşin yapılmasın da yöntem ve organizasyon,
- İşin planlama, metot ve teknikleri,
- İşin ticari, hukuki, iktisadi, ahlâki kuralları,
- İş hayatın da tarafların birbirine karşı sorumlulukları,
- İşin söz konusu olan zaman için de imal ve teslimi,
- İş çevresinin sağlık ve güvenlik koşullarına uygunluğu,
- İşin üretimin de kullanılan alet ve techizat seçimi,
- İş de kullanılan alet ve techizatın bakım ve korunması,
- İş de kullanılan ara ve yardımcı malzemler,
- Ürün ve hizmetin verimlilik ve kalite seviyesi,
- Mamul ve hizmetin optimum kar ve ödeme ile pazarlanması,

İş Hayatının Başlıca İlkeleri

1. Kişisel gereksinimler

- İnsani ve ahlâki değerlere riayet etmek,
- Dürüstlük değerlerini en yüce erdem olarak kabul edilmesi,
- Müşteri memnuniyetini kendi menfaati gibi korumak ,
- Sözlü ve yazılı taahütlere sadık olmak,
- Vicdan hürriyetine saygılı olup başkasının hakkını yememek,

2. İş ve Üretim İlkeleri

• İşin gereksinimlerini yerine getirmek, hizmet ve üretim verimini kalitesinde yapmak,

- Bilgi, teknoloji ve yeniliklere açık olmak,
- Rekabeti için gerekli verimlilik sınırına ulaşmak ,
- Doğru beyanda bulunmak, haksız kazançtan kaçınmak,
- Spekulasyon ve karaborsacılıktan kaçınmak,
- Servetini toplum zararına kullanmamak.

3. İş Veren ve Kamu İlişkileri

- Kanunlara karşı saygılı olmak,
- Vergisini kaçırmadan zamanın da ödemek,
- Devlete karşı tüm sorumlulukları yerine getirmek,
- Çevre ve doğayı korumaya özen göstermek,
- Devletin ayrılmaz bütünlüğü ilkesine bağlı olmak.

4. Çalışanlara Karşı Sorumluluklar

- Ücret sisteminde adil olmak ve zamanında ödemek,
- Eğitime önem vermek çalışanların seviyesini geliştirmek,
- Sosyal hakları yerine getirmek,
- İstihdam kurallarına riayet etmek,
- Çalışanlar arasında ayırım(din,dil,ırk) yapmamak.

5. Çalışanın İşverene Karşı Sorumlulukları

- İşe vaktinde gelir, İş sırasındaki boşa geçen zamanı asgaridir,
- Aldığının karşılığını azami derecede vermeye çalışır,
- Yaptığı işi düzgün ve kalitesinde yapar,
- Çalıştığı tezgah ve teçhizata azami ihtimamı gösterir,
- Çalışanlar ve amirlerine karşı uyumlu ve saygılıdır,
- Hammadde ve işletme giderlerinde azami tasarrufludur,
- Sağlık ve emniyet tedbirlerine azami riayet eder,
- Yeniliklere ve eğitime, gelişmeye yatkındır.,
- Aldığı ücret ve gelir için şükretmesini bilir.

Sonuç Olarak:

İş Hayatında; İnsan'a verilen sorumlulukların başlıca ve en önemlisi "Liyakat" ehliyettir. Her çalışanın kabiliyet paralelinde meslek seçmesi ve bu paralelde uygun görevin verilmesidir. Yani doğru işe "Doğru İnsan" kuralıdır. İnsan yaratılışında kendine verilen vasıf ve sorumluluklarla akıl ve bilgi ile mücehhez olarak, tecrübesini de kullanarak yaptığı işin kendisine ve topluma yararlı olacağına, bütün bu yaptıklarının ibadet kabul edileceğine inançla ulaşacağı başarı kaçınılmazdır.

Çalışan, cesaret ve bilimsel yöntemler kullanarak üreten, iş ve aş sağlayan insan kendisi ve toplumu için ibadet sayılabilen çalışmayı, en yararlı iş faaliyetini gerçekleştirmiş olur.

İş ve Meslek Ahlâkı

İş ahlâk'ının önem kazanmasındaki en önemli etkenler, dünyanın giderek tek bir pazar hâline gelmesi ya da küreselleşmesi, insan haklarına verilen önemin artması ve çevre kirliliğinin tehlikeli boyutlara ulaşmasıdır.

Toplumları zengin ve mutlu yapan, doğal kaynaklardan çok, yetmişmiş ve kaliteli **insan gücü** ve bu insan gücünün **iyi yönetilmesidir**. Bir toplumdaki **iş ahlâkı**, o toplumdaki iş gücünün kalitesinin önemli bir göstergesidir. Yalnız başına teknik bilgi zenginlik ve mutluluk yaratmaya yetmediği gibi herkesin çalışmadan zengin olmayı hayal ettiği, kısa ve haksız yoldan para kazanmanın her şeklinin doğru kabul edildiği her yönetim kademesindeki rüşvet ve yolsuzlukların mevcut olduğu bir toplumda **iş ahlâkı** oluşmadan yeni yatırımlar yapmak ve istihdam artışı beklemek doğru olmaz.

İş ahlâkı, çalışma ve meslek ahlâkını da içermektedir. **Çalışma ahlâkı**, bir toplumda işe ve çalışmaya karşı tutumlar, tavırlar ve bu konudaki değerleri ifade etmektedir. **Meslek ahlâkı**, meslek sahiplerinin mesleklerini yapmak suretiyle kendilerine ihtiyaç duyanlara hizmet ederek kamu yararına çalışmalarınıdır. Yani mesleklerini icra ederken kişisel yararlar meslek sahibi için ikinci planda kalmalıdır.

Meslek ahlâkının bazı temel ilkelerini şöyle sıralayabiliriz; ulusa ve insanlığa hizmet etmek, mal ve can emniyetini sağlamak, zayıf kuvvetliye karşı korumak, huzur ve güven içinde yaşayanları şiddete ve saldırganlığa karşı korumak, vatandaşların anayasal haklarına saygı göstermek. Herkese örnek olacak lekesiz, dürüst ve namuslu bir özel yaşam sunmak. Hukuka ve kurumun kural ve ilkelerine bağlı olmak, kişisel duyguların, ön yargıların, düşmanlıkların mesleki kararları etkilemesine izin vermemek. Gereksiz yere güç kullanmamak, hediye ve rüşvet kabul etmemek ve görevi kötüye kullanmamak bizlere örnek teşkil edebilir.

Sosyal sorumlulukta esasen iş ahlâk'ının gereğidir. Bir başka ifade ile iş Ahlâkı, sosyal sorumluluğu da içeren bir anlam taşır. Bir işletme sahibinin **doğru, dürüst birisi olması, sözünde durması, hileli yollara başvurmaması** takdir göreceği davranışlar olacaktır. İşletmelerin gerek iç, gerekse de dış çevreye karşı sorumlulukları vardır. Organizasyonların çalışanlara karşı sorumluluğu, müşterilere ve pay sahiplerine karşı sorumlulukları işletmenin içi sorumluluklarına; devlete, doğaya, çevreye, rakiplere, yasalara ve topluma karşı sorumlulukları ise işletmenin dış sorumluluklarına örnek olabilir.

Bir işletmenin temel amacı; topluma hizmet, sosyal sorumluluk, istihdam sağlamak ve global normları sağlamak gibi gözükse de asıl amacı kar elde etmektir. Bu nedenle işletmeler karını maksimize edecek yollara başvurabilirler.

İş hayatının insan üzerindeki rolünün gittikçe çoğalması, aile bireylerinin birçoğunun sosyal statüdeki yerinin değişmesi, ev hanımlarının da daha iyi

şartlarda yaşamak için çalışma hayatına girmesi, aile bireylerinin genç yaşlarda kendi bireysel irade ve özgürlüklerini kullanmak için çalışma hayatına girmesi. İnsanların ihtiyaçlarının çoğalması ve bunları karşılama ihtiyacı ve statü ihtiyaçları insanları daha çok çalışmaya sevk etmiştir. İstihdam ortamının, iş gücüne göre daha az olması işletmelerin çalışanlar üzerinde baskısını ve gücünü arttırmıştır. Daha iyi işlerde çalışmak için toplumlar eğitime daha fazla önem vermiş, eğitimi yatırım olarak görmüş, hayatlarını bu uğurda sürdürmeye başlamışlardır.

Kısaca, özetlemek gerekirse, ister organizasyonun isterse de işgücünün karşılıklı hedeflerine ulaşmasının temel yolu iş ahlâk'ından geçer. Her geçen dakika daha kaliteli rekabet ortamı ve iş gücü ihtiyacının artmasına karşı organizasyonların rakiplerinden, çalışanların ise iş güvenliği ve başarılarına ihtiyaç duymayı gerektirmektedir. Tüzel veya gerçek kişilerin önce kendilerinden başlamak kaydıyla iş hayatına uygulayacakları ahlâk-i değerler, başarılarının temel anahtarı olacaktır.

İş Hayatında Sorumluluk

Seçilen bir mesleğin vazife ve sorumlulukları iş hayatına yeni atananlar için çok önemlidir. İyi bir meslek seçenler zaman zaman irili ufaklı zorluklarla karşılaşır. Haksız kazançlar elde etmek için çeşitli rüşvetler, sahtekârlıklar insanın önüne çıkar.

Ahlak kurallarının iş hayatında önemi pek büyüktür. İşinde intizam itimada layık olmak, doğruluk, sadakat, sözleşmeye saygı, namusluluk gibi etkenler birinci sınıf ekonomik etkenlerdir.

Ekonomik hayatta her zaman derhal olmamakla beraber düşüncesizleri, hilekârları daima cezalandıran bir kudret hüküm sürmektedir.

Ahlak açısından “yanlış olan”, iş hayatında da doğru değildir. Bir iş adamı giriştiği bulanık işlerden dolayı önce kendi personelinin ahlakını bozar.

Mutlu olmak ve giriştiği her teşebbüste başarı kazanmak isteyen adam yaptığı işi sevmelidir. “En iyi iş, sevinçli bir adamın parmakları arasından çıkan bir iştir.”

En iyi işin insanı mutlu kılma bakımından hünerden üstün bir unsuru daha vardır ki **yapıcılık** unsurudur.

- **Hiçbir iş görmeyen adam, hiçbir şeyi sevmez.**
- **Nerede yumuşak huylu insanlar varsa, orada ticaret vardır.**
- **Sözünde durmak, sözleşmesini iyi bir şekilde uymak imandandır.**
(Hadisi Şerif)

İş ve İnsan İlişkileri

Toplumda her insanın kendisine göre bir değeri vardır. Bu değeri kendisine ister toplum, isterse kendisi versin ona göre davranılmasını ister. İnsan ilişkileri insanlara değer verme sanatıdır. Her insan kendisine iyi davranılmasını istediği gibi, başkalarına iyi davranma, saygı, sevgi gösterme, iyi geçinme durumundadır. İnsan ilişkilerini iyi bilen, uygulayan kimseler, dünyanın en sert-kaba insanlarını bile yumuşatabilirler.

İnsan İlişkileri; bir iş yerinde amaçlara uygun olarak çalışanları yönetmek için, yöneticilerin uyguladığı ilke ve kuralların tümüne denir.

İş; insanların toplumsal ilişkiler içinde, amaçlı olarak yaptıkları uğraşların hepsine iş denir. Bir değişik ifade ile bireyin bir şey yapması ya da bir sonuca ulaşmak amacıyla yaptığı faaliyettir.

Amir; başkalarından sorumlu olan ve başkalarının işlerini idare eden kişiye denir.

Yönetici, bir yeri idare eden, yürüten kimsedir.

Yönetim ise, bir amaca ulaşma yolunda girişimlerin ve faaliyetlerin toplamıdır.

İş ve insan ilişkileri; deyince aklımıza, herhangi bir işyerinde çalışan insanların birbirleriyle veya müşterileriyle olan ilişkileri gelmektedir. Bir işyerinde yönetici ve yönetilenlerin olması doğal bir sonuçtur. Sadece insan ilişkileriyle bir işyeri yönetilmez. Yönetim kavramının içinde başta insanlar olmak üzere üretim elemanlarını sırasıyla insan gücü, hammadde, sermaye, makine-teçhizat ve zamanı amaçlar doğrultusunda etkin ve verimli kullanım söz konusudur. Burada ana faktör insan gücüdür

İş ve insan ilişkileri, çalışan ve çalışmayan tüm insanların hayatını içine alan ve hepimizi etkileyen konuları kapsamaktadır.

Amaç; işyerinde kullanılan üretim elemanlarını en etkin ve verimli kullanarak olumlu sonuçlar almaktır.

Temelde çok basit görünen kurallara dayanmaktadır. Eğitim ömür boyu devam eder. İnsan ilk eğitimini aileden alır. Okul ve çevresiyle olan ilişkileri ile devam eder. En iyi eğitim, yaşanan bir hayatın öğrettikleridir. Hayatın kendisi iş ve insan ilişkilerinden başka bir şey değildir.

İş ve insan ilişkileri, belli kurallara göre düzenlenmelidir. İşyerinde çalışma saatleri, ara dinlenme ve mesai saati bitimine kadar yapılacak çalışmalar ve işyeri kurallarına uyulmalıdır.

- İlk emir oku paralelinde ilim ve bilgiye, eğitime, çalışmaya önem vermek suretiyle, doğru ve uygun meslek edinmek.
- Bilgi, tecrübe, deneyimlerini, topluma sunmak, paylaşmak.
- Temel değerler ile mücehhez iş hayatının sorumluluklarını yerine getirmek ibadet mertebesine ulaşabilecektir.

İş Hayatının Üretim Faktörleri

İnsan ihtiyaçlarını tatmin etmeyi sağlayarak iktisadî faydayı artıran her türlü faaliyete üretim denir. Diğer bir deyişle üretim fayda yaratmak şeklinde de tanımlanabilir. Fayda kavramının içerisine hizmet ve mal faydası da girmektedir. **İktisat ilmi, kıt kaynaklarla sınırsız ihtiyaçlar arasında denge kurmaya çalışır.** Bu açıdan mal ve hizmetlerin üretilmesi için üretim faktörlerine de ihtiyaç bulunmaktadır. O halde üretim faktörleri, üretimin meydana gelmesi için gerekli unsurlardır.

Ekonomide üretim faktörleri üç başlık altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar: **Emek, sermaye ve doğal kaynaklar (toprak ve ham madde)**'dir.

a) Emek

Emek, üretimin temel ögesi olup, insan faaliyetinin üretime katılmasıdır. Çalışanın yaptığı hizmetler karşılığı elde ettiği kazanca ise "ücret" denir. İnsanın fiziki gücü veya zihinsel yeteneği ile yapılan işlere göre emeğin üretkenliği değişiklik gösterir. Buna göre emek ilk olarak ikiye ayrılır:
-Fiziki güç, Zihni güç.

Amacı; emek faktörünün muhatabı olan insanın refah ve mutluluğunun sağlanmasıdır.

b) Doğal Kaynaklar (Toprak)

Yeraltı ve yerüstü kaynaklarla, tabiatın sahip olduğu her türlü unsur doğal kaynaklar tanımının içine girer.

Önemli bir üretim faktörü olan toprağın bir özelliği, arzının sabit olmasıdır. Doğal kaynakların arzının sabit olmasına rağmen zaman içinde bazı değişimler ortaya çıkabilir, örneğin, ormanların azalması, yeraltı zenginliklerinin yok olması gibi. Bunun yanında insanoğlu bu azalmalar karşısında tekniğin ilerlemesi ile doğal kaynakları arttırıcı değişimler yapabilmektedir.

c) Sermaye

Ekonomide her türlü geliştirilmiş üretim aracı, sermaye olup üretimi gerçekleştiren bir faktördür. Sermaye faktörü üretim faaliyetinde insana yardımcı olur ve verimliliği arttırır.

Bir işletmenin gereçlerini yenilemeye veya arttırmaya yönelik faaliyetlerine "yatırım" denir. Bu faaliyetlerinin gerçekleşmesi için sağlanan finansman karşılığında kuruluşlara veya kişilere yapılan kar ödemelerine "faiz" denir. Bu da faizin sermayenin maliyeti olduğunu göstermektedir.

Buna göre ekonomideki yatırımlar veya yatırım malları iki gruba ayrılır:

1- Sosyal sermaye

2- Doğrudan verimli olan sermaye.

Birinci grupta yer alan yatırımlar baraj, yol, konut, liman vs.dir.

İkinci gruba ise fabrikalar gibi yatırımlar girer. Ancak ekonomide verimliliğin oluşması için bu iki grup arasında denge olması gerekir. Arz-talep dengesi gibi.

Teşebbüs ve Girişimcilik

Modern ekonomilerde, klasik üç üretim faktörlerine bir faktör daha eklenir. Eklenen bu üretim faktörü teşebbüs faktörüdür. Bu faktörün görevleri yukarıda açıklanan üretim faktörlerinin organize edilmesi ve yönetilmesidir.

Üretim faktörlerinin sayısı olarak dörde çıkması ekonomide meydana gelen genel gelişmenin neticesidir. Önceleri teşebbüs sahibi olanların (müteşebbis veya girişimcinin) üretim faaliyetlerine katılmak için yeterli sermayeye sahip olmaları gerekli idi. Ancak bugünkü modern ekonomilerde sermaye ve teşebbüs faktörleri arasındaki farklar açıklık kazanmıştır.

Müteşebbis (girişimci) kavramından firmanın sahibi ve sahipleri anlaşılır.

Girişimcilik: İnsan gelişiminin parçasıdır. Genelde ticari ve sanatsal alanlarda görülen girişim ruhu; Bilgi ve tecrübe teknoloji, finansla birleşerek teşebbüs olarak ortaya çıkar. **Cesaret** teşebbüsün doğumunda önemli bir motivasyon faktörüdür. Teşebbüsün bir hizmet veya üretim amacıyla istihdam kullanılarak oluşturduğu işletmeler “Kutsal birer Kurum” olup ibadetle eşdeğerdir. Belirli bir planlama sonucu oluşturulan bu işletmelerde; çalışmak, tasarruf, dürüstlük, güven gibi unsurlar başarının anahtar kavramlarıdır.

Bilgi, tecrübe ve kısmen finans birikimi sonucunda doğan Kobi 'ler genelde girişimcilik için birer örnektir. Ancak birçok imkanları sınırlı olan Kobi girişimciliğinin başlangıçta destek ve teşviki; ülke nezdinde yaratacakları katma değer büyük olmasını sağlar.

Girişimcilerin hepsinde gerekli olan tüm unsurlar aynı anda bulunmaz. Birbirini tamamlayacak tarzda girişimciler müşterek işletme kurarlar. Bu tarz işletmelerde en çok gerekli olan **Unsur; güven ve itimat** 'dır. Bu duyguların kuvveti oranında; ortaklıklar kuvvetli ve uzun ömürlü olur. Günümüzde değeri artan bir diğer önemli unsur; **bilgi ve tecrübe**'dir.

Girişimciliğin teşviki ileri gitmiş ülkelerde baş sırada yer almaktadır. Girişimcilik koşullarını kalkınmakta olan ekonomilerde firma kurma dinamiğine yardımcı olacak bir ortamın yaratılması önem arz etmektedir.

Girişimciliğin, üniversite öncesinden başlayarak özendirilmesi gerekmektedir. Son yıllarda girişimcilik üzerine dersler verilmektedir.

Kalite; standartlara veya şartnameye uygunluktur. Tasarım şartlarına istikrarlı biçimde uyan ürün bu tanıma göre yüksek kaliteli ürün olarak kabul ediliyordu. Bir diğer tanım ise; kullanıma uygunluktur. Buna göre, bir ürünü kullanan kişilerin üründen beklentileri kendi ihtiyaçları veya ürünün ne maksatla kullanacakları doğrultusunda olabilecektir. Toplam kalite yönetiminin odak noktası, müşteri olduğuna göre, kalitenin tanımını yaparken de müşteriyi referans olarak almak gerekir. Bugün ise kalite; müşteri isteklerini önceden tahmin ederek, müşteri beklentilerinin ötesine geçmek, ürünün doğal yaşamı boyunca müşteriyi memnun etmek olarak tanımlanmaktadır.

İktisat ve Ticaret

İktisat kelimesinin başlıca anlamları;

- **Yapmaya azmetmek, kesin karar vermek, bir yere yönelmek,**
- **İsraf ile cimrilik arasında dengeli, itidalli davranmak,**
- **İşlerde iktisatlı olmak, ifrat ve tefrite sapmadan mutedil olmaktır.**

Sanayi (üretim), ticaret... gibi faaliyetlerin tümü ekonomik hayat olarak mütalaa edilir, üretim, faaliyet ve işletmelerin tümüdür. **Üretim**; istihdam, ihracat ve zenginliğin anahtarı olup bu konum ülkelerin kurtuluşu ile özdeştir.

Yaşamın; Ekonomik, Sosyal mesleği **ticarettir**.

Toplumda, üretilen mal ve hizmetlerin el değiştirmesi, pazarlaması, manasına gelir ve üretimin, tüketimin can damarıdır.

Ürünün mal ve hizmetin üreticiden tüketiciye ulaşmasını sağlar. Geleneksel olarak, toptan, perakende, iç ticaret, dış ticaret olarak bilinen ticaret kişilerin ülkelerin olmazsa olmazlarının başında gelmektedir.

Ticaret; kişilerin dünyasını, dışarıya yansıtan bir işlem olup, üretici tüketici aracı gibi taraflardan oluşur.

Hayatın her alanında olduğu gibi ticari konularında; evrensel / temel değerleri vardır. Ticaret yapacak kişinin bu konuları bilmesi ve gerekli eğitimleri görmesi gereklidir.

Ticaretin ana bilim dalı; iktisat ve ekonomi bilimleri olup bu bilimlerin desteği ahlaki kuralların uygulanması ile ticaretin dengesi sağlanabilir.

Toplumun en küçük biriminden en büyüğüne kadar bu stratejik mesleği yapmayan ve tanımayan kimseye rastlamak mümkün değildir. Bu mesleğin uygulama teknikleri ve dürüstlük ilkesi paralelinde karlılık artar.

Bu meslekte yapılan hatalar; ilişkileri, anlaşmaları, en kötüsü ticaretin devamlılığını yaralar, tıpkı insan kan donanımındaki arızalar gibi.

Ticaretin gereksinimlerini doğru olarak uygulayabilen kişi, toplum, ülkeler “güven” dürüstlük vasıfları ile daha az teminat / hatta teminatsız olarak kredi sağlayabilir ve faaliyet alanları genişler tersi ise, büyük teminatlar vermek mecburiyetinde kalır. **Ticaretin ana unsurları; fiyat, ödeme şekli, teslim zamanı, kalite olarak bilinir.**

Karşılıklı güven ve itimadın önemli ölçüde oluşturulabildiği ortamlarda , bu tür işlemler minimize edilerek dış ticaret daha kolay gerçekleşir. Ticaret ve ihracatın hız ve boyutu artar.

İnsanlığın varoluşu ile başlayan **ekonomik yaşam** süre gelen ticaret zincirini burada özetlemek çok zordur. Ancak toplumun en küçük biriminden en büyüğünün yaşamına kadar bu ortak faaliyeti tanımayan kimseye rastlamak mümkün değildir. İlk çağlarda küçük boyutlarda takas şekliyle başlayan ticari faaliyetler, sanayinin gelişmesi, ulaşım ve iletişim araçları, ülke ve bölge potansiyeli gibi benzer faktörlerinde etkisiyle **uluslararası** boyutlara kadar

yükselmiştir. Genel anlamıyla, ticaret, bir toplumda üretilen mal ve hizmetlerin belirli bir para karşılığı el değiştirmesi şeklinde ifade edilir. Mal ve hizmetlerin arz ve talep dengesi, ödeme şekilleri (peşin ve vadeli) üretim maliyetleri fiyatların oluşmasında başlıca etkindir. Kalite, marka ve kalite güvencesi, hizmetlerin devamlılığı, rekabet ortamı reklam gibi hususlar bu oluşumda önemli etkindir. Fiyatların yüksekliği kalite unsuru ile beraber müteala edilmelidir. Yani kalite arttıkça fiyatlarda artmaktadır. Satın alınacak mal ve hizmetlerin kalitesi, teslim zamanı fiyatı, ödeme şeklinde müteşekkil anlaşmalara uymak şartı vardır. Bazen bu şartlar sözlü, bazen de yazılı olabilir. Anlaşma süresi içinde taraflardan biri şartlardan bazılarını istismar ederse ticaretin akışı kesilir ve ticarete en gerekli olan **itibar** ve **itimat** müessesesi yara alır.

“Rızkın onda dokuzu ticarete ve cesarete” mealindeki hadiste önemine değinilen ticari faaliyetlerin en büyük şartı dürüstlük ve doğruluktur. Zaman, zaman görülen arizi davranışların gerçek ticaretle ilgisi yoktur. Bu tür faaliyetler ticareti lekeler. Bir değişik tabirle ticareti, vücuttaki kan devri daimine benzetebiliriz. Zira bir tıkanıklık veya bir uyumsuzluk ticari birimlerin dolayısıyla toplumun kriz geçirmesine sebep olur. Ticareti fiilen başlatan ve sürdüreceği olan en yüce varlık **insan** unsurunda olması gerekli en büyük özellik ve haslet **dürüstlüktür**.

Manevi inançla ve servetle yapılan ticari faaliyetler aynı zamanda gerçek bir ibadettir. Dolayısıyla bu tarzda çalışan kurumların ve ülkelerin ekonomisi gelişir, zenginliği artar. Aksi takdirde gerek şahsına gerek ülkesine yararı olmayan kötü örnekler çoğalır, toplum yara alır ve ülkeler geri kalır. Ticaretle beraber sanayileşmekte zorlaşır.

Uluslararası itimat ve dürüstlüğün resmi uygulaması “Akreditif” olarak belirlenen dış ticaret teminatlarıdır.

İnsanlığın doğuşuna kadar uzanan ticaret mesleği aynı zamanda peygamber mesleği olup, tüm mesleklerin ortak çıktısıdır. Bu mesleğin her noktada şart ve ana unsuru “güven ve dürüstlük” ‘tür.

Bu hasletler ile yapılan faaliyetler sonucunda kazanılan en büyük servet ise itibardır. Bu mantıkla yapılan ticaret aynı zamanda ibadet ile eşdeğer olup toplumun, ülkelerin değerini her ortamda yükseltir.

- “ Ana şartı borç ödemek olan ticaretin çok önemli bir şartı da kalite ve zamanında teslim unsurudur.”
- “Anahtar Kelime “Güven” Hayatın En Büyük Referansıdır.”
- Ticaretin önemi; “Rızkın onda dokuzu ticaret ve cesarettir” Hadisi Şerifleri ile ifade edilmiştir
- “ Nerde ticaret varsa, orada ki insanlar yumuşak huylu olurlar”

Birlik ve Dayanışma

Yükselmek, mutluluğa erişmek isteyen ve toplum içinde en önemli görevlerden biride, cemiyet fertlerinin birlik ve kardeşlik ruhu içinde yaşamalarını sağlamaktır. Cemiyette fert ve toplumun huzuru, bu görevin kusursuz bir şekilde yerine getirilmiş olmasına bağlıdır. Görevini kusursuz bir şekilde yerine getiren bir toplum, ümit ettiği bütün iyiliklere ve saadete huzur içinde erişebilir. Asıl mesele şudur; cemiyet fertlerinin birlik ve kardeşlik ruhu içinde olmaları bütün iyi işlerde birbirleriyle yardımlaşma durumunda bulunmalarıdır. **İnsan ihtiyaçlarının karşılanabilmesi, hayatın daha yaşanabilir olması için “ iş bölümü ve dayanışma” gereklidir.**

Sorumluluğunu bilen her insan için bu görevin, eksiksiz olarak yerine getirilmesi bir zarurettir. Toplum fertlerinin birlik ve dayanışma halinde olmaları; iyiliklerde yardımlaşmaları, varlığın korunması ve devamı içinde zorunluluk arz eder. Zira kardeşlik duyguları içerisinde birlik ve yardımlaşma, her yönden yükselme ve ilerlemenin de temel kaidesidir.

Sosyal Dayanışma

Toplum ile fertler arasındaki haksızlıkları ortadan kaldırmak için sosyal adalet kavramı içinde yer alan değerlerin yeterli olmadığı görülmektedir. Zira insanları haksız davranışlara iten veya başkalarının haklarını riayetsizliğe sevk eden ortamı ortadan kaldırmanın ancak, insanların hayat varlığını koruyucu tedbirler almak sureti ile huzur ortamını gerçekleştirecek, refah içinde yaşamının imkânlarını sağlayacak dengeli ve karşılıklı haklara riayet eden insanların teşkil ettiği bir topluma ihtiyaç vardır. Sadece kendini düşünen ve yalnız nefsinin adamı olan insanların çoğunlukta olduğu bir toplumda huzuru ve barışın temini mümkün değildir.

Şirket Birleşmelerinde Ana Faktör

Türkiye’de bir işi bir şirketin kendi başına yapma devri herhalde kapanıyor. Dolayısıyla çeşitli biçimler ortaya çıkacak. Bir iş etrafında belki zaman gelince rakipler bile bir araya gelecek, bir gurup oluşturacak ve orada bir değer yaratacak. değer yaratma işi bittiği zaman ayrılıp, kendi yollarına gidecekler. Bugün dahi oluyor. Bunlar artacak. Birleşmeler olacak. Birleşme durumunda olacak şirketlerin yalnız bilançodaki rakamlarla hareket etmemeleri gerekiyor.

Nasıl bir partner? Hangi değer zincirinde neyi, hangi eksikliği tamamlıyor? tamamlayan unsurun temel değerleriyle, benim temel değerlerim, hayata bakışım uyuyor mu? Gibi, bilançoda yazılmayan kriterlere de bakılmalı.

Biliyoruz ki, bu tip birleşmelerin yüzde 70’i hüsrarla sonuçlanıyor. Çünkü birbirlerini tamamlamaya bakmıyorlar. Kafi derecede güven oluşturamıyorlar.

Anahtar kelime GÜVEN. Güven de bugünden yarına yaratılmıyor. Güven artırıcı davranışlarla ortaklıklara gitmek lazım. **Finansal Forum 11 Şubat 2000’den**

Swot analizi nedir ? (Zayıf ve Kuvvetli Yönler)

Ekonomide, iş hayatında hatta günlük hayatımızda zaman zaman swot (zayıf ve kuvvetli fırsatlar ve tehditler) analizi yapılması gereksinimi vardır.

Swot analizi, işinizle ilgili alanlarda güçlü ve güçsüz yanlarınızı görmenizi, gelecekte sizi bekleyen fırsatlar ve tehlikelere karşı hazırlığınızı bugünden yapmanızı sağlar. **SWOT analizi dört aşamadan oluşur;**

S (Strenghts-Kuvvetli taraflar) Şirketimizin güçlü olduğu yanlar neler? Kuvvetli olduğunuz yanları bulmak için, yeteneklerinizi, potansiyelinizi, pazarlama gücünüzü, finansal gücünüzü, pazardaki deneyinizi vb. değerlendirin.

W (Weaknesses-Güçsüz yanlar) Güçsüz olduğunuz yanlar neler? Mali zorluklarınızı, pazardaki deneyimlerinizi, personel yetersizliğinizi vb. değerlendirin.

O (Opportunities-Fırsatlar) Şirketiniz için hangi olanaklar mevcut? Şuanda faaliyet gösterdiğiniz alanla ilgili bir başka alanda büyüme olanağınızı, kişisel ilişkilerinizin size sağladığı gücü, mali desteklerinizi vb. değerlendirin.

T (Threats-Tehlikeler) Gelecekte sizi hangi tehlikeler bekliyor ? Mali kriz olanaklarını, en değerli personelinizi kaybetme riskini, müşterilerinizi rakip şirketlere kaptırma riskini vb. değerlendirin.

İnsani faaliyetlerde, yapacağı girişimlerde yukarda belirtildiği gibi zayıf ve kuvvetli yönlerin zaman zaman checkup diye ifade edilen (sağlık kontrol) ve yoklama işleminin yapılması gereklidir. Bu konuda bir söz vardır ki insanın tek bilmesi gereken husus; “bir kendini, birde hesabını bilmektir.”

Zaaflarınızın farkına varmak swot ile mümkün olur.

Kurumsallaşma;

İşletmelerde zayıf ve kuvvetli yönlerin tespiti, zayıf yönlerin asgariye düşürülmesi ancak kurumsallaşma ile mümkün olur.

Kurumsallaşmanın temel amacı; kurum, kuruluş ve işletmelerin, patron, lider yönetici ve önemli personele bağımlı olmadan faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri ve geliştirebilmeleridir.

- **GÜVEN** hayatımızın her ortamında (özellikle işbirliğinde) stratejik önem taşıyan bir kavramdır.
- **Bireyden tutun kurumlara hatta ülkeler arasına kadar uzanan ilişkilerin anahtarı, güven duygusudur.**
- **Güven; taraflar arasında geçmişte yapılmış olan işbirliği oluşumlarından cesaret alır.**
- **Çoğunluk kuvveti (işbirliği) kuvvetlerin en etkin olanıdır.**

İş Hayatı Üzerine Özlü Sözler

- Rızkın onda dokuzu ticarete ve cesarettedir.
- İş hayatının devamlılığı “Güven” ile orantılıdır.
- GÜVEN unsuru işbirliğinin mayası, işbirliği ise başarının anahtarıdır.
- Eğitim kaybetme riski olmayan en büyük yatırımdır.
- Karlılığın anahtarı verimlilik, verimliliğin şartı eğitimidir.
- Kâinata buğday ekip arpa biçen görülmemiştir.
- En üstün kazanç kişinin elinin emeği ile kazandığıdır. (İnsan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur)
- Helal kazanç için ilk şartlardan biride meslek seçimidir.
- Kişinin yiyeceği ve yakınlarına yedireceği en hayırlı ve helal lokma emek ve alın teri ile kazandığı lokmadır.
- “Doğru sözlü ve güvenilir tüccar (ahirette) peygamberler, siddikler ve şehitlerle beraber olacaktır.
- İktisada riayet eden, fakirlik görmez
İstişarede bulunan, zarara uğramaz
Tasarruf zenginleştirir, İsraf fakirleştirir.
- En iyiniz borcunu zamanında ödeyeninizdir.
- İş hayatı bisiklete binmek gibidir. Ya sürekli pedal çevirirsiniz ya da düşersiniz.
- Ulusal ekonominin temeli tarımdır
- Gerçek işgaller kılıçla değil, sabanla yapılır.
- Zamanımız tamamen bir iktisat çağından başka bir şey değildir.
- Adamın iyisi iş başında belli olur.
- Bakarsan bağ olur, bakmazsan dağ olur.
- Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz.
- Kişi kendi elinin emeğinden daha temiz bir kazanç elde etmemiştir. (H.ş.)
- İki günü eşit olan kayıptadır.
- Alet işler el övünür.

ALTINCI BÖLÜM

İNSAN VE YAŞAM

“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.”

Kanuni Sultan Süleyman

İnsan yaşamının, hayatının sağlıklı olması;
Çalışması, Başarısı, mutluluğu, temel değerleri algılaması ve
uygulaması ile mümkündür.

Zaman; insanın (kaybolduğu zaman geri getiremeyeceği)
en büyük değeri olup, yerinde kullanılmalıdır.

“Acele etmenin anlamı yoktur. Önemli olan zamanında yola
çıkmaktır.”

La Fontaine

“Tarih tekerrürden ibarettir, ibret alınsaydı tekerrür mü ederdi.”

Mehmet Akif Ersoy

İnsanın Yaşam Döngüsü

Doğum (Çocukluk) – Değerler Kazanımı - Ergenlik – Gençlik – Yetişkinlik
Yaşlılık – Ölüm

İnsan Gelişim Çizgisi

Sağlık – Eğitim – Meslek Kazanımı – Çalışma – Faydalı olma dönemi

İnsan Sağlığının Önemi

**“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.”**

Sağlık; hastalık ve sakatlığın olmayışı, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik halidir. İnsanların huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşam sürmeleri için sağlıkları önemlidir. Sağlıklı olmayan bir insanın dünya nimetlerinden haz alması güçtür

İnsana verilen nimetler içinde sağlığın çok özel bir yeri ve ayrıcalığı vardır. Bu nimetin değeri çoğu zaman yitirildiğinde anlaşılır. Oysa iş işten geçmeden önce sağlığımızın, sahip olduğumuz değerlerin, dostlarımızın, tüm nimetlerin kıymetini bilmeliyiz.

Sağlıklı olmak, insan mutluluğunun öncelik taşıyan bir ögesidir. Sağlık genellikle kendiliğinden var olan bir durum olarak algılanır. Oysa sağlıklı olma uğrunda çaba gösterilmesi gerekir. Hatta bugünkü bilgilerimiz bize bu uğraşın daha doğum öncesi dönemde başlaması gerektiğini göstermektedir. Doğal olarak bu aşamada yapılması gerekenler, anne ve babalara düşmektedir. Olaya nesillerin sağlığı olarak bakıldığında, sağlığın ve sağlıksızlığın nesiller boyunca aktarılabilceği görülür. Anne ve babalar genetik özelliklerinin yanı sıra kendi sağlıklarına gösterdikleri özenle bebeklerine sağlık aktarabileceklerini bilmelidirler.

Sağlıklı bir yaşam için alınması gereken önlemlerin pek çoğu günlük yaşamımızda uygulamamız gereken küçük ve kolay çabalardan oluşur. Nerede olursa olsun günlük yaşamı düzenleyen bazı temel kuralların bilinerek uygulanması, sağlığın korunmasını ve diğer bireylerle paylaştığımız yaşamı kolaylaştırır. Bu kurallardan en önemli bazıları temizlik, sağlıklı beslenme, bedensel ve zihinsel çalışma, düzenli yaşam, sigara, alkol, uyarıcı ve uyuşturucu maddelerden uzak durma.

İnsanı diğer canlılardan ayıran özelliklerden birisi sosyal bir varlık oluşudur. İnsan yaşamın her anında çevresindeki kişilerle ve olaylarla ilgili, karşılıklı bir etkileşim içinde bulunur. Bu olayların sağlığımızı etkilediği bir gerçektir. Öyle ki, toplum hayatının etkileri sonucu oluşan bazı hastalıklar için sosyal hastalıklar deyimi kullanılmaktadır. **Yoksulluk, eğitimsizlik gibi sosyal olgular** bazı hastalıkların temelinde yatan olaylardır. Aynı şekilde **yetersiz beslenme, gelişme geriliği**, bulaşıcı hastalıklara yakalanma, kazalar, hatta doğuştan sakatlıkların ortaya çıkması sosyal ve kültürel faktörlerin sonucudur. Toplumdaki akraba evlilikleri ile doğuştan sakatlıklar arasında net bir ilişki bulunmaktadır.

***Ayağımı sıcak tut, başımı serin; kendine bir iş bul, düşünme derin.
Sağlık gibi dost, hastalık gibi düşman, çocuk sevgisi gibi sevgi yoktur.***

Başarının Yolu Sağlık / İlgi ve Bilgiden Geçer

Başrol oyuncusu **insan**'ın ana faaliyetini “**Çalışmak**” yani yaralı iş yapmak olarak özetlemiştik. **Çalışma**; fiziki güç ve akıl olmak üzere başlıca iki ana grupta incelenebilir. Her iki grup çalışma enerjisi; bedeni ve ruhsal sağlığın mevcudiyetine bağlıdır. Sağlık olmadan hiçbir şeyin olmayacağı kesin bir gerçektir.

Doğumla başlayan önce sağlıklı gelişme, hareket , alışkanlık , taklit verileri fiziki gelişmeye paralel olarak önceleri kısmi daha sonra insiyatifli ve bilinçli hareketler oluşmaya başlar. Daha bebek çağında dahi ilgi / sevgi / korku / aldatma duygular etkileyici rol oynar. Daha ilk yaşlarda dahi isteksiz bir hareketi yaptırmak mümkün olmaz. **İstek / ilgi** aynı paralel de duygular olup zamanla **bilinç / bilince** daha sonrada **bilgi** 'ye dönüşür. Yaş ve gelişmenin ilerlemesi hareketler ve fiillerde “**bilme**” nin rolünü artırır. **Temel değerlerin yapılanma dönemi başlar.**

Bebeğin İlk öğrenmeye başladığı şeyler; temel ihtiyaçları karşılamaya yöneliktir. Daha sonra; kendini koruma, bilgi, beceri, öğrenme gelir. Yaratılıştta yani genlerde mevcut değerler ile bebeklik, çocukluk dönemlerinde ana / babanın verdiği **bilgiler**; çocuğu temel eğitime hazırlar. İnsan sırayla ve tedricen eğitim kademelerinde öğrenir, **bilgi** sahibi olur, bilgiyi işler yararlı hale getirir, uygular ve bildiği, bilgileri başkalarına öğretecek boyuta gelir.

Kendini yetiştiren, gerek akademik gerek iş dünyasının otoriteleri bildiklerini nesillere öğreterek bu insanların da iyi işler yapmasına vesile olur. Gerek bilgilere ulaşmak gerekse bu işleri etkin kullanmanın şartlarından biri ve başlıcası; **istek / azim** 'dir.

Bilgilerin başkalarına öğretilmesi de önce görev, hobi ve **inanç** 'la mümkündür. Bilginin sistematize edilip, kitap haline, eser haline getirilmesi bu amacı kolaylaştırır. Bir kısım insanlarda; **bilge** insanları kaynak olarak kullanarak, kendini yetiştirir ve başkalarına aktarma görevini yüklenirler.

Bilgi hazinesi o kadar geniştir ki bireylerin yalnız başına taşıyacağı bilgi sınırlıdır. Bilgi paylaşma ve aktarma görevi **tüm** insanlığın kurtuluşuna vesile olabilir. İlgi derecesi en azından genel bilgilere ulaşmayı mümkün kılar.

İşte bu dönemler; **temel değerlerin** etkinlik, **algı derecesinin artırılmasını** sağlar, ortak kültürü oluşturur.

Başarının Yolları

Cesur ve Atılgımcı olmak

Girişimci / Büyük Düşünmek

Geniş ve rahat olmak

Uysallık ve ağır başlılık

Alçak gönüllü olmak

Sevgi Zinciri

İnsan çok çeşitli ortamlarda çok çeşitli konumlarda kişilerle karşılaşması, iletişimi sonunda insani nitelikleri gereksinimi **sevgi** potansiyeli ile yüklenir. İlk şart insanın kendini, yaratılışını, amaç ve değerinin bilinmesidir.

İnsanın değeri; okumak, eğitim ve inançları ile yücelir. Kendisi, ailesi, toplumu ve insanlık için yararlı bir boyut, değer kazanır.

İnsan; toplum içinde yaşayan bir varlıktır, bir arada yaşamaya mecburdur. Huzurun, mutluluğun olabilmesi, hayatın güzelleşmesi için öncelikle fertlerin diğerlerine karşı iyi niyet ve samimi duygular ile yaklaşması, birbirini sevmesi gerekir.

Bir toplumda kişiler arasındaki dayanışma; işbirliği, karşılıklı sevgi ve güven sayesinde hayat bulabilir.

Bu potansiyel havuzu **sevgi ve sevilme zinciri** oluşturur, havuzun zenginliğini artıran başlıca nitelik halkaları özetle; bu zincirin uzantısını teşkil eder. Yusuf' ca ifade edersek;

“Sevelim/sevilelim bu dünya kimseye kalmaz “

Hayat anlayışında **iyilik, ilim, hikmet, ihsan, özveri, sevgi ve merhamet** gibi asil duygulara sahip olan insanlar ruhen yükselir ve mutlu bir yaşam sürerler. Bu değerlerden mahrum olanlar ise mutluluğa ulaşamadıkları gibi çevrelerin de zarar veren yaratıklar haline gelirler.

Tamamen maddiyata yönelen ve nefsanî hazlarda çokluk, aşırılığa giden insanlar bu hazların geçici tatmininden sonra ruh yorgunluğuna ve iç sıkıntılarına maruz kalırlar.

Sevgi hayat kaynağıdır. Sevgiden mahrum olan insan mutlu ve huzurlu olamaz. Sevgide asıl olan şey tabii ve samimi olmaktır. Eşler, anne baba ve evlatlar arasındada güçlü bir sevgi, samimiyet ve içtenlik olmalıdır.

Etrafına, iş arkadaşlarına, insanlara nasıl bakarsan sana da öyle bakılır. Sevgiyle bakar saygı gösterirsen, sevilir ve saygı görürsün.

Sevgi bütün kapıyı açan anahtar, yaşamın lokomotif ve mutluluğun şifresidir. İnsanın doğumundan ölümüne kadar geçen sürede, bütün ilişkilerde saygı ve sevginin gücü başrolü oynamaktadır.

“Toplum ayakta tutan güç esasında ne mal ne servet nede makam ve mevkidir. O güç; kullandıkça bitmeyen, tükenmeyen üstelik artan sevgidir.”

Sevgi Köprüsü

- **Âlem ve insan; sevgi sonucu var olmuştur,**
- **İnsan Sevgisi, Ana / Baba Sevgisi, Eş ve Çocuk Sevgisi,**
- **Kazanç Sevgisi, Arkadaş Dost Sevgisi, Öğretmen Sevgisi,**
- **Allah Sevgisi, Vatan / Millet / Bayrak Sevgisi,**
- **Yaşam Sevgisi, Doğa Sevgisi, Hayvan Sevgisi.**

Mutlu Olmanın Ahlaki Kuralları

Ahlaki açıdan mutluluk; hikmet, cesaret, iffet, adalet... gibi aşağıda belirtilen ahlaki değerlere sahip olmaktır.

- Adil olunuz, affedici olunuz, ahde vefa gösteriniz.
- Ailenize, akrabalarınıza önem veriniz, aklınızı kullanınız.
- Alçak gönüllü olunuz, alçak sesle konuşunuz.
- Ana, babaya, arkadaşlara iyilik yapınız, anlaşmalara riayet ediniz.
- Ayıpları örtünüz, barış içinde olunuz, başa kakıcı olmayınız.
- Bilgi sahibi, cömert olunuz, çalışınız.
- Dalkavukluktan sakınınız, dargınları barıştırmınız.
- Dedi kodu yapmayınız, doğru olunuz, dostluğa önem veriniz.
- Emanete riayet ediniz, fakirleri koruyunuz.
- Gerçekleri gizlemeyiniz, gıybet etmeyiniz, gösteriştan sakınınız.
- Gururdan kaçınınız, güçlük çıkarmayınız, iftira atmayınız.
- İnfak ediniz, israf etmeyiniz, istişare ediniz.
- İyi insanlar olunuz, iyiliği tavsiye ediniz, kadınlara iyi davranınız.
- Kalbi temiz kişiler olunuz, kıskanç, kibirli, kindar olmayınız.
- Kötülükten men ediniz, kötülüğü iyilikle savınız.
- Maddeci olmayınız, öfkenize sahip olunuz, öğünmeyiniz.
- Riyadan uzak olunuz, sabırlı olunuz, sabırlı olunuz.
- Sebatkâr olunuz, selam veriniz, sevgi bağı oluşturunuz.
- Sılayı ziyaret ediniz, Sınırları (haddi) aşmayınız.
- Uğursuzluğa inanmayınız, Ümit kâr olunuz.

Prof. Dr. Hayrani ALTINTAŞ'dan

Özetle;

Çalışan, kazanan, paylaşabilen, iyilik yapan, şükreden, kötülüklerden uzak, sabreden, inanç ve adalet içinde (tüm temel değerler ile) yaşamını sürdürebilen “insanlar” mutluluğa ulaşabilir.

Ahilik geleneğinde ideal insan dengesi:

**Dünya için ahiretini, ahireti için dünyasını terk etmeyen
Dengeli bir yaşam tarzı hedeflenmiştir.**

Mutluluk Üzerine

Bireyleri mutsuz olan ülke ve milletlerin sosyal yapılarında bozulmaya başlamıştır. Başta aile yapısı olmak üzere toplumun tüm kurumları bu olumsuzluktan etkilenmiştir.

- Hayatın en büyük mutluluğu sevdiğimizizi bilmektir.
- Mutluluk, ruhun hoşnutluğudur.
- Mutluluk, maldan, mülkten değil; bunlara verdiğimiz değerlerden gelir.
- Mutluluk varılacak herhangi bir yer değil, yolculuğun kendisidir.
- İnsanlar, olmak istedikleri kadar mutlu olurlar.
- Mutluluğun formülü, gerektiğinde önemsiz şeylerle meşgul olabilmektir.
- Mutluluk sanatı, sıradan şeylerden mutlu olabilmektir.
- Para ile satın alınan mutluluk, daha fazla para karşısında yenilir.
- Mutluluğun bir kapısı kapandığında, bir diğeri açılır.
- Mutluluk, bizi zorlayan kadere karşı kazanılan zaferlerin en büyüğüdür.
- Başkalarını sevdiğimiz oranda huzurlu ve mutlu olabiliriz.
- Mutluluğun baş şartı kendisinden başkasını sevebilme kabiliyetidir.
- Sevgi bizim mutluluk ve manevi hayatımızı besleyen en önemli kavramdır.
- Pek çokları mutluluğu insandan daha yüksekte arar, bazıları da daha alçakta... Oysa mutluluk insanın boyu hizasındadır
- İnsanların mutlulukları ya da mutsuzlukları, kaderin olduğu kadar da karakterlerinin eseridir.
- Mutluluk daima yakınımızdadır, yakalamak için çoğu zaman elimizi uzatmak yeter.
- Mutlu olmanın iki yolu vardır.Ya isteklerimizi azaltmak ya da imkanlarımızı çoğaltmak
- Doğuştan gelen tek bir yanılğı vardır. O da mutlu olmak için burada olduğumuzu sanmaktır.

İşbirliği/Sinerji

Sinerji; yaratmanın kainata bir armağanı olup bir nevi insanlığın mizan terazisini dengeleyen bir enerji kümesidir. Kainatta her şeyin var oluşunda ve sürekliliğinde hareketin , enerjinin söz konusu olmadığı yer yoktur denebilir.

Özellikle elektrik enerjisi çeşitli konumlarda hayatın , üretimin anahtarıdır. Ayrıca canlılığın belirtisi de "enerjik" benzeri kelimelerle ifade edilir. Her olumlu (pozitif) hareket ve olgu pozitif enerji ile hayat bulur.

Eğitim, ekonomi, yönetim, sosyal hizmetler ve üretim faaliyetleri yanında; dostluk, sevgi, inanç, fedakarlık gibi çok sayıda olgular zikredilebilir.

Bütün bu değerler kendiliğinden oluşmaz. Bir veya birden fazla kuvvetin birleşmesinin sonucudur. Bu oluşumların hızı, oranı Lavazye ve Newton kanunları gereğince ölçülü ve sınırlıdır.

Bir başka ifade ile matematiksel manada $1+1 = 2$, $2 \times 2 = 4$ eder gibi sonuçlar verir. Bu formüllerden hareketle 500 km' lik bir yolu 100 km hızla 5 saatte alabilirsiniz. Ancak şartların çok sayıda ve grift olması zaman zaman bu sonuçların farklı çıkmasına sebebiyet verir.

Özellikle sosyal ve ekonomik sorunların artması , griftleşmesi çözümü iyice zorlaştırır. Sorunların çözümü acil ve isabetli, radikal tedbirler gerektirir. Bireysel ve ülkesel sorunların çözümü; başta çok çalışmak gibi; bilgi ve teknolojiye dayalı , katma değeri yüksek tasarrufa , işbirliğine dayalı, hızıpten uzak çalışmalar ile bir değişik ifade ile normalin üzerinde gayret sonucu konu ve problemler sinerjik yani $1 + 1 = 2$ değil $1 + 1 > 2$ formülüne göre çözümler ile mümkün olacağını kesinkes bilmeli ve inanmalıyız.

Bunun için de SİNERJİ,(işbirliği) diye ifade edilen pozitif enerji, bilinç ve fedakarlığını her alanda tekrarlamalı ve her kesimi bilinçlendirmeliyiz.

Bireylerin, kurumların, sivil toplum kuruluşlarının uyumlu (sinerjik) çalışmaları sonucu ancak ülkesel başarıya ulaşabileceğimizi unutmamalıyız.

Bireyleri bilgi ve tecrübe ile mücehhez, vizyonu geniş, dürüst, güvenilirlik ile dolu olan sivil toplum kuruluşları, kurumlarına sahip ülkeler mutlaka sinerjik büyüme boyutunu yakalayacaklar, dolayısıyla arzu edilen seviyelere gelebilecektir. Aksi olan oluşumlar yorumsuz sukut-u hayal olacaktır.

İşbirliğinin farklı, birbirini tamamlayıcı değerlerin yan yana gelmesinden elde edilen neticeyi şu stratejik formülle daha açık izah etmek mümkündür.

$1+1$ toplamı 2 iken, iki adet birin bazen üç birin yan yana gelmesi: 11, 111 gibi oldukça büyük (kayda değer) **değerler** elde edilmektedir.

İŞTE İŞBİRLİĞİNİN SONUCU. ...

Çağımızın ve ekonominin arzu ettiği zenginliğe ancak bu yoldan ulaşılacaktır. Temel değerlerin toplamca algısı, bu sonuca gitmeyi kolaylaştıracaktır.

Fettah GÜVENTÜRK

Zaman Üzerine

Zaman, bugünün dün olmasını sağlayan, olayların birbirini izlediği boyut ve geçen süredir. Önceden sonraya doğru giden bağıntı ve anlar bütünü olan zaman, şüphesiz dünyayı ve insanı da etkisi içine alır

İnsanın hayattaki en değerli hazinesi zamanıdır. Çünkü hayat kısadır ve boş yere harcanan zamanın da telafisi yoktur. İnsan hayatta yaptıklarıyla hatırlanır Yaşarken zamanı ne kadar iyi kullanmışsak, o kadar birikim yapmışız, demektir. Zamanı iyi kullanmak insanların elindedir; ama önce zaman kavramının önemini iyi anlamak gerekir. Boşa harcanan zamanlarla geçirilmiş bir hayat, hiç yaşanmamış, demektir. Bu nedenle zaman insanın hayattaki en büyük sermayesidir.

Bazen zaman insanlara uyum sağlayamayabilir. İçinde yaşanan zamanın şartları bireyin düşünce ve davranışlarıyla uyum göstermeyebilir. Bu durumda kendi düşüncelerimizi kabul ettirmek uğruna bir savaşa girmek, sadece boş bir çaba olur. Zamanın gidişine uymak, ona göre davranmak, insan için en çıkar yoldur. Bu gibi durumlarda "zaman sana uymazsa sen zamana uy" düşüncesiyle hareket etmek gerekir. Zamanın olmadığı bir dünya düşünelim. Acaba zaman olmasaydı neler olurdu? diye hiç düşündük mü? Zaman olmasaydı her şey yerinde dururdu, hiç bir değişim ve hareket olmazdı. İnsanoğlu yaşamın değerini bilmez, öylesine bir yaşam sürdürürdü. Sınırlı olan her şey ne kadar değerliyse, zaman da o kadar değerlidir. Bazen düşünmek, karar vermek ya da unutmak için zaman en güzel çaredir. Hayatta her şey yolunda gitmeyebilir, bazı konuları zamana bırakmak en iyisidir. Çünkü zaman, bize doğru yolu gösterir. Bir insanı bile birden tanıyamazsın, zamanla tanımaya başlarsın. Hatta o kadar yıl geçirdiğin bir insanın bile, hiç bilmediğin yönlerini zamanla görebilirsin. Bu anlamda karar vermek, tanımak ya da sorunları çözmek için de zamanı kullanıyoruz.

Zaman öyle bir süreçtir ki, su gibi akıp gider ve insan ancak, sonuna geldiğinde değerini anlar. Zamanı boşa harcamamalıyız. Zaman israfi haramdır, zamanı nerde harcadığımızı dikkat etmeliyiz.

Yaptığımız iki iş arasında geçen süreye zaman adı verilir. Zaman günlük hayatımızda saniye, dakika, saat gibi kelimelerle ifade edilmeye çalışılsa da aslında zaman soyut bir kavramdır. Hayatımızın başından sonuna kadar her alanında hepimiz zamana karşı mücadele ederiz.

Biz insanlar ne yaparsak yapalım zamanın geçmesine hiçbir şekilde engel olmayız. Hatta dilimizde "zamanın su gibi akıp geçmesi" diye bir deyim de vardır. Geçen zamanı geri getiremediğimize göre zamanı iyi değerlendirmek gerekmektedir. Boşa geçirilen bir zaman insan için çok büyük bir kayıptır. Bu nedenle yaşamımızda geçen her anımızı etkili şekilde değerlendirmelidir.

Zamanı en verimli kullanmanın yolu: Plan ve organizasyon ile boşa geçen süreyi azaltmaktır, kaybedilen her dakika ömürden bir kayıptır.

Doğa, Çevre ve Toprak

Doğa; yaşadığımız fiziksel dünya, evren, varlıkların ve nesnelerin tümüdür. Canlı varlıkların yaşamsal bağlarla bağlı oldukları, etkilendikleri mekan olan doğa günümüzde insan eliyle büyük değişikliğe uğramış; kendi özelliklerini büyük ölçüde kaybetmiş bulunmaktadır.

İnsan; doğanın bir parçası, düşünebilen akıllı canlıdır. Alet yapar, kullanır, akli ve düşünme yeteneği sayesinde kendini yönetir. Bilgi edinir, bilgisini genişletir, doğaya dolayısıyla diğer canlılara ve hemtürlerine egemen olur. Eğitilen insan bu gelişimini daha da büyüterek evrenin tek hakimi olmak ister.

İnsan doğaya iyi ve kötü yönleriyle egemen olan güçlü ve gücünü akıllıca ve akıl körlüğüyle kullanan ilk ve tek canlıdır.

Yeryüzünde var olan canlılar içinde çevresini olumsuz yönde en fazla etkileyen, değiştiren canlı insandır. Ekolojik açıdan insan ve diğer canlılar arasındaki en önemli fark, tüm canlıların mevcut çevre koşullarına uyum göstermesine karşın, insanın bu koşulları amaçları doğrultusunda kontrol altına alma yeteneğine sahip olması, bu yeteneği faaliyete geçirmesidir.

Çevremizi Koruyalım

Çevre insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları, fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Çevre, canlıların yaşamlarını sürdürebilmeleri, sağlıklı, düzenli bir ortamda bulunabilmeleri için bir çerçeve gibidir. Uygun fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel çevrenin olmaması canlı hayatını tehdit eder.

Dünyanın herhangi bir parçasında yaşayan hayvan türleri, bitkiler, ormanlar, su ve kara parçaları çevreyi oluşturan doğal unsurlardır. Bu parçalar bir düzen içindedir ve birbirine bağlıdır, birinin zarar görmesi zincirleme olarak diğerlerine de zarar verir. Canlıları etkileyen tüm dış etkenleri kapsayan çevre, yine canlıların tehdidi altındadır. Çevre kirliliği günümüzde dünyanın başlıca sorunlarından. Gürültü, hava, toprak, su kirliliği ve başka birçok olumsuz etken canlı düzen ve dengesini sağlayan çevrenin kirlenmesine, bozulmasına neden olur. Çevrenin korunması ve çevre sorunlarının çözümünde insan önemli rol oynar. Hayatın devamlılığı, sağlıklı, yaşanabilir bir ortam için yakın çevreden uzak çevreye her adımda duyarlı olunmalı, alınacak küçük önlemler ile çevre korunmalıdır. Sağlıklı ve mutlu bir yaşam için çöp ve atıklarımızı geri dönüşüm kutularına atalım.

Çevre; insanların ve diğer canlıların hayatları süresince ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içinde buldukları, fiziki, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel ortamdır. Doğadaki hiçbir canlının kimliği insan kimliği ile boy ölçüşemez.

Medeniyet; insan gücünün doğa ve çevre üzerinde kurduğu üstünlüktür.

İnsan ve Yaşam

Hayat bizlere sunulmuş bir armağandır. Bu dünyada hayat bulmamız, varlığımızı devam ettirmemiz biz insanlara bahşedilmiş büyük bir ödüldür. Hepimiz bu hayata geldik, yaşıyoruz ve bir zaman sonra bu hayata veda edeceğiz. Herkes uzun yaşamak ister ancak ne kadar uzun yaşarsak yaşayalım bu hayatın sonu mutlaka bir gün gelecektir.

Hayat gerçekten çok kısa ve zaman su gibi akıp geçiyor. Bu kadar kısa olan bir ömürde önemli olan unutulmayacak anılara sahip olmaktır. Bu dünya sonsuz nimetleri ile insanın yaşam yolculuğunu kapsadığı gibi ahiretinde adeta imtihan salonudur. İmtihanda insan akli selimi ve **temel değerleri** yerinde kullanırsa, yetenek ve tecrübeleri toplumla paylaşırsa, önemli ölçüde başarıya ulaşmış olacaktır.

Hayatın nasıl geçtiği çok önemlidir, güzel ve mutlu bir hale getirmek ise tamamen bizim elimizdedir. Biz mücadele eder, zevk aldığımız ve başarıya ulaştığımız işler yaparsak hayatımızı da dolu dolu yaşamış oluruz. Bu nedenle yaşamımızda her zaman bardağın dolu tarafından bakmalı ve dünyayı kendimize verilmiş bir armağan olarak görüp hakkını vererek yaşamalıyız.

Yaşam; yeryüzünde canlıların doğumlarından, ömürlerinin sonuna kadar geçen zamanı ifade eder. “ömür, insanın en kıymetli sermayesidir.”

İnsanlar da dünyaya geldikleri gün hayata başlarlar. İnsanlığın ilk günlerinden başlayarak bir arada yaşama isteği ve mecburiyeti devamlı olarak süregelmiştir. Bilinmeyenleri araştırmak, yeni şeyler öğrenmek, oluşabilecek zorlukları karşılayabilmek amacıyla birlikte yaşama kuralını uygulamışlardır.

Her toplumun bir diğerinden farklı yaşam tarzı ve kuralları olmuştur. Toplumu oluşturan bireyler daha önceden belirlenmiş kural ve adetlere uyarlar. Bazı toplumlar daha önceden belirlenmiş gelenek ve kuralları zamanla esneterek daha uygar ve modern bir şekle getirmişlerdir. Bazıları ise bu kural ve kaidelere ilk günkü şekliyle bağlı kalmaktadır. İnsanın hayatı, yaşayış amacı ona kendi istek ve şartlarına göre, uyum sağlaması ve onu kolaylaştırması olmalıdır.

Yaşam kalitesi, bireylerin veya toplumların genel refah ve erişim düzeyini ifade eden terimdir. Yaşam kalitesi verileri; uluslararası kalkınma, sağlık, siyaset ve istihdam alanları da dâhil olmak üzere geniş bir yelpazede kullanılır. Yaşam kalitesi, yaşam standartı kavramı ile karıştırılmamalıdır.

Yaşam kalitesinin standart göstergeleri, sadece zenginlik ve istihdam değil, aynı zamanda yapılı çevrenin durumu, fiziksel ve ruhsal sağlık, eğitim, rekreasyon, boş zaman ve toplumsal aidiyet dâhil olmak üzere birçok göstergedir. **Yaşam kalitesi aşağıdaki alt etki alanlarını içerebilir:**

- Kimlik ve yükümlülük / Yaratıcılık ve girişimcilik / Akıl ve planlama
- İnanç ve fikirler / Cinsiyet ve nesiller / Soru ve öğrenme/ Refah, sağlık

Ayrıca özgürlük, insan hakları, mutluluk ve temel değerler gibi kavramlar...

Hayat Üzerine (Sözün Özü)

“Hayat Doğumla başlayan ölümle biten bir yolculuktur.”

**Hayat bir kitaptır.
Hayat bir imtihandır
Hayat bir heyecandır.
Hayat bir sevgidir.
Hayat bir fedakârlıktır.
Hayat bir oyundur.
Hayat bir dünyadır.
Hayat bir mücadeledir.
Hayat bir gerçektir.**

Emin ARI

**Hayat aldıklarımızdan fazlasıdır!
Hayat rüyadır, gerçekleştirmeyi bil
Hayat görevdir, tamamlamayı bil
Hayat şanstır, kullanmayı bil**

- Yaşamaya zaman ayırın, Zira zaman bunun için yaratılmıştır
- Çalışmaya zaman ayırın, Başarının bedeli budur
- Düşünmeye zaman ayırın, Güçlü olmanın kaynağı budur
- Çevrenize nazik davranmaya zaman ayırın,
- Mutluluğa giden yol budur, Etrafınıza bakmaya zaman ayırın,
- Günler bencilliğinize yetmeyecek kadar kısadır.
- Gülmeye zaman ayırın, Ruhunuzun müziği budur
- Çocuklarınızla oynamaya zaman ayırın, Zevklerin en büyüğüdür
- Terbiyeli olmaya zaman ayırın, İnsan olabilmenin sembolü budur.

Goethe

- İnsan; tüm varlıkların efendisidir;
- Sevgi, saygı erdemlerin göstergesidir;
- Akıl, düşünce, samimiyet, tüm erdemlerin anahtarıdır;
- Huzur, neşe ve hoşnutluk tüm erdemlerin ispatıdır;
- Ortak akıl, uyum, tüm erdemlerin barışıdır;
- Olgunluk, bütün erdemlerin koruyucusudur;
- Cesaret, bütün erdemlerin yüreğidir;
- Feragat, tüm erdemlerin süsüdür;
- Serinkanlılık, sabır, tüm erdemlerin abidesidir.

Daha Güzel Bir Dünya İçin (10 Altın Kural)

1. Doğruluğu gözet, doğruyu yap.
2. İyilik et, iyilik bul
3. Güzel bak, iyiye yor.
4. Sevgiyle yaklaş, alçakgönüllü ol.
5. Uzlaşmacı davran, uyumlu ol.
6. Mutlu et, mutluluk bul.
7. Eleştirel bak, daha iyisi için sorgula.
8. Girdi değil, çıktı odaklı ol.
9. Risk al, cesur ol.
10. Güzellik ve mükemmelliği hedefle.

Prof.Dr. Yunus ÇENGEL

Ömrü Uzatan Öneriler

- Akıllı, bilinçli beslenin, dengeli, sağlıklı şeyler yiyin için,
- Daha nitelikli, daha keyifli, daha huzurlu, yaşamının yollarını arayın,
- Belleğinizi geliştirme ve keskinleştirme yolları yapın,
- Sabırlı, sakin, ılımlı, olumlu, iyimser ve dürüst olunuz,
- Sık sık seyahat edin eğlenin,
- Toplum kuruluşlarında görev almaya, toplum için faydalı olmaya çalışın,
- Empatiye önem verin, olaylara başkasının açısından da bakmaya çalışın,
- İlişkilerinizin iyilerini koruma ve geliştirmeye özen gösterin,
- Ana, babanızı sakın ihmal etmeyin,
- Her şeyi, aynı anda ve birlikte yapmayı çalışmayın,
- Öfkeden uzak kalın. Kıskanç ve kindar olmayın, kızmamaya çalışın,
- İyi ve güzel uyumaya gayret edin,
- Mümkün olduğu kadar sık ve düzenli fiziksel aktiviteler yapın,
- Temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşayın, akılcı beslenin.

Dr. Gary Small dan

İşte Hayatın Önemli Kuralları

1. Yaşlılığı kabul edin, saplantı yapmayın
2. Gelip geçiciliğe inanın, hayatta hoş bir seda bırakın
3. Boş durmayın meşgul olun, yetinmeyi öğrenin (kanaati)
4. Hayata sarılın, ailenize sahip çıkın
5. Çalışın, üretin, empatiyi öğrenin
6. Daima huzura odaklanın

İyi Bir Hayatın Bileşenleri

- Doyum sağlayacak kadar amaç,
- Geçinebilecek kadar iş,
- Temel ihtiyaçlara yetecek kadar zenginlik,
- Sağlıklı bir akıl,
- Yeteri kadar şefkat,
- Kendisini sevecek kadar özsaygı,
- Muhtaç olanlara verecek kadar iyilik duygusu,
- Zorluklarla yüz yüze gelecek kadar cesaret,
- Sorunları çözecek kadar yaratıcılık,
- Her an gülecek kadar mizah duygusu,
- İyi bir yarını bekleyecek kadar umut,
- Hayatı iyi yaşayacak kadar sağlık,
- Sahip oldukları için şükran duygusu.

Prof.Dr. Osman MÜFTÜOĞLU

Bilgece Yaşamak

Bilge biri olmak demek:

- Sadece kendiniz için değil içinde yaşadığınız toplum ve gençler için bir şeyler üretmeyi sürdürmektir.
- Yaşadıkça daha doğru kararlar almak, tecrübelerini genç nesillere aktarmaktır.
- Dayanılmaz acılarda bile ezilmemek, geri çekilmemek, ayakta kalmayı inatla sürdürmektir.
- Her sabaha keyifle uyanmaktır.
- İyi ve güzel olanın tadını doyasıya çıkarıp kötü ve zararlı olan her şeyden uzaklaşmaktır.
- En önemli şeylerin sağlık ve farkındalık olduğuna inanmaktır.
- Herkes gibi kendinin de ölümlü olduğunu bilmek ama yine de üretmek ve bölüşmektir.
- Öğrenilmiş, yaşanmış bilgi ve tecrübenin başkalarıyla paylaşılmasıdır.

Prof.Dr. Osman MÜFTÜOĞLU

Özdeyişler

- Bir hesabını; birde haddini bil.
- İnsanlara akıl değil, bilgi verelim.
- Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu? Doğru yol liyakat ve ehliyettir.
- İnsan bilginin efendisi, bilmediğinin kölesidir.
- Öyleyse yarın yoktur dostum, hemen bir yerden başla.
- Ne mutlu hayırla başlayanlara, ne mutlu hayırla yarışanlara.
- Acele etmek fayda vermez, zamanında hareket gerekli.
- Başarı formülünün en önemli tek bileşeni; insanlarla iyi ve uyumlu geçinmeyi bilmektir.
- Hayatta başarılı olmanın esaslı vasıtası; karakter ve ahlak sağlamlığıdır.
- İnsan olana, öldükten sonra bir güzel ad bırakmak, belki hiç ölmekten hayırlıdır.
- Olumlu düşünmenin meyvesi olumlu yaşamadır.
- Her bitki yaradan dan aldığı mesajı “doğaya yayma yarışındadır.
- Ticari Ahlakını bitirmiş bir milletin ekonomisini diriltemezsiniz.

- Okumaya vakit ayır; okuma ilk emir / her şeyin anahtarındır.
- Çalışmaya vakit ayır; çalışmak ibadettir.
- Şükretmeye vakit ayır; şükür kazancın kefaletidir.
- Vermeye vakit ayır; vermek varlığın sigortasıdır.
- Duaya vakit ayır; dua zor anlarda gücünü artırır.
- Tövbeye vakit ayır; tövbe hatadan dönüşün ifadesidir.
- Ticarete vakit ayır; ticaret rızkın onda dokuzudur. (h.ş.)
- Anlaşmaya vakit ayır; hayata güzellik katar.
- Düşünmeye vakit ayır; düşünme varlığın ispatıdır.
- Sevmeye vakit ayır; çünkü her şey sevgi üzerinedir.
- İşini iyi yapmaya vakit ayır; iştir kişinin aynası.

YEDİNCİ BÖLÜM

ÖZEL YAZILAR

Söylediklerinize dikkat edin, düşüncelere dönüşür...
Düşüncelerinize dikkat edin, duygularınıza dönüşür...
Duygularınıza dikkat edin, davranışlarınıza dönüşür...
Davranışlarınıza dikkat edin, alışkanlıklarınıza dönüşür...
Alışkanlıklarınıza dikkat edin, değerlerinize dönüşür...
Değerlerinize dikkat edin, karakterinize dönüşür...
Karakterinize dikkat edin, kaderinize dönüşür...

Gandhi

Sağlık, Mutluluk, Başarının yolu;
Çalışmak, Okumak... gibi
Temel Değerlerin uygulamasından geçer.

En güzel şey adil olandır, en iyi şey de sağlıklı olmaktır.
En hoş şey, kişinin arzuladığı mutluluğa kavuşmasıdır.

Ticaretin en önemli kuralı çalışmaktır, çalışma olmadığı
müddetçe ticarete olmayacaktır.

Hiçbir şeye ihtiyacımız yok yalnız bir şeye ihtiyacımız vardır;
çalışkan olmak. Sosyal hastalıklarımızı araştırırsak asıl olarak
bundan başka bundan mühim bir hastalık keşfedemeyiz. O halde
ilk işimiz bu hastalığı esaslı surette tedavi etmektir. Milleti
çalışkan yapmaktır. Servet ve onun doğal sonucu olan refah ve
saadet yalnız ve ancak çalışkan insanların hakkıdır

M.Kemal ATATÜRK

Çalışma Üzerine Veciz Sözler

Başarımın sırrı üç şeyde saklıdır:

ÇALIŞMAK, ÇALIŞMAK, ÇALIŞMAK

Çalışan demir ışıldar (paslanmaz)

Çalışan kimse tüm sıkıntılardan kurtulur

Çalışmak; tasarruf ve zenginliğin anahtarıdır.

Çalışmak kendisi ve yakınları için en isabetli şeydir.

Çalışmadan fikri ve ahlaki olgunluk mümkün değildir.

Çalışmanın en etkinliği işbirliği ile çalışmaktır.

Çalışmazsan fakirsin, öğrenemesen cahilsin.

Çalışkan olmaktan başka hiçbir şeye muhtaç değiliz.

Çalışanlar kötülük düşünmeye vakit bulamazlar

Çalışarak kazanılan nimetler helal ve bereketlidir.

Çalışmak (yararlı iş yapmak üzere) ibadettir.

Çalışmak hayat, düşünmek ışıktır.

Ayinesi işdir kişinin lafa bakılmaz

Fettah GÜVENTÜRK

Borç Ödeme Üzerine

“En iyiniz borcunu zamanında ödeyeninizdir”

Borcu olan ödeme imkanı olunca hemen borcunu ödemelidir. İstemeğe vakit bırakmadan önce, kendi eli ile ve ayağına gidip vermelidir. Onu, birisini göndermeğe mecbur bırakmamalıdır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki, “En iyiniz, borcunu iyi ödiyeninizdir, “Ödünc alan bir kimse, iyice ödemeyi niyet ederse, borcunu ödemesi için, melekler ona duâ eder”.

Bir kimse, malı olduğu halde, borcunu ödemeyi bir saat geciktirirse, zâlim ve âsî olur. Namaz kılarken de, oruc tutarken de, uykuda da, yani her an, la’net altında bulunur. Borç ödememek öyle bir günahdır ki, uykuda bile durmadan yazılır.

Malı olmak, parası çok olmak demek değildir. Satılık birşeyi olup da, satmazsa, günah işlemiş olur. Değeri düşük olan para veya işe yaramıyan mal vererek öder ve bunu hak sâhibi beğenmeyerek alırsa, yine günah olur. Onu râzı etmedikce, yani gönlünü almadıkca, günahıtan kurtulamaz. Çok kimseler bunu düşünmez, ama büyük günahlardandır.

Bunun için geç ödemeyi kâr bilmemelidir. Ödeme imkanı olunca hemen borcunu ödemelidir. Borcunu ödemediği nafakanın dışında başka şey almamalıdır. Maalesef zamanımızda çok kimse borcu dururken, arabasını, ev eşyasını yeniliyor. Hatta bazıları borsaya giriyor. Başına birçok işler geliyor; hem dünyası hemde ahireti mahv oluyor.

Mümin ruhu borcunu ödeyinceye kadar borcundan dolayı (kabirde mahpustur)

Hadis-i Şerif

Gençlere Öğüt

Ey Oğul,

Dünya' ya gelmenin, insan olmanın amaçları sırayla: Sağlıklı olmak, ana baba evlatlarla beraber; mutlu yaşam sürmek ve aileye / topluma yararlı insan olmaktır. Bu amacın yolu da; uygun iş sahibi olmak, yeteri miktarda varlık sahibi olup temel ihtiyaçları karşılayabilmek, belirli bir oranda sırayla, yakınlarla (evlat, kuzen, amca, dayı) ve toplumun diğer kesimlerine faydalı olmak. Bu temel amaçlara ulaşabilmenin yol ve metodlarını sırayla ve ifrata gitmeden izlerken kırmızı çizgi ve bölgelerden kaçınmak korunmak şartı var. Yoksa bu kırmızı çizgiler trafik kazası misali kazalara hatta felaket ve ölümlere sebep olur, bir ömür boşa geçer. O halde mavi ve kırmızı çizgileri özetleyelim.

Mavi / uygun yol ve metodlar; çalışarak, iş ve meslek sahibi olmak, hayat boyu öğrenmek, öğretmek, temel ihtiyaçlar için varlık sahibi olmak, ihtiyaç sahiplerine yardımcı olmak ticaret ve işinizde azami derecede Güvenilir ve Dürüst olmak, müşterek yaşamımızda SEVGİ, SAYGI duyguları ile dolu olmak. Zira bu duyguların karşılığını aynen görebilirsiniz.

Yaşamımız boyunca uyumlu, barışık, yumuşak, hoşgörülü, mütevazı, şeffaf, şevkatli ve iyi kalpli olunuz. İşiniz ve yaşamınızda, özellikle borcunuza ve zamanlamaya şiddetle sahip çıkınız. İnanç ve manevi değerlere önem veriniz, sorumluluklarınızı iyi tayin ediniz.

Harcamalarınızda; tasarruflu ve cömert, temkinli ve tedbirli olunuz ve ifrata asla kaçmayınız. Zira keskin sirke kabına zarar verir. Planlı, düzenli, temiz ve intizamlı olunuz. Konuşma tarzınıza dikkat ediniz. Zira insanlar kıyafetleri ile karşılanır, hal ve hareketleri ile uğurlanır.

Evet sevgili oğul mavi çizgileri izlerken heran kırmızı çizgi ve bölgelerden uzak dur, verilen ve sahip olduğun nimetlerin şükrünü asla unutma.

Bu kırmızı çizgilerin biri veya bir kaçı özetle: **Tembellik, işi sevmemek, çalışmamak** veya az çalışmak. Harcamalarda müsrifliklik (israf insanı fakir), tasarruf zengin yapar.

Uyumsuzluk, geçimsizlik, güvensizlik, yalan, iftira, kötü alışkanlıklar. Gurur, kibir, egoizm, sevgi saygı eksikliği de insanı fakir yapar, yalnız kalır. Zaman ve sözünde durmamak kötü bir alışkanlıktır.

Aşırı kırıncı olmak, uzun süre küs kalmak, kıskançlık, çekememezlik, samimiyetsizlik, gizlilik, küstahlık, kindarlık, riyakarlık, küfürbazlık, alınganlık, kompleks gibi davranışlar ve negatif tavırlar insanı sevimsiz kılıp yalnız bırakır. Kırmızı çizgilere geçiş, doğrulara eksik riayet insanı mutsuz, fakir ve yalnız bırakır. Eğer doğruyu ve mutluluğu istiyorsak kırmızı çizgilerden kaçıp mavi bölgelerde gezip tozunuz. Mavi bölgeler öncelikle ticaret yapan insanın kar ve kazanç değerlerini artırır.

Özet ve Önemle; “Bütün işlerinde orta yolu tut, adalete sarıl, mutlu ol...

Fettah GÜVENTÜRK

Zamanı Verimli Kullanma Üzerine

Zaman, yeryüzündeki her türlü girişimde rolü olan başlıca etkenlerden biri ve eşsiz bir kaynaktır. Zaman biriktirilemez, başlatılıp durdurulamaz ve geçen zamanın yerini hiçbir şey dolduramaz. Herkes, her gün eşit zamana sahiptir. Bazılarımız sahip olduğumuz zamanı etkin ve verimli bir şekilde kullanırken bazılarımız zamansızlıktan ve yoğunluktan şikâyet ederiz.

Hem akademik alanda hem de sosyal-kültürel alanda başarılı olabilmenin yollarından biri zamanı verimli kullanma konusundaki alışkanlıkların kazanılmasıdır.

Zamanı verimli kullanmak, amaçların, sorumlulukların, zevklerin ve sosyal yaşamın bir arada yürütülebilecek şekilde planlanmasıdır.

Zamanı verimli kullanmanın karşısındaki engeller:

Kararsızlık: Zamanı verimli kullanmaya başlamak kararlılık gerektiren bir değişim sürecidir. Bu süreçte bazı engeller ortaya çıkabilmektedir.

Mükemmeliyetçilik: “Mükemmel” bir zaman planlayıcısı olmak gibi bir hedefe sahip olmak, kısa bir süre sonra hayal kırıklığı yaşamaya ve vazgeçmeye neden olur. Hedefleri belirlerken esnek olmak ve olası aksilikleri göz önünde bulundurmaktır önemlidir.

Hayır diyememe: Zamanı verimli kullanmak için bazen çevredeki kişilere “hayır demek” gerekmektedir. Yapılan birçok plan bazen karşısındakine “hayır” denilemediği için aksamaktadır.

Kendine güvensizlik ve yüksek kaygı: Bazen bireyler kendi performanslarından şüphe edebilirler ya da yaptığı işin yeterliliğinden emin olamayabilirler. Bu durum çok yoğun duygularla yaşanıyorsa, zamanı planlama da engelleyici bir etken durumuna gelmiştir.

Erteleme: Erteleme davranışı zamanı planlama ve başarı karşısındaki en büyük engellerden biridir. Ertelenen her iş bir diğerini engeller.

Belirgin bir amacın olmaması: Başarmak istenilen tüm işlerde olduğu gibi, verimli zaman kullanımında da, belirgin bir amaç olmalıdır. Amaç belirlerken, neler yapılacağına karar vermek ve bu yapılacakların önem derecesini belirlemek gereklidir.

Uzun süreli takvim belirlememek: Belirlenen amaçlar doğrultusunda, yapılacak işlerin bitiş tarihlerini bir takvim üzerinde belirlemek gerekmektedir. Böylece amaçlara ulaşılmasında kolaylık sağlanacaktır.

Haftalık plan yapmamak: Amaçlar belirlendikten ve uzun süreli takvim hazırlandıktan sonra, amaçlara ulaşılmasında yapılacak en etkili yöntem, yapılması gerekenlerin haftalık planının çıkarılmasıdır.

•Zaman verimli kullanılmadığında sonuçları neler olabilir? Başarısızlık duygusuna, yoğun strese, bitkinlik ve öfkeye neden olabilmektedir.

Değerler Kavram Listesi

Hayatımıza Yön veren Değerlerimiz

- Adalet, Affedici sahibi olmak, Ahitleşmek, Ailemize sahip çıkmak,
- Alçakgönüllü olmak , Arkadaşlığa önem vermek, Azimli,Barışçıl olmak
- Bilgiye önem vermek, Borçlarına sadık olmak, Cesaret sahibi olmak
- Cömert olmak ,Gayret sahibi olmak, Çevre bilincine sahip olmak,
- Dayanışmaya önem göstermek, Dedikodudan kaçınmak,
- Doğayı korumak, Doğruluk-Dürüstlük, Dostluğa önem vermek
- Düzenli olmak, Eleştirilere tahammül etmek, Emeğe saygılı olmak
- Empati , Erdemli olmak, Etik değerlere sahip çıkmak,
- Nimetleri israf etmemek, Fakirliği sabırla karşılamak,
- Farklılığa saygı göstermek, Gelenek ve görenekleri korumak,
- Görgü kurallarına uymak, Güvenilir olmak, Hakkı söylemek,
- Haddini bilmek / Hayâlî olmak, Haksızlıklara karşı sessiz kalmamak,
- Haksız kazançtan uzak durmak, Hatadan dönmek, Hediyeleşmek,
- Hoşgörülü olmak , Sabırlı olmak, Hüsnü zan sahibi olmak,
- İbadethanelere saygı göstermek, İdeal sahibi olmak / iffetli olmak,
- İftiradan uzak durmak, İhtiyaç sahiplerine yardım etmek, İkram etmek,
- İnsanlı olmak , İstişareye önem vermek, İtibarlı , İtimatlı kişi olmak,
- İyiliğe iyilikle karşılık vermek, İyiliği başa kakmamak , Kanaatkârlık
- Kardeşlik hukukuna önem vermek, Kibirli olmamak ,
- Kitaba değer vermek, mutlaka okumak, Bilgili, Liyakati olmak,
- Komşuluk, Kutsal mekânlara , Manevi mirasa, nimete sahip çıkmak,
- Metanetli olmak , Misafirperver, Nezaketli olmak,
- Ortak değerlere önem vermek, Öfkesine yenilmemek,
- Önyargısız bakmak, Başkalarına saygı duymak, Özür dilemeyi bilmek ,
- Paylaşımçı, sabırlı olmak, Sağlığımızın kıymetini bilmek, Samimiyet,
- Saygılı olmak / Selam vermek, Sevgi insanı Sorumluluk sahibi olmak,
- Sözünde durmak, konuşana değer vermek, Sözünün eri olmak,
- Şeffaf olmak / Şefkatli olmak, Şehitlik şerefli olmak, Şükretmek
- Tahammül sahibi olmak, Takdir etmeyi bilmek, Taklitçilikten uzak ,
- Tarafsız olmak, Tarihe sahip çıkmak, Temizlik, Teşekkür etmek,
- Tevazu-itidal sahibi olmak, Tövbe etmek , Değerlere sahip çıkmak
- Vaktin kıymetini bilmek ,Yapıcı olmak , Yardımsever olmak,
- Yeniliklere açık, Yetimlere sahip çıkmak, Tutumlu olmak,
- Zararlı alışkanlıklardan uzak durmak, Zenginliğin kıymetini bilmek.

Değerler Sözlüğü isimli kitaptan. (www.ensarkitap.com)

Kaliteli İnsan Olmayı Sağlayan Değerler

- 1. Sevgi yüklü ve Mutlu olmak***
- 2. Sağlıklı, verimli ve etkin düşünmek***
- 3. Dost ve arkadaş canlısı olmak***
- 4. Naif, nezaketli ve tatlı dilli olmak***
- 5. İyiliksever ve yardımsever olmak***
- 6. Merhametli olmak***
- 7. Kişilikli, karakterli ve erdemli olmak***
- 8. Güler yüzlü olmak ve hüsn-ü zan olmak***
- 9. Sadakatli olmak***
- 10. Vefa sahibi ve şükreden olmak***
- 11. İyim sever olmak***
- 12. Affedici ve bağışlayıcı olmak***
- 13. Hoş görülü ve alçak gönüllü olmak***
- 14. Sabırlı ve sebatkâr olmak***
- 15. Muhatabını anlamak ve sözünü kesmeden dinlemek***
- 16. Takdir ve onure etmek***
- 17. Değer sahibi olmak ve değer vermek***
- 18. Empatik davranmayı bilmek ve uygulamak***
- 19. Kendini ve haddini bilmek***
- 20. Ölçülü, dengeli ve itidalli olmak***
- 21. Sade, düzenli ve tertipli olmak***
- 22. İnançlı olmak(Dua ve talep etmek)***
- 23. Azimli, cesaretli ve mücadeleci olmak***
- 24. Ümit var olmak ve yılmamak***
- 25. Şükretmek ve kanaatkâr olmak***
- 26. Tevekkül, sabır sahibi olmak***
- 27. Vermeden almanın olmadığını idrak etmek***
- 28. Bilinçaltının gücüne inanmak ve kullanmak***
- 29. Pozitif iletişim sahibi olmak***
- 30. Ahenkli ve uyumlu olmak***
- 31. Yetki, sorumluluk ve inisiyatif sahibi olmak***
- 32. Risk alabilmek ve krizi fırsata dönüştürebilmek***
- 33. Çalışkan, uygulayıcı ve olumlu sonuç alıcı olmak***
- 34. Stratejik esneklik, değişim ve dinamizme sahip olmak***
- 35. Misyon ve vizyon sahibi olmak***
- 36. Öğrenmek, öğretmek, örnek olmak ve örnek almak***
- 37. Sahip olunan güç ve yeteneği ortaya çıkarmak***

Yrd. Doç.Dr. Süleyman COŞKUNER

Peygamberimize göre Ticaret Ahlakı

Ticaret; insanın geçimini temin etmeye çalıştığı, uğraşlardan biri ve başlıcasıdır.

Ticaretle uğraşanların topluma yaptığı hizmetler inkâr edilemez. Çünkü herkes malın üretildiği yere kadar gidip ihtiyacını karşılayamaz.

Ticarette gerekli olan ahlaki ilkeler ve bu ilkelere uyulduğu zaman elde edilecek kazançları ve uyulmadığında başa gelebilecek olanları söyle özetleyebiliriz.

Ticarette asıl olan doğruluktur. Dürüst olmayan, aldatan, yalan söyleyen, yalanına yemin katan bir tüccar kısa bir dönem için kar elde etsede uzun dönemde zararların en büyüğünü iflas etmek suretiyle yaşayacaktır. İflas sadece dünyada malın mülkün bitmesi değildir. **Kul hakkına** riayet edilmediğinden dolayı ahiret hayatında hüsranlılık söz konusu olabilecektir. Bu sebeple ticaretle uğraşan insanlardan istenen en önemli ilke **doğruluktur**.

Ticaretin en önemli iki unsuru ise **ölçü ve tartı, güven duygusudur**. **Güven** bir milletin kendi bireyleri arasındaki ilişkilerinde önemli olduğu gibi uluslararası ilişkilerde de önemlidir. Kendisine güvenilmeyen bir ulusun, uluslararası ilişkilerde, ekonomiden siyasete hiçbir alanda başarıya ulaşması mümkün değildir.

Ticaret insan için çok karlı bir kazanç kapısıdır. **Dürüst** yapıldığı zaman aldatmaya yönelik işlere tenezzül edilmez ise böyle bir ticaretle uğraşan tüccarlar için, dünya kazancı olduğu gibi; **“ahirette peygamberlerle, şehitlerle beraber olma”** müjdesi vardır. Bununla beraber dürüst yapılmayan ticaret için manen tehlikesi büyük olan kul hakkı vardır. Kul hakkı ise; sadece kul tarafından affedilmektedir.

Ticaretle uğraşanların dikkat etmesi gereken başka önemli bir husus ise; malın kaliteli olmasına, kusurlu olmamasına özen göstermek, ödeme noktasında müşteri ödemelerine mutlaka dikkat etmektir. Satışta, satın almada, ödemede, anlaşmak gerektiğinde anlaşarak tolerans göstermek gerekir.

Ticaretle uğraşmak riski kabul etmektir. Kazanmanın ve kaybetmenin en çok ortaya çıktığı kazanç şekli ticarettir. Bununla beraber zenginliğe ulaşmanın en temel yolluda ticarettendir. Bu sebeple ticaretle uğraşıp, zenginliği elde etmiş olan kişiler kendilerine verilen bu nimetin kıymetini bilmeli ve elinde bulunan imkânları olmayanlara ulaştırmak suretiyle mallarının sadaka ve zekâtlarını vermelidir.

Zekât; malın eksilmesi değil, malın bereketlenmesi, temizlenmesi demektir. Rızkın onda dokuzu ticarettedir.”diyen peygamberimizin en büyük vasfı olan; **EMİN ve GÜVENİLİRLİK** ile ticari hayata yön vermiştir.

Helal Kazanç ve Ticaretin Esasları

Helal kazanç maddi ve manevi gelişmenin esasıdır. Helal lokma ile beslenmeyen bir kişinin ne ibadetlerinden ne de muamelatından fayda umması mümkündür.

Helal kazancın çeşitli yolları vardır. Bunlar; **ticaret, ziraat, sanat, ücret karşılığı çalışma, kira geliri elde etme** olarak sıralanabilir. Peygamberimiz (s.a.s.) en temiz ve üstün kazanç için kişinin elinin emeği ile kazandığına vurgu yaparken, kazancın bereketi ve fazlalığı için, **“Rızkın onda dokuzu ticarettedir.”** buyurarak ticari faaliyete vurgu yapmıştır. Kişi rızık temininde hangi yolu seçerse seçsin hepsinde emeğini ortaya koymakta, çalışıp çabalamaktadır. Bir mülkü veya araç gereci kiraya vererek gelir elde edenler dahi bunları elde etmek için bir dönem emeklerini ortaya koymuşlardır. Bunlardan elde edilen gelirler de emek karşılığı elde edilmiş sayılabilir. Çalışmayı bir ibadet olarak kabul eden dinimiz, kişinin çalışıp çabalamasını, rızık peşinde koşmasını, bu konuda cesaret göstermesini teşvik etmiştir.

Helal kazanç konularında önemli unsurlar;

a) Helal kazancın tanımı ve önemi. b) Çalışmanın önemi. c) Helal kazanç yolları ve kazancı helal kılacak unsurlar. d) Haram kazanç yolları ve kazancı haram kılacak unsurlar. e) Helal kazancın toplum ve fert açısından faydaları.

Özet sunum Helal, dinen yapılması veya yenilip içilmesi yasaklanmayan, serbest bırakılan şey, helal kazanç ise İslam'ın belirlediği ölçüler çerçevesinde elde edilen gelir demektir. Yüce dinimiz İslam tembelliği yasaklamış, çalışmayı emretmiştir. Zira hayatın idamesi için gerekli olan kazancın temini çalışıp kazanmaya bağlıdır. Dinimize göre helal kazanç için çalışmak bir görev olduğu gibi kişiye ibadet sevabı kazandıran erdemli bir davranıştır.

Dinimizde ticaret, ziraat, sanat gibi alanlar ile kamu veya özel sektöre ait çeşitli iş ve hizmet kollarında fikren ve bedenen çalışmak, meşru ve helal kazanç yolları olarak kabul edilmiştir. Ancak bu yollarla elde edilen kazancın helal olması, işin bütün gerekleriyle en iyi şekilde yapılması, o alanda dinimizce belirlenen prensiplere riayet edilmesi ve yasaklardan kaçınılmasına bağlıdır.

Helal kazanç prensibine riayet etmek, işlerin en iyi şekilde yapılmasına, görev ve sorumlulukların usulünce yerine getirilmesine, emeğin karşılığının ödenmesine, ticaret, sanat ve iş hayatında verimlilik ve kalitenin artmasına, dürüstlüğü yerleşmesine önemli katkı sağlar Helal kazanç bilinci böylece fert ve toplum hayatında huzur, barış ve güvenin yerleşmesi ve gelişmesine yardımcı olur.

Mevlana'nın İnsan Sevgisi ve Hoşgörüsü

Allah bu kâinat içerisinde insanı en şerefli varlık olarak yaratmış ve her şeyi onun emrine ve istifadesine vermiştir. Bu husus Kur'anı Kerimde şu ifadelerle nazara verilmektedir. **“Biz insanı en güzel biçimde yarattık”**. (Tin 95/4)

“O, yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı”.(Bakara 2/29)

Allah'ın her şeyi insan için yaratması O'na değer ve önem verdiğinin en önemli delilidir. Yarattıklarını severek yaratan ve içlerinden insanı en mükemmel ve yeryüzünün halifesi kılan Allah elbette insana değer vermektedir. O zaman Allah'ın verdiği bu değeri insanlar birbirinden esirgememelidir.

Mevlânâ insanı merkez almış, insan sevgisi ile yola çıkmış, yeryüzünde kendisinden en çok bahsedilen mümtaz şahsiyetlerden birisidir.

Mevlânâ bitki, hayvan ve insan âlemini tek bir bütün hâlinde görür. Bütün insanları da kendi benliklerine ait farklılıkları muhafaza ederken, barışa ve kardeşliğe çağırır. O, Müslüman olsun veya olmasın bütün insanlara karşı merhamet, saygı ve nezaket hisleri içinde olmanın gerekliliğine işaret eder.

Mevlânâ, insanı ruh ve beden bütünlüğü açısından değerlendirir ve insanın asıl yönünün mânevî cephesi olduğunu söyler:

“Sen bu cisimden ibaret değilsin, gözden ibaretsin. Canı görsen cisimden vazgeçersin.” Der.

İnsanın manevi yönüyle birbirinden farklı olmadığını , İnsanların Allah'ın sanat eseri olduğunu bu açıdan bakıldığında ayrılık ve farklılığın olmayacağını belirtir. İnsanlar görünüşte isimleri , bedenleri, renkleri, dilleri birbirinden farklı olmasına rağmen özü itibariyle Allah'ın nurunun aynası olduğunu ve bu yönüyle ayrılık gayrılık ve farklılığın olmadığını belirtir ve insanları birlik ve beraberliğe, başkasını hor ve hakir görmemeye davet eder.

“Gel, gel, daha yakın gel, bu yol vuruculuk ne zamana kadar sürüp gidecek? Madem ki sen, bensin, ben de senim. Artık bu senlik ve benlik nedir? Biz Hakk'ın nuruyuz, Hakk'ın aynasıyız. Şu halde kendi kendimizle, birbirimizle ne diye çekişip duruyoruz? Bir aydınlık bir aydınlıktan neden böyle kaçıyor? Biz hepimiz, bütün insanlar, tek bir vücut halinde olgun bir insanın varlığında toplanmış gibiyiz. Fakat neden böyle şaşırıyız? Aynı vücudun birer uzvu olduğumuz halde neden zenginler, yoksulları böyle hor görürler? Aynı vücutta bulunan sağ el, ne diye sol elini hor görür? Her ikisi de madem senin elindir, aynı tende uğurlu ne demek, uğursuz.” Ne demek?

Hoşgörü, başka inanç ve kanaatlere saygılı olmaktır. Esasen başka inanç ve kanaatlere saygılı olmak, kendi inanç ve kanaatine bağlı olmamak değildir.

Ayrıca bütün inanç ve kanaatler karşısında kayıtsız kalmak da değildir. Hoşgörü, ne fikrî mânâda başboşluk, ne de şahsiyetten fedakârlıktır. Sözün özü hoşgörü, insanları kendi konumunda kabul etmektir.

İnsanlar, özündeki sevgiye, barışa, huzura, güven ve kardeşliğe hasret duymaktadır. Çünkü temiz vicdanlar her zaman iyinin ve güzelin tutkunudur. İşte, her ne kadar tarihî belgeler açısından kesin olmasa da, dünden bugüne İnsan olmanın yolu aşk ile olgunluğa ulaşmaktır. Mevlana insanların kusurlarını hoşgörülle karşılar, çünkü insan eğer ham ise pişmemişse terbiyesini tamamlayamamışsa ona hoşgörülle yaklaşmalı, ondan her zaman iyilik beklenmemelidir. Mevlana'nın öncelikli hedefi insanı terbiye etmek onu olgunlaştırmaktır.

Mevlana bütün eserlerinde insanı yüce bir varlık olarak görür.”

Hayatı boyunca, bir gönül eğitimsi olarak; insanlara sevgiyi, gerçek aşkı, Hak ve hakikat yolunda örnek şahsiyet olmayı ve güzel ahlâkı bizzat yaşayarak ilâhî aşkı tattırmiş ve Hakk'm varlığında yücelmeyi öğretmiş Mevlana'nın, bütün insanları sevgiyle kucaklayan şu sözleri evrensel niteliktedir:

Mevlânâ'ya izafe edilen meşhur dörtlük evrensel bir mesaj niteliğindedir.

**“Gel, gel, her ne olursan ol, gel!
İnançsız da, putperest de olsan, gel!
Burası umutsuzluk dergâhı değil,
Yüz kere bozsan da tövbeni, yine gel!”**

XXX

**Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol.
Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.
Başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol.
Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol.
Tevazu ve alçak gönüllülükte toprak gibi ol.
Hoşgörülükte deniz gibi ol.**

SONUÇ

Mevlana'yı tanımak, düşüncelerini, felsefesini, yaşayışını, insana bakış açısını, terbiyesini hoşgörülü oluşunu, alçak gönüllülüğünü öğrenmek onun yaşadığı aşkı hissetmek günümüz insanının bir gereksinimi olmaktadır. Günümüz dünyası Kur'anı, peygamberimizi ve Mevlana'yı iyi kavradığı zaman dünyaya barış, huzur ve mutluluk hakim olacaktır. İnsanlar özlerindeki değeri fark edecek yaratılışlarındaki yüceliğin farkına varacak kötülük perdesini yıkarak iyilik kapısından içeriye girecek barış ve huzuru yakalayacaklardır. Yaratana ve yaratanın yarattıklarına sevgi ile yaklaşacak aşk duygusuyla ruhlarını olgunlaştıracaklardır. Sevgi ve muhabbetin önemini kavrayacak aşık olduğu bu alemin yıkıcısı değil yapıcısı olacaklardır. İnsanlık Mevlana olmasa bile Mevlana gibi olmaya özenecek, özünü keşfedecek sözünü düzeltecek, iyiliği yaşatıp kötülüğü yok edecektir. Olgun insan olmanın sevincini yaşayacak, mevlasına yol alacaktır.

Yunus Emre’de İnsan Sevgi

İnsan sevgisi, neredeyse bütün mutasavvıflar tarafından ele alınmış ve batının hümanizm diye tabir ettiği insan sevgisinin çok ilerisinde değerlendirilmiş bir düşünce ve gönül penceresidir. Hümanizm sadece insanı duygusal ve düşünsel anlamda severken, mutasavvıflarımız insan sevgisini yaratana bağlamıştır.

Bu sevgi Yunus’un kaleminden şu sözlerle kâğıda yansımıştır.

“Elif okuduk ötürü bâzâr eyledik götürü
Yaratılmışı severiz Yaratandan ötürü.”

Bunu kolaylıkla ifade edebiliriz ki Yunus Emre’ye hümanist demek doğru olmaz. Çünkü Yunus, sadece insanı değil, bütün yaratılmışları sevmektedir. Yaratılmışların en şerefli olması itibarıyla insanı daha fazla sever. Yunus Emre insanı severken din, mezhep, ırk ayrımı yapmaz. Herkese aynı nazarla bakar. Yunus Emre’nin sevmeye sebebi yaratıcıdır. Madem Allah yaratmış öyleyse sevmeye layıktır.

Eğer insana Yunus nazarıyla bakabilseydik, insan sevgisini yüreğimizde hissetmiş olsaydık. Ne toplumda ne de dünyada kavgaya gürültüye yer olmazdı. Günümüzde cinayetler, gasplar, kapkaçlar hep bu değerlerimizden uzaklaşıp bu değer silsilesinin yerine maddeyi ikâme edişimizden kaynaklanmaktadır.

“Gelin tanış olalım işi kolay kılalım

Sevelim sevilelim dünya kimseye kalmaz”

Fani olan ve geçici olana gönül bağlamayan Yunus bize de bu noktadan rehberlik ediyor.

Yunus’a göre sevmenin diğer bir şartı tanımadır. İnsan bilmediği şeye düşmandır. Düsturunca tanımadığımız veya önyargı ile baktığımız kişilere veya objelere sevgi beslememiz olanaksızdır.

Kulluğun gereğini gönül yapmak, karşıdakilerin gönlünü hoş tutmak olarak gören Yunus divanın başka bir bölümünde şöyle demektedir:

“Ak sakallı bir hoca hiç bilmez hâli nice

Emek vermesin hacca bir gönül yıkar ise”

İnsanın yapmış olduğu ibadetler onu gönül kırmaktan alı koymuyorsa bu ibadetlerden nasipsiz kaldığını ifade etmek için Yunus aşağıdaki mısraları söylemiştir.

“Bir kez gönül kırdın ise bu kıldığın namaz değil

Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yûmaz değil”

Yunus’a göre abdestinde namazında orucunda haccında arka planında gönül kırmamak vardır. Yunus bu mısralarında ibadetlerin gayesine ve ruhuna uygun bir şekilde yapılması gerektiğini vurgulamıştır.

Allah’ın **“ben yere göğe sığmadım mümin kulunun kalbine sığdım.”** hadis-i kudsisini de insan sevgisi ve gönül kırmama olarak değerlendirir Yunus.

Atatürk' ün İnsan Sevgisi

Cumhuriyetimizin kurucusu ve büyük devlet adamı Atatürk, kendi milletini ve bütün insanları samimî duygularla seven, iyi kalpli bir insandı. Bütün milletleri bir vücut, her milleti de bu vücudun bir organı olarak gördü. Dünyanın herhangi bir yerinde bir rahatsızlık varsa ilgisiz kalmazdı. "İnsanları mesut edecek tek vasıta, onları birbirlerine yaklaştırarak, onlara birbirlerini sevdirek, karşılıklı maddî ve manevî ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan hareket ve enerjidir" derken insanlar için ne kadar iyi duygular beslediğini açıklıyordu.

Atatürk, çocukları ve gençleri çok sever, onların en iyi şartlarda yetişip yükselmesini isterdi. Çünkü bir milletin ancak iyi nesiller yetiştirebilirse yükselineceği düşüncesini taşıyordu.

Atatürk, insanlara değer vermiş, insanlığın hizmetinde çalışmayı amaç edinmiştir. Romanya dışişleri bakanı ile yaptığı bir konuşmada insanlık ailesinin yerini ve değerini şu sözlerle belirtmiştir: "İnsan, mensup olduğu milletin varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar, bütün dünya milletlerinin huzur ve refahını düşünmeli ve kendi milletinin mutluluğuna ne kadar kıymet veriyorsa, bütün dünya milletlerinin mutluluğuna hizmet etmeye elinden geldiği kadar çalışmalıdır. Bütün akıllı adamlar takdir ederler ki bu yolda çalışmakla hiçbir şey kaybedilmez. Çünkü dünya milletlerinin mutluluğuna çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu temine çalışmak demektir"

Atatürk, barışa önem veren bir liderdi. Ona göre barışın bozulmasından bütün dünya ülkeleri ıstırap duymalıydı. Anlaşmazlıkların ortadan kalkması, insanlığın başlıca dileği olmalıydı. Dünyada yalnızca sevgi egemen olmalıydı. Atatürk'ün bu sevgi anlayışının nedeni insana duyduğu saygıdır. Onun "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözü barış idealinin simgesi hâline gelmiştir.

Büyüklük odur ki, hiç kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın, memleket için gerçek ülkü neyse onu göreceksin, o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır. Herkes seni yolundan çevirmeye çalışacaktır. Önüne sayılamayacak güçlükler yığılacaktır, kendini büyük değil küçük, zayıf, vasıtasız, hiç telâkki ederek, kimseden yardım gelmeyeceğine inanarak bu güçlükleri aşacaksın. Ondan sonra sana büyüksün derlerse, bunu diyenlere de güleceksin.(1908)

Eğitimidir ki, bir milleti özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır veya bir milleti kölelik ve yoksulluğa terk eder. Eğitim kelimesi yalnız olarak kullanıldığı zaman herkes kendince istediği bir anlama geçer. Ayrıntılarına girilirse eğitimin hedefleri, amaçları çeşitlenir.

"Hayatta en hakiki mürşit ilimdir" sözü bilgi ve ilme verilen değeri ne güzel ifade etmektedir.

Başarının“Bazı” Altın Kuralları

- **Eğitim, bilgi, tecrübe ve ihtisas sahibi olmak,**
- **Örnek ve öğrenci misyona sahip olmak,**
- **Karizmatik, vizyon ve misyon sahibi olmak,**
- **İş ve ticari yaşamda güvenilir olmak,**
- **Pozitif düşünce sahibi ve çevresiyle barışık olmak,**
- **Bireyler ve topluma sevgi ve saygı ile yaklaşmak,**
- **Toplum sorunlarına vakıf ve çözüm kâr olmak,**
- **Birleştirici ve kucaklayıcı olmak,**
- **Ekipsel ve organizeli çalışmalar sergilemek,**
- **Çalışmalarda plan ve programlara önem vermek,**
- **Projeli ve somut çalışmalar yapmak,**
- **Faaliyetlerde seri ve tamamlayıcı olmak,**
- **Birim ve kurumlar arasında birleştirici olmak,**
- **Sivri ve aşırı davranışlardan kaçınmak,**
- **Faaliyetlerinde samimi ve hukuka dayalı olmak,**
- **Üretim ve girişimcilikfaaliyetlerine öncelik vermek,**
- **İsraf ve yolsuzluklardan uzak durmak,**
- **İleri görüşlü, yeniliğe açık olmak, özverili ve katılımcı olmak,**
- **Ekonomik vizyonu olmak,**
- **Bireysel değil ilkesel davranmak,**
- **Ülke / bölge menfaatlerini her şeyin önünde tutmak,**
- **Manevi ve milli değerlere bağlı olma**
- **En etkin öğretim şekli örnek insanlar ve örnek eserlerdir.**
- **Acele etmek fayda vermez, zamanında hareket etmek lazım.**

OKUMA

EY İNSAN;

İLK EMİR “OKU” ile yaradani bil,
İnsan olarak gideceğın yönü bul,
Hayatını boş değil dolu geçirmek için,
Dünyanın imar ve ıslahı, ana görevin,
İnsana faydalı olmak ilk amacın olsun.

Çalışmayı ibadet gibi gör, ayinen işin olsun,
Referansın dürüstlük, görünümün ayna gibi olsun,
Programın, zamanın, günün hep dolu,
Hizmetin, meyve ve mahsulün öğretmek olsun.

Sorumlulukların en büyüğü kul olmak,
İNSAN’a verilen ilk emir okumak,
İbadetlerin başlıcası çalışmak
Hedef, Ödev ve başarıların yapabilmek olsun.

Toplum olmanın şartlarından biri tanışmak,
Tanışmanın etkinliğı iletişim ve paylaşım,
Yaşamanın gereğı çalışmak, üretmek,
Beraberliğın devamı memnun kalabilmek.

İnsanı insan yapan değer ahlak’ tır,
Yaşamın devamlılık şartı çalışmaktır,
Altın nitelikli bilgi, tecrübe elde etmenin yolu,
Zamanı boş geçirmeden oku emrine uymaktır.

İNSAN düşünabiliyorsa vardır.
İşi olmayana , bu dünya dardır.
İşini mezhebi gibi kabul edip çalışana,
Hayat boyu mutlak başarı vardır.

Fettah GÜVENTÜRK

Kötü Huylar / Menfi Özellikler

Allahü teâlâ, kullarına iyi huylu olmalarını emrettiği gibi, kötü huylardan da kaçınmalarını emretmektedir. Kötü huy, kötü iş yapmaya sebep olur. Kötü ahlâk, ruhumuzun alışkanlık haline getirdiği kötü huylara denir. Kalbin kötü huylardan temizlenmesi ve bu huyları terkedilmesi lazımdır.

İnsana dünyâda ve âhiretde zarar veren herşey, kötü ahlâktan meydana gelmektedir. Ya'ni, zararların, kötülüklerin başı, kötü huylu olmaktır. Kötülüklerden sakınmağa Takvâ denir. Takvâ, ibâdetlerin en kıymetlisidir.

Kötülüklerin en kötüsü, küfürdür ve şirkir . Kâfirin hiçbir iyiliği, hayratı, hasenatı (iyilikleri) âhiretde fâideli olmaz.

Kötü huylar, kalbi, ruhu hasta eder. Bu hastalığın artması, kalbin, ruhun ölümüne [ya'nî küfre] sebep olur. Kötü huyların en kötüsü olan şirk, ya'nî küfr, kalbin, ruhun en büyük zehridir. İmânî olmıyanın, (Kalbim temizdir. Sen kalbe bak) gibi sözleri, boş lâflardır. Ölmüş olan kalb temiz olmaz.

Kötü Huylardan Kurtulma Çâreleri

- 1- Kötü huyların hepsi için müşterek ilâç, hastalığı ve zararını ve sebebini ve zıddını ve ilâcın faidesini bilmektir.
- 2- Kendinde kötü huy bulunan kimse, buna yakalanmanın sebebini araştırmalı,
- 3- Kötü ahlâkın zararlarını okumak, işitmek de, fâideli ilâcdır
- 4 - İyi huylu olmak için ve iyi ahlâkını muhafaza edebilmek için, sâlih kimselerle, iyi huylularla arkadaşlık etmelidir.
- 6 - Kötülük edene iyilik yapmak, iyi huyların en üstünüdür.

Başlıca Kötü Huylar

- Yalan – Hırsızlık – Gurur / Kibir – Fesat- Öfke- Koğuculuk
- Başkalarını aşağı görmek – Kıskançlık – Dedikodu - Zulüm
- İftira – su-izan – İnançsızlık – İsyankâr olmak – Aldatma-
- Bencillik (ego) – Kendini beğenmek – İsrâf (müsrif)-Kavgacı
- Riya – Kötü alışkanlıklar – Emanete ihanet – Hırçınlık- İhanet
- Dargınlık (küslük) – Kin beslemek – Tembellik - Nankörlük
- Kompleksli – Sahtekârlık – Alınganlık – Nifak – Merhametsiz
- Haset – Acımasız – Borcunu ödememek – Vefasız – İnatçılık

ÖZDEYİŞLER

- İşsiz adam bulanık su gibidir, bozulup kirlenir.
- Gerçek büyük adam, büyük olduğunu düşünmeyendir.
- Kritik anlarda en güçlü insanın bile zayıf olana ihtiyacı vardır.
- İnsan ne kadar çok bilirse o kadar akıllıdır.
- İnsanı vaktinden evvel yıpratın şey tembelliktir.
- Hayat doğumla başlayan, ölümlle biten bir okuldur.
- Hedefi olmayan gemiye hiçbir rüzgar yardım edemez.
- Bilginin efendisi olmak için çalışmanın uşağı olmak şarttır.
- Ben doğru yolda kaybolmuş bir insan görmedim.
- Sözcüklerin gücünü anlayamadan insanların gücünü anlayamazsın.
- Gülmek iki insan arasında en yakın mesafedir.
- Şen adam güneşe benzer, girdiği yeri aydınlatmış olur.
- Hiçbir şey, insan kadar yükselemez ve onun kadarda alçalamaz.
- Dünyanın üstünde durduğu yegane destek insan zekasıdır
- İnsan için en kıymetli olan şey yine insandır.
- İnsan oğlunun her türlü hayatı kutsaldır, dokunulmazdır.
- İnsan kendinden başkasını örnek almadıkça ilerleyemez.
- İnsan, kendisinin bu dünyada başıboş bırakılacağını mı sanıyor!
- Allah yükünüzü hafifletmek ister çünkü İnsan zayıf olarak yaratılmıştır. (Nisa: 28)
- Bildiğim tek bir şey var oda hiçbir şey bilmediğimdir. (Sokrates)
- Erken yatıp erken kalkmak insanı sağlıklı, akıllı ve zengin yapar.
- İnsan ne kadar az bilirse, o kadar çok bildiğini sanır.
- Çağımız bilgi çağında olsa en önemli kaynağımız, İNSAN' dır.

KAYNAKLAR

A. KİTAPLAR

1. GÜVENTÜRK, Fettah, İnsan ve Ekonomi, Berke Matbaacılık, İzmir- 2009
2. GÜVENTÜRK, Fettah, İnsan ve Âhlak, Matbaacılık Aş.,İzmir-2012
3. GÜVENTÜRK, Fettah, İnsan ve Mutluluk, Birleşik Matbaacılık, İzmir,2014
4. KILIÇ, Prof. Dr. Recep Kılıç, İnsan ve Ahlak, Diyanet Vakfı, Ankara-2010
5. ARIK, Emin, İnsan ve Hayat Sevgisi, Tıpyan Yayıncılık İzmir-2011
6. DOĞAN, Yrd.Doç.Dr. Hulusi, Ahilik ve Örtülü Bilgi, Başak Matba.-Ank.- 2006
7. OSMAY, Nüvit, İnsan Mühendisliği, Alfa Yayınlar, İstanbul, 2008
8. YAMAN, Prof. Dr. Ertuğrul, İnsan ve İletişim, Akçağ Yayınları, 2011
9. ÖNLÜER, Siraceddin, Edep Ya Hu!, Semerkand Basım Yayın, İst-2011
10. METE, Necdet, Evrensel İnsanlık Öğütleri, Colormat Matbaa. , İzmir-2011
11. ER, Şükrü, Mutluluk İçin Çağrılar, Ayyıldız Matbaası, Ankara-1971
12. DOĞAN, Lütfi, Toplumun Temelini Saran Belli başlı Problemler, Diyanet işleri bakanlığı yayınları Ank.2012
13. ERGENÇ, Nezih, İnsan, Razva Yayıncılık ve Matbaacılık İstanbul-2012
14. COŞKUNER, Yrd. Doç.Dr. Süleyman, Kaliteli Yaşam, Tutku YayınEvi- Ankara-2015
15. BOZDAĞ, Muhammed, Sevgi Zekâsı, Yakamoz Yayınları-istanbul2007
16. ÇAMDİBİ, Prof.Dr.H.Mahmut, Güzel Ahlak ve İnsan ilişkileri- Çamlıca Yayınları-İstanbul-2014
17. BAYRAKLI, PROF.DR.Bayraktar, Din ve Kadın, Düşün yayıncılık – 2015
18. Carrel, Dr.Alexis, İnsan Denen Meçhul, Hayat Yayın Grubu - 2016 – İstanbul
19. Arıkan, Münir, Nitelikli İnsan, Hayat Yayın Grubu-2014, İstanbul
20. ÇENGEL, Yunus
21. ALTINTAŞ, PROF.DR.Hayri, Mutlu Olmanın Yolları,2016- Akçağ Basım
22. İslam ve Çalışma Hayatı Ulusal Sempozyumu –Tıbyan yayıncılık 2008 – İZMİR
23. KARAGÖZ, Doç.Dr. İsmail, Sevgi ve Dostluk-Diyanet İşleri Bakanlığı-2011- Ank.
24. EKİNCİ, Dr. Yunuf, Ahilik, Özgün Matbaacılık, Ankara-2008
25. FINDIKÇI, İlhami, İnsani Derinlik, Alfa Yayınları, 2010
26. ATEŞ, Dr.Özgür, Aile Şirketleri: Değişim ve Süreklilik, Ankara Sanayi Odası Yayınları, Ankara-2005
27. DİP YAYINLARI; Hz Peygamber ve İnsan Onuru, 2013- Ankara
28. Yılmaz, Prof. Dr. Kamil, Helal Kazanç Diyanet Aylık Dergi – Temmuz- 2013- Sayı 271
29. Tanışma ve Bilişmenin Başarıya katkıları; Diyanet Aylık Dergi – Temmuz- 2013- Sayı 271
30. **Eğitim ve Bilgi Toplumu – Ömer NUGAYMamak İlköğretim Okulu Öğretmeni**

B. İNTERNET

31. **Motivasyon**, <http://www.psikolojik.gen.tr/motivasyon.html>
32. **Çalışmak insanı üç şeyden kurtarır**, Tuncay Ülker:<http://www.hikayeler.net>
33. **İşleyen Demir işildar**, <http://www.kariyerdersleri.com/nedir/isleyen-demir-isildar-atasozunu-aciklayan-bir-kompozisyon-ornegi.aspx>
34. **Aile İçi İletişimde Sorumluluk**: <http://www.ailedanismanim.com/aile-ici-iletisimde-sorumluluk/>
35. **Zaman ile ilgili kompozisyon** : <http://www.zamanindegeri.com/node/322>
36. **Hayatın Değeri ile Kompozisyon**: <http://www.derszamani.net/hayatin-degeri-ile-igili-kompozisyon-2.html>
37. www.hakkindabilgi2016.com/hayat-ile-ilgili-kisa-kompozisyon-yazi-ve-makeale-ornegi-2016
38. **Çevre ile ilgili Kompozisyon**: <http://www.bilgilersitesi.com/cevreyi-korumak-ile-ilgili-kompozisyon-orneklere.html>
39. **Güzel ve etkili konuşma** :
http://www.dho.edu.tr/sayfalar/00_anasayfa/11_pusula/70/guzel-ve-etkili-konusmanin-10-temel-ilkesi.html
40. **Ego ve Özgüven**: <https://bilirmiydin.com/blog/ozguven-ve-ego-arasindaki-fark-nedir/>
41. **Kendini tanıma**: <http://www.psikoloji.web.tr/kendinitanima.htm>
42. **Kişisel Gelişim**; <http://www.yeniyasamokulu.com/post/kisisel-gelisim-kaynaklari-nelerdir>
43. **Yaşam Kalitesi** https://tr.wikipedia.org/wiki/Ya%C5%9Fam_kalitesi
44. **Zamanın Verimli Kullanımı**; <http://www.forumlordum.net/odev-ve-tezler/121989-zamani-verimli-kullanmak-icin-neler-yapmaliz.html>
45. **Toplumsal Değerler**; http://tgtml.meb.k12.tr/tema/icerikler/toplumsal-degerler_551966.html
46. **NUGAY, Ömer, Ankara- Bilgi Toplumu**;
http://www.demircimezunlari.com/24kasim/m_bilgitoplumu.htm

Başlıca Kitaplarımız

- **Çeliğin Tavlanması ve Isıl İşlemleri(1973)**
- **Çelik El Kitabı (1980 -1987-1990-2003)**
- **Ekonomi ve İnsan (2009)**
- **İnsan ve Ahlak (2012)**
- **İnsan ve Mutluluk (2014)**
- **İnsan ve Temel Değerler (2017)**

SONSÖZ

İnsanın doğumla başlayıp, ölümle biten, hayat yolculuğu; üç yaşından itibaren öğrenmeye, uygulamaya, algıya başladığı temel değerler, ilkeler, kurallar, bir nevi rehber (kılavuz) gibi hayata yön verir.

İnsan; kendine verilen tüm nimetler ile özellikle **akıl** ve **sağlığını** kullanarak yaşamını sürdürür. Bu değerlerini verimli kullanabilme derecesine göre mutlu veya mutsuz olur.

Yayınımızda özetlemeye çalıştığımız **ilkeler, kurallar** her yaşta, her ortamda sık sık, devamlı olarak, çeşitli tarz ve etkinliklerle verilmeye çalışılır. Bizde bu değerleri tecrübelerimizle, kaynak taramaları ile takdir edilebilecek bir kalıba getirmeye çalıştık. İtiraf etmek gerekirse; çok zor, komplike olan insanı, sorunlarını çözümlerini, anlatmak hiçte kolay olmadı.

Tek teselli ve amacımız; Hayatımız boyunca edindiğimiz bilgi, deneyim tecrübe ve birikimlerimizi, örnek insanların söylem / özlü söz ve yazılarını, özetle ve sık sık tekrar ederek; insana, topluma, arz etme ve faydalı olabilme arzusu...

Ümidimiz; toplum genelinin bu tür bilgi kavramlarına şiddetle ihtiyaç duyması, bu ihtiyaçlarını karşılama konusuna kıvılcım olabilir.

Bu eserin defalarca yazma ve düzenlenme çalışmaları sırasında katkısı geçen dost ve hocalarım:

Diyaret İşleri Yüksek Kurulu Emekli Uzman, Abdullah ÖZBEY,

Öğretmen, Hasan Basri HÜRATA,

Değerli Dostum, Necdet METE, Namık BAŞAĞA

Sevgili Asistanım Gözde KALAYCIOĞLU'na

Teşekkür ederim.

Fettah GÜVENTÜRK

Mak. Yük. Müh